

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

**O SUBJEKTIMA BANKOVNOG SUSTAVA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 31. 3. 2020.**

Sarajevo, lipanj 2020. godine

AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
BD	Brčko Distrikt
BiH	Bosna i Hercegovina
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CRK	Centralni registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih osoba u BiH
EBA	European Banking Authority (Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
ECB	European Central Bank (Europska centralna banka)
ECL	Expected credit loss (Očekivani kreditni gubitak)
EFSE	European Fund for Southeast Europe (Europski fond za Jugoistočnu Europu)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene financijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange Risk (Devizni rizik)
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti kapitala)
ILAAP	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokrića likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi financijskog izvještavanja
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
SB	Svjetska banka
SBS	Subjekti bankovnog sustava FBiH: banke, bankarske grupe, razvojne banke, MKO, leasing društva, faktoring društva, mjenjači i druge financijske organizacije čije poslovanje nadzire FBA
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruženje banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruženje društava za leasing BiH
USAID FINRA Projekat	United States Agency for International Development - Financial Reform Agenda Activity Project (Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj - Projekt reformi financijskog sektora)
UO FBA	Upravni odbor Agencije za bankarstvo FBiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o leasingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama

SADRŽAJ:

Skraćenice i termini:.....	1
Popis tablica:	5
Popis grafikona:.....	6
SAŽETAK.....	7
UVOD	11
1. BANKARSKI SEKTOR	12
1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH.....	12
1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	12
1.1.2. Struktura vlasništva i tržišni udjel.....	13
1.1.3. Kadrovska struktura.....	15
1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	16
1.2.1. Bilanca stanja.....	16
1.2.2. Obveze	20
1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala.....	23
1.2.4. Kreditni rizik.....	26
1.2.5. Profitabilnost.....	33
1.2.6. Ponderirane NKS i EKS.....	36
1.2.7. Likvidnost.....	37
1.2.8. Devizni (FX) rizik.....	40
1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR	42
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA	44
2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR.....	44
2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH.....	44
2.1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	45
2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	51
2.2. LEASING SEKTOR.....	52
2.2.1. STRUKTURA LEASING SEKTORA U FBiH.....	52
2.2.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	53
2.2.3. PREPORUKE ZA LEASING SEKTOR	59
2.3. FAKTORING POSLOVI	60
2.3.1. Sudionici na tržištu faktoringa u FBiH.....	60
2.3.2. Opseg, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH.....	60
2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE	62
ZAKLJUČAK	63
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR	64
Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31. 3. 2020.	64
Prilog 2 - Bilanca stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca)	65
Prilog 3 - Pregled aktive, kredita i depozita banaka u FBiH - 31. 3. 2020.	66
Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 31. 3. 2020.	67
Prilog 5 – Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH po šemi FBA - 31. 3. 2020.	68
Prilog 6 - Prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite i depozite sa 31. 3. 2020.	69
Prilog 6a - Prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite i depozite po razdobljima.....	70
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	71
Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH i pregled osnovnih pokazatelja o MKO u FBiH - 31. 3. 2020.	71
Prilog 8 - Zbirna bilanca stanja MKF - 31. 3. 2020.....	72
Prilog 9 - Zbirna bilanca stanja MKD - 31. 3. 2020.	73
Prilog 10 - Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za MKO sa sjedištem u FBiH, za isplaćene mikrokredite u razdoblju 01.01.-31.03.2020.	74
Prilog 10a - Usporedni pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za MKO sa sjedištem u FBiH za isplaćene mikrokredite.....	74
Prilog 11 - Zbirni račun dobiti i gubitka MKF - 31. 3. 2020.....	75
Prilog 12 - Zbirni račun dobiti i gubitka MKD - 31. 3. 2020.	76
PRILOZI ZA LEASING SEKTOR.....	77

Prilog 13 - Osnovni podaci o leasing društvima s pregledom osnovnih pokazatelja leasing društava iz F BiH - 31. 3. 2020.	77
Prilog 14 - Zbirna bilanca stanja leasing društava - 31. 3. 2020.....	78
Prilog 15 - Zbirni račun dobiti i gubitka leasing društava za razdoblje 1.1.-31.3.2020.....	79
Prilog 16 - Pregled ponderiranih NKS i EKS za ugovore o financijskom leasingu - 1.1.- 31.3.2020. - prema predmetu i korisniku leasinga.....	80
Prilog 16a - Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za ugovore o financijskom leasingu po razdobljima – prema korisniku leasinga.....	80

Popis tablica:

Tablica 1:	Banke FBiH, organizacijski dijelovi banaka iz RS u FBiH i mreža bankomata i POS uređaja	12
Tablica 2:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	14
Tablica 3:	Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala.....	15
Tablica 4:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	15
Tablica 5:	Ukupna aktiva po zaposlenom.....	15
Tablica 6:	Bilanca stanja.....	16
Tablica 7:	Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	17
Tablica 8:	Udjel grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja.....	18
Tablica 9:	Novčana sredstva banaka	18
Tablica 10:	Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta.....	19
Tablica 11:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	19
Tablica 12:	Sektorska struktura depozita.....	21
Tablica 13:	Štednja stanovništva.....	22
Tablica 14:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima.....	23
Tablica 15:	Kreditni, štednja i depoziti stanovništva	23
Tablica 16:	Izvešće o stanju regulatornog kapitala.....	24
Tablica 17:	Struktura izloženosti riziku.....	25
Tablica 18:	Pokazatelji adekvatnosti kapitala.....	26
Tablica 19:	Stopa financijske poluge.....	26
Tablica 20:	Financijska imovina, izvanbilančne stavke i ECL.....	27
Tablica 21:	Izloženost prema razinama kreditnog rizika.....	28
Tablica 22:	Sektorska struktura kredita.....	30
Tablica 23:	Ročna struktura kredita.....	30
Tablica 24:	Kreditni prema razinama kreditnog rizika.....	31
Tablica 25:	Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak.....	33
Tablica 26:	Struktura ukupnih prihoda.....	34
Tablica 27:	Struktura ukupnih rashoda.....	35
Tablica 28:	Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti.....	36
Tablica 29:	LCR.....	37
Tablica 30:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	38
Tablica 31:	Koeficijenti likvidnosti.....	38
Tablica 32:	Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana.....	39
Tablica 33:	Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EUR i ukupno).....	41
Tablica 34:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO u FBiH.....	45
Tablica 35:	Bilanca stanja mikrokreditnog sektora.....	45
Tablica 36:	Ročna struktura uzetih kredita.....	46
Tablica 37:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	47
Tablica 38:	Neto mikrokreditni	48
Tablica 39:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita.....	48
Tablica 40:	RKG.....	49
Tablica 41:	Račun dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora.....	50
Tablica 42:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih u leasing društvima FBiH.....	53
Tablica 43:	Struktura potraživanja po financijskom leasingu.....	54
Tablica 44:	Struktura potraživanja po financijskom leasingu - usporedni pregled.....	54
Tablica 45:	Struktura neto bilančnih pozicija aktive.....	55
Tablica 46:	Pregled rezervi za financijski leasing	56
Tablica 47:	Struktura ukupnih prihoda.....	57
Tablica 48:	Struktura ukupnih rashoda.....	57
Tablica 49:	Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa financiranja leasing sustava.....	58
Tablica 50:	Nominalni iznos otkupljenih novč. potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti.....	61

Popis grafikona:

Grafikon 1:	Struktura stranog kapitala po zemljama, udjel u %	13
Grafikon 2:	Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe, udjel u %	14
Grafikon 3:	Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima	17
Grafikon 4:	Koncentracijske stope za pet najvećih banaka-CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	18
Grafikon 5:	Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta	20
Grafikon 6:	Ukupni depoziti (000 KM).....	20
Grafikon 7:	Omjer kredita i depozita.....	21
Grafikon 8:	Štednja stanovništva po razdobljima	22
Grafikon 9:	Kreditima (000 KM)	29
Grafikon 10:	Udjel NPL-a u kreditima.....	32
Grafikon 11:	Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana.....	40

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U FBiH na dan 31. 3. 2020. poslovalo je 15 komercijalnih banaka, sa 544 organizacijska dijela, u kojima je bilo zaposleno ukupno 6.609 osoba.

Ukupna neto aktiva na razini bankarskog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. iznosi 23,8 milijardi KM i za 407,2 milijuna KM ili 1,7% je manja u odnosu na 31. 12. 2019.

Ukupni kapital banaka u FBiH na dan 31. 3. 2020. iznosi 2,9 milijardi KM, što je za 191 milijun KM ili 6,1% manje u odnosu na kraj 2019. godine, od čega dionički kapital iznosi 1,3 milijarde KM. Udjel ukupnog kapitala u izvorima na razini bankarskog sektora FBiH iznosi 12,4%.

Regulatorni kapital iznosi 2,7 milijardi KM i smanjen je za 34,2 milijuna KM ili 1,3% u odnosu na kraj 2019. godine. Temeljni kapital smanjen je za 127,6 milijuna KM ili 4,8%, dok je dopunski kapital povećan za 93,4 milijuna KM ili 276,7%. Značajno povećanje dopunskog kapitala posljedica je primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka („Sl. novine FBiH“, br. 44/19) i ukidanja nedostajućih RKG kao odbitne stavke od dopunskog kapitala.

Stopa regulatornog kapitala bankarskog sektora FBiH na dan 31. 3. 2020. iznosi 17,7% i za 0,2 postotna boda manja je u odnosu na kraj 2019. godine, a za 5,7 postotnih bodova veća je od zakonom propisanog minimuma od 12%. Na razini bankarskog sektora FBiH, i ostale stope kapitala (stopa redovnog temeljnog kapitala i temeljnog kapitala) su veće u odnosu na propisane minimume.

Stopa financijske poluge (odnos temeljnog kapitala i ukupne izloženosti banke) na razini bankarskog sektora FBiH na dan 31. 3. 2020. iznosi 10,2% i niža je za 0,3 postotna boda u odnosu na kraj 2019. godine. U odnosu na regulatorno propisani minimum od 6%, ista je veća za 4,2 postotna boda.

Ukupna izloženost banaka na dan 31. 3. 2020. iznosi 27,8 milijardi KM, od čega se 24,3 milijarde KM odnosi na bilančne izloženosti, a 3,5 milijardi KM na izvanbilančne stavke.

U prva tri mjeseca 2020. godine zabilježen je pad bilančne izloženosti u odnosu na kraj 2019. godine za iznos od 480,7 milijuna KM ili 1,9%, a uzrokovan je smanjenjem novčanih sredstava i izvršenim knjigovodstvenim otpisom sukladno novom regulatornom okviru. U istom razdoblju zabilježen je i pad izvanbilančnih stavki za 23,8 milijuna KM ili 0,7%.

FBA je u 2019. godini, s ciljem standardizacije upravljanja kreditnim rizikom i mjerenja ECL i usklađivanja sa MSFI 9, donijela Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, s obvezom primjene od 1. siječnja 2020. Istom je uveden koncept raspoređivanja izloženosti u tri razine kreditnog rizika i utvrđivanja ECL, odnosno u razinu kreditnog rizika 1 (izloženosti s niskom razinom kreditnog rizika po kojima dužnik ne kasni s otplatom u materijalno značajnom iznosu duže od 30 dana), razina kreditnog rizika 2 (povećana razina kreditnog rizika, kašnjenje duže od 30 dana) i razina kreditnog rizika 3 (izloženosti u statusu neizmirenja obveza, kašnjenje duže od 90 dana). Bilančne izloženosti u razini kreditnog rizika 1 na dan 31. 3. 2020. iznose 21,5 milijardi KM i čine 88,4% ukupnih bilančnih izloženosti. Bilančne izloženosti u razini kreditnog rizika 2 na dan 31. 3. 2020. iznose 1,7 milijardi KM i čine 7%

ukupnih bilančnih izloženosti, dok bilančne izloženosti u razini kreditnog rizika 3 iznose 1,1 milijardu KM i čine 4,6% ukupnih bilančnih izloženosti.

Izvanbilančne izloženosti raspoređene u razinu kreditnog rizika 1 na dan 31. 3. 2020. iznose 3,1 milijardu KM i čine 89% ukupnih izvanbilančnih izloženosti. Izloženosti u razini kreditnog rizika 2 iznose 369,4 milijuna KM ili 10,6% ukupnih izvanbilančnih izloženosti, dok je u razini kreditnog rizika 3 raspoređeno 13,2 milijuna KM ili 0,4% ukupnih izvanbilančnih izloženosti.

Kao rezultat primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, stope pokrivenosti ECL su povećane u odnosu na kraj 2019. godine. Pokrivenost za bilančne izloženosti u razini kreditnog rizika 1 povećana je sa 0,6% na 0,7%, u razini kreditnog rizika 2 sa 6,9% na 8,6% i u razini kreditnog rizika 3 sa 72,7% na 79,8%.

Ukupna pokrivenost ECL izvanbilančnih izloženosti povećana je sa 1,2% na 1,6%. Povećanje pokrivenosti zabilježeno je kod razine kreditnog rizika 1 i 2, dok je kod razine kreditnog rizika 3 došlo do smanjenja stope pokrivenosti.

Na dan 31. 3. 2020. krediti iznose 15,3 milijarde KM i isti su ostvarili rast u iznosu od 36,2 milijuna KM ili 0,2% u odnosu na kraj 2019. godine. Krediti odobreni stanovništvu, s udjelom u ukupnim kreditima od 48,4%, ostvarili su smanjenje od 0,3% i iznose 7,4 milijarde KM. Krediti odobreni pravnim osobama, s udjelom u ukupnim kreditima od 51,6%, ostvarili su rast od 0,8% i iznose 7,9 milijardi KM.

Kreditni portfelj u razini kreditnog rizika 3 (NPL) na dan 31. 3. 2020. iznosi 1,1 milijardu KM i čini 7% ukupnog kreditnog portfelja, i smanjen je za 14,6% u odnosu na kraj prethodne godine. Stopa pokrivenosti ECL za razinu kreditnog rizika 3 iznosi 79,5% (pravne osobe 76,9%, a stanovništvo 83,6%) i u odnosu na 31. 12. 2019. veća je za 7,6 postotnih bodova.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama, na NPL se odnosi 652,3 milijuna KM ili 8,3%, što je za 1,5 postotnih bodova manje nego na kraju 2019. godine. Za sektor stanovništva NPL iznosi 413,3 milijuna KM ili 5,6%, što je za 0,9 postotnih bodova manje nego na kraju 2019. godine.

Novčana sredstva iznose 7,3 milijarde KM ili 30,7% ukupne aktive i manja su za 333,7 milijuna KM ili 4,4% u odnosu na kraj 2019. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire sa 31. 3. 2020. iznose 1,5 milijardi KM, s udjelom u aktivni od 6,1% i povećana su u odnosu na kraj 2019. godine za 5,2 milijuna KM ili 0,4%.

Depoziti, kao najznačajniji izvor financiranja banaka iznose 19,1 milijardu KM, uz ostvareno smanjenje za iznos od 266,2 milijuna KM ili 1,4%, s udjelom od 80,4% u ukupnoj pasivi. Štedni depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, smanjeni su za 91,1 milijun KM ili 1% i iznose 9,5 milijardi KM.

Uzeti krediti iznose 863,9 milijuna KM, s udjelom od 3,6% u ukupnoj pasivi i veći su za 7,3 milijuna KM ili 0,8% u odnosu na kraj 2019. godine.

Promatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je zadovoljavajuća likvidnost bankarskog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020.

Na razini bankarskog sektora u FBiH, prema izvještajnim podacima banaka sa 31. 3. 2020., iskazan je pozitivan finansijski rezultat, ali je isti za 19,2% niži od iskazanog u istom razdoblju prethodne godine. Tri banke iskazale su gubitak u poslovanju u prvom kvartalu 2020. godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

U FBiH sa 31. 3. 2020., dozvolu za rad FBA ima 14 MKO koje čine mikrokreditni sektor u FBiH, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i tri MKD (profitne organizacije). U prvom kvartalu 2020. godine, broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH je 377, u kojima je zaposleno 1.359 osoba, što je za 1,2% više u odnosu na 31. 12. 2019.

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. iznosi 621,4 milijuna KM i za 8,2 milijuna KM ili 1,3% je manja u odnosu na 31. 12. 2019. U promatranom razdoblju stopa pada ukupne aktive MKD je 1,7%, a MKF 1,2%.

Ukupni neto mikrokrediti iznose 502,9 milijuna KM, što čini 81% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH i manji su za 3,9 milijuna KM ili 0,7% u odnosu na 31. 12. 2019. Stopa rasta neto mikrokredita u MKD je 0,2%, dok je na razini MKF stopa pada 1,1% u odnosu na 31. 12. 2019.

Ukupne obveze po uzetim kreditima mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. iznose 292,8 milijuna KM, s udjelom od 47,1% u ukupnoj pasivi i manje su za 10,8 milijuna KM ili 3,5% u odnosu na 31. 12. 2019. U promatranom razdoblju pad kreditnih obveza MKD je 3,5%, a MKF 3,6%.

Ukupni kapital na razini mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. iznosi 299,6 milijuna KM ili 48,2% ukupne pasive i veći je za 5,3 milijuna KM ili 1,8% u odnosu na kraj 2019. godine, pri čemu je stopa rasta ukupnog kapitala MKD 4,2%, a MKF 1,3%.

Na razini mikrokreditnog sektora u FBiH za razdoblje 1.1.-31.3.2020. iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od tri milijuna KM, što je manje za 40,9% u odnosu na isto razdoblje 2019. godine. MKD su iskazala neto gubitak u iznosu od 0,3 milijuna KM, dok su MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3,3 milijuna KM.

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 31. 3. 2020. je 19,70%, što je u okviru propisanog pokazatelja (do 45%), a iskazani povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije je pozitivan i iznosi 1,65%, što je u skladu s propisanim ograničenjem poslovanja.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH ukazuju na pad ukupne aktive, mikrokreditnog portfelja i obveza po uzetim kreditima, dok ukupni kapital i broj zaposlenih bilježe rast. Nastavljeno je poslovanje s pozitivnim finansijskim rezultatom, koji je za 2,1 milijun KM niži od iskazanog u istom razdoblju prethodne godine. Pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfelja na razini sektora (portfelj u riziku preko 30 dana – 1,21% i otpisi – 1,12%) su u okviru propisanih ograničenja uz neznatna povećanja u odnosu na kraj 2019. godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja leasing sektora u FBiH

Leasing sustav u FBiH sa 31. 3. 2020. čini pet leasing društva (leasing sektor) i jedna komercijalna banka koja obavlja poslove finansijskog leasinga. U leasing sektoru FBiH je sa 31. 3. 2020. zaposleno ukupno 115 osoba.

Ukupna aktiva leasing sektora u FBiH na dan 31. 3. 2020. iznosila je 335,4 milijuna KM i veća je za 11,8 milijuna KM ili 3,6% u odnosu na 31. 12. 2019.

Neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga, kao najznačajnija stavka u strukturi ukupne aktive, iznose 239,9 milijuna KM ili 71,5% ukupne aktive i u odnosu na 31. 12. 2019. manja su za iznos od 1,1 milijun KM ili 0,5%. U pogledu kvalitete aktive leasing sektora u FBiH u prvom kvartalu 2020. godine uočen je porast dospjelih neizmirenih potraživanja za 57,3% u odnosu na 31. 12. 2019., te porast rezervi za gubitke po financijskom leasingu za 4,7%. Od ukupnog iznosa iskazanih rezervi za gubitke, 77,4% se odnosi na jedno leasing društvo koje je u prvom kvartalu 2020. godine ostvarilo najveći gubitak. Ukupan broj i vrijednost novozaključenih leasing ugovora za financijski i operativni leasing, u promatranom razdoblju bilježe smanjenje za 34,6%, odnosno 9,2%.

U strukturi ukupne pasive leasing sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. najveću stavku predstavljaju obveze po uzetim kreditima u iznosu od 297,3 milijuna KM, koje čine 88,6% ukupne pasive. U odnosu na 31. 12. 2019. ove obveze su povećane za iznos od 11 milijuna KM ili 3,8%. Promatrano prema ugovorenoj ročnosti, obveze po dugoročnim kreditima čine 61,1% ukupnih obveza po uzetim kreditima, dok kratkoročne obveze po uzetim kreditima čine 38,9%, koje se odnose na jedno leasing društvo.

Ukupni kapital leasing sektora u FBiH na dan 31. 3. 2020. iznosi 30,3 milijuna KM, što čini 9% ukupne pasive leasing sektora FBiH i u usporedbi sa 31. 12. 2019. povećan je za iznos od 0,8 milijuna KM ili 2,8%.

Na razini leasing sektora u FBiH u razdoblju 1.1.-31.3.2020. iskazana je dobit u iznosu od 0,8 milijuna KM, što predstavlja povećanje za 0,5 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Tri leasing društva su iskazala pozitivan financijski rezultat u iznosu od 1,1 milijun KM, dok su dva iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 0,3 milijuna KM.

Osnovni pokazatelji faktoring poslovanja u FBiH

Sa 31. 3. 2020., poslove faktoringa u FBiH obavljale su četiri komercijalne banke, od kojih su tri članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu.

U FBiH je sa 31. 3. 2020. zaključen 131 ugovor o faktoringu ukupne nominalne vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja u iznosu od 30,6 milijuna KM. U odnosu na broj zaključenih ugovora o faktoringu u istom razdoblju prethodne godine, u prvom kvartalu 2020. godine zabilježeno je povećanje broja zaključenih ugovora za 151,9%, dok nominalna vrijednost otkupljenih novčanih potraživanja i plaćenih kupčevih obveza prema dobavljaču bilježi smanjenje od 13,3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Ukupni prihodi pružatelja usluga faktoringa u FBiH za razdoblje 1.1. - 31.3.2020. iznosili su 0,3 milijuna KM, koji su u usporedbi s istim razdobljem 2019. godine manji za 22,5%.

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija koja izvršava nadležnosti sukladno odredbama ZoA, međunarodnim standardima, načelima supervizije i pravilima struke. UO FBA obavlja opći nadzor poslovanja FBA, te sukladno zakonu propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno obavljanje poslova iz djelokruga FBA i za svoj rad odgovara Parlamentu FBiH. U okviru redovnog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i na web stranici javno objavljuje kvartalne informacije o SBS, koje odobrava UO FBA.

Informacija o SBS sa stanjem na dan 31. 3. 2020. sačinjena je korištenjem obrađenih izvještajnih podataka, koje SBS dostavljaju FBA u propisanim formatima i rokovima, te drugi podaci i informacije koje su SBS dostavili FBA i koji se koriste u redovnom nadzoru SBS. Pojedini izvještajni obrasci su privremeno izmijenjeni s obzirom na izvanrednu situaciju uzrokovanu pandemijom virusnog oboljenja.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u dva dijela. Prvi dio se odnosi na detaljnu analizu bankarskog sektora FBiH, u pogledu bankarske supervizije, njegove strukture, finansijskih pokazatelja poslovanja i preporuka FBA za bankarski sektor u FBiH. U drugom dijelu prezentirana je detaljna analiza poslovanja nedepozitnih finansijskih institucija, kao i usklađenost njihovog poslovanja sa zakonskom i podzakonskom regulativom u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni i leasing sektor, kao i faktoring poslovanje u FBiH, s pripadajućim preporukama FBA.

Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite za banke, kao i prosječne ponderirane NKS i EKS za MKO i ugovore o finansijskom leasingu po segmentima prezentira se s ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti za korisnike finansijskih usluga kroz priloge, koji su sastavni dio ove Informacije.

Podaci izraženi u postocima u Informaciji iskazani su u pravilu s jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod SBS i drugim podacima u kojima je to relevantno.

Vlada FBiH je 16. 3. 2020. donijela Odluku o proglašenju nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID-19) na području Federacije BiH, s obzirom na globalnu pojavu virusnog oboljenja COVID-19. FBA je pokrenula niz aktivnosti vezanih za izradu podzakonskih akata - privremenih mjera, preporuka i priopćenja u cilju ublažavanja ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem i održavanja stabilnosti poslovanja SBS. U cilju dinamičkog rasta i oporavka nakon završetka pandemije, FBA je nastavila raditi na izradi podzakonskih akata koja imaju za cilj stimulirati kreditne aktivnosti SBS, gospodarski rast, zapošljavanje i opći ekonomski rast zemlje.

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 3. 2020. u FBiH bankarsku dozvolu ima 15 komercijalnih banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2019. i sve banke su članice AOD.

Posebnim zakonskim propisom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke FBiH, a njen nadzor se obavlja sukladno Uredbi o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, te podaci o njenom poslovanju nisu uvršteni u ovu Informaciju.

U Prilogu 1. daju se osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31. 3. 2020.

Banke iz FBiH su sa 31. 3. 2020. imale ukupno 544 organizacijska dijela, što je za 11 organizacijskih dijelova ili 2,1% više u odnosu na 31. 12. 2019. Isto je rezultat reorganizacije, a ne stvarnog povećanja broja. Na području FBiH nalazi se 481 organizacijski dio banaka. Sedam banaka iz FBiH imale su 53 organizacijska dijela u RS-u, a devet banaka je imalo deset organizacijskih dijelova u BD-u.

Tri banke iz RS-a imaju 26 organizacijskih dijelova u FBiH, što je za jedan organizacijski dio manje u odnosu na 31. 12. 2019.

U sljedećem pregledu prikazani su organizacijski dijelovi banaka u FBiH na dan 31. 3. 2020.:

<i>Tablica 1: Banke FBiH, organizacijski dijelovi banaka iz RS u FBiH i mreža bankomata i POS uređaja</i>					
R. br.	Naziv banke	Poslovna jedinica/ viši organizacijski dijelovi	Ostali organizacijski dijelovi	POS uređaji	Bankomati
I. Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)					
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	35	-	-	81
2.	ASA Banka d.d. Sarajevo	13	7	-	25
3.	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	34	1	-	55
4.	Intesa Sanpaolo Banka d.d. BiH Sarajevo	53	-	2.863	117
5.	Komercijalno-investiciona banka d.d. V. Kladuša	5	7	-	4
6.	NLB Banka d.d. Sarajevo	6	37	1.770	83
7.	Privredna banka Sarajevo d.d. Sarajevo	7	7	-	22
8.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	3	3	-	14
9.	Raiffeisen Bank d.d. BiH Sarajevo	38	68	8.728	282
10.	Sberbank BH d.d. Sarajevo	32	-	33	66
11.	Sparkasse Bank d.d. BiH Sarajevo	9	40	-	107
12.	UniCredit Bank d.d. Mostar	74	-	9.049	277
13.	Union Banka d.d. Sarajevo	4	9	-	15
14.	Vakufska banka d.d. Sarajevo	4	16	-	23
15.	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	18	14	815	65
	Ukupno I.	335	209	23.258	1.236
II. Organizacijski dijelovi banaka iz RS u FBiH					
1.	Komercijalna banka a.d. Banja Luka	2		1	2
2.	Nova banka a.d. Banja Luka	12	2	538	26
3.	MF banka a.d. Banja Luka	10		62	10
	Ukupno II.	24	2	601	38

1.1.2. Struktura vlasništva i tržišni udjel

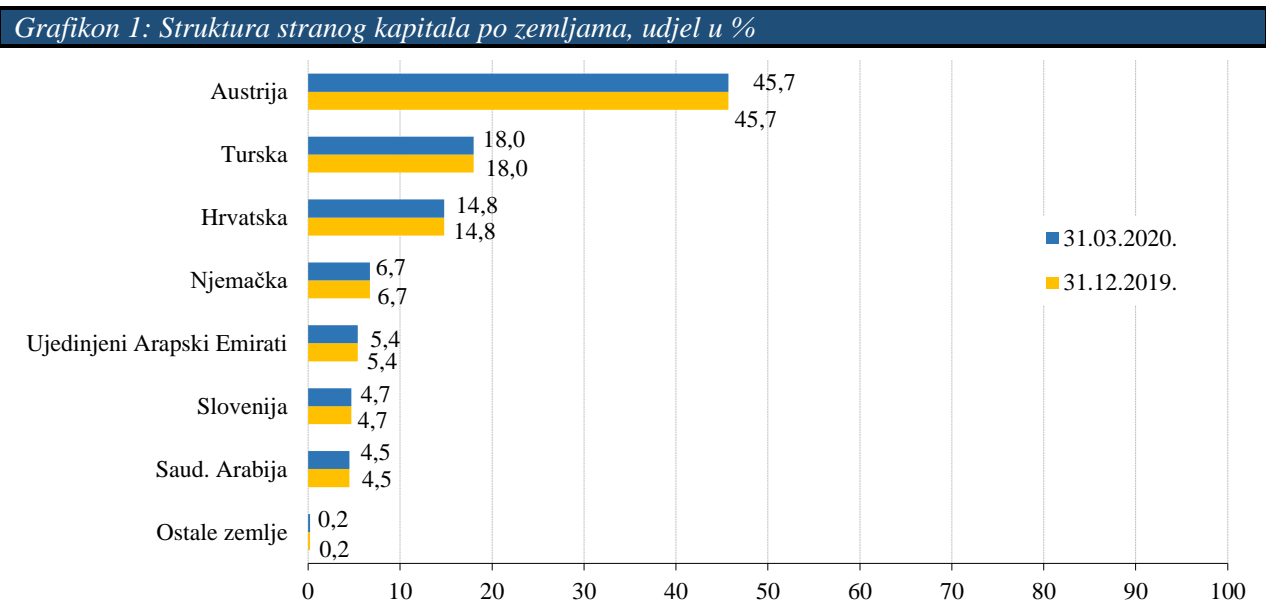
Vlasnička struktura banaka¹ u FBiH na dan 31. 3. 2020., na temelju raspoloživih informacija, je sljedeća:

- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 14 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu² - jedna banka.

Od 14 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, četiri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je deset banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, prema kriteriju zemlje porijekla dioničara, na dan 31. 3. 2020. stanje je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2019. godine, s obzirom da najveći udjel i dalje imaju dioničari iz Austrije (45,7% stranog kapitala), zatim Turske (18%) i Hrvatske (14,8%), dok ostale zemlje nemaju značajniji pojedinačni udjel.

Struktura stranog kapitala po zemljama daje se u sljedećem grafikonu:

Ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH.

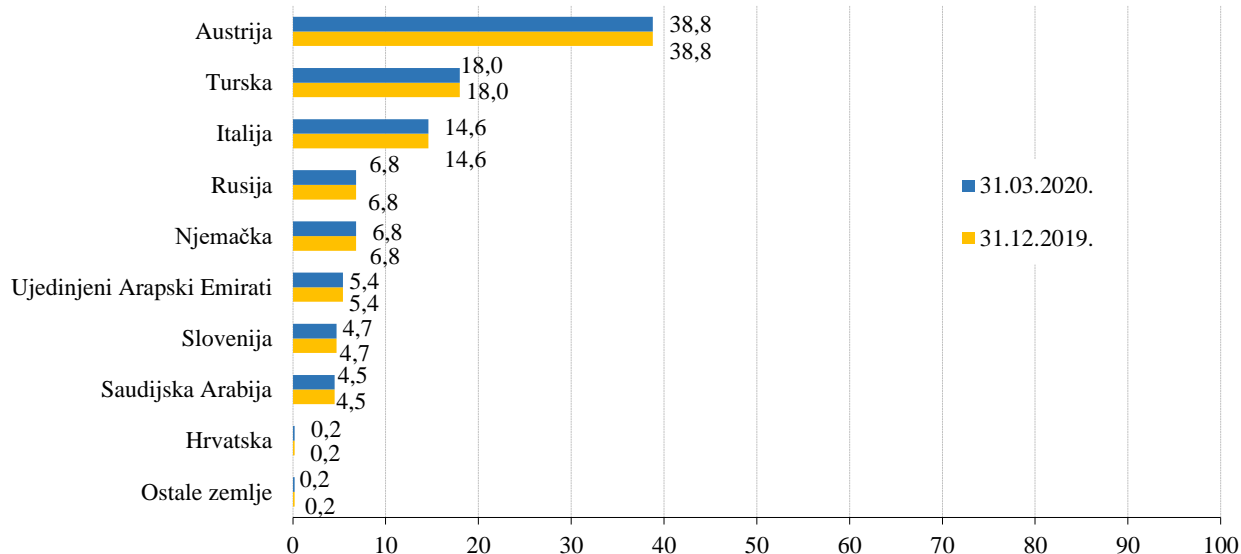
Prema ovom kriteriju stanje je, također, nepromijenjeno u odnosu na kraj 2019. godine, s obzirom da najveći udjel imaju bankarske grupe i banke iz Austrije, zatim iz Turske i Italije, dok bankarske grupe i banke iz ostalih zemalja nemaju značajniji pojedinačni udjel (ispod 7%).

Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe daje se u sljedećem grafikonu:

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka

² Državno vlasništvo se odnosi na kapital Vlade FBiH

Grafikon 2: Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe³, udjel u %

Struktura vlasništva prema vrijednosti ukupnog kapitala daje se u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

<i>Tablica 2: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu</i>								
Banke	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	61.488	2,1	68.881	2,2	68.049	2,3	112	99
Privatne banke	2.909.598	97,9	3.062.473	97,8	2.872.291	97,7	105	94
Ukupno	2.971.086	100	3.131.354	100	2.940.340	100	105	94

Ukupan kapital bankarskog sektora u FBiH na dan 31. 3. 2020., smanjen je za 6,1% u odnosu na kraj 2019. godine i iznosi 2,9 milijardi KM.

Smanjenje ukupnog kapitala za 191 milijun KM ostvareno je kao neto efekt: povećanja po osnovi tekućeg financijskog rezultata od 72 milijuna KM, te smanjenja akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti u iznosu od 17 milijuna KM, smanjenja po osnovi prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka u iznosu od 244 milijuna KM i smanjenja po osnovi prijenosa na obveze za obračunati porez na prenesene rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti u temeljni kapital u iznosu od dva milijuna KM.

Promatrano kroz udjel državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji analitički pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH, što je prikazano u sljedećoj tablici:

³ Pored zemalja sjedišta matice-bankarske grupe čije su članice banke iz FBiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz FBiH

- 000 KM -

Tablica 3: Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala

Dionički kapital	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	41.619	3,2	41.619	3,2	41.619	3,2	100	100
Privatni kapital (rezidenti)	139.637	10,7	139.355	10,7	139.364	10,7	100	100
Strani kapital (nerezidenti)	1.118.444	86,1	1.118.725	86,1	1.118.717	86,1	100	100
Ukupno	1.299.700	100	1.299.699	100	1.299.700	100	100	100

Udjel državnog kapitala, privatnog kapitala (rezidenti) i stranog kapitala (nerezidenti) sa 31. 3. 2020. ostao je na istoj razini u odnosu na kraj 2019. godine.

1.1.3. Kadrovska struktura

Na razini bankarskog sektora na dan 31. 3. 2020. broj zaposlenih je 6.609 i manji je za 50 zaposlenih ili 0,8% u odnosu na kraj 2019. godine. Smanjenje broja zaposlenih prisutno je kod sedam banaka, kod šest banaka došlo je do povećanja broja zaposlenih, a kod dvije banke broj zaposlenih je na istoj razini u odnosu na kraj 2019. godine.

Pregled kvalifikacijske strukture zaposlenih na razini bankarskog sektora u FBiH, daje se u sljedećoj tablici:

Tablica 4: Kvalifikacijska struktura zaposlenih u bankama FBiH

Stepen stručne sprema	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Broj zaposlenih	Udjel %	Broj zaposlenih	Udjel %	Broj zaposlenih	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema - VSS	4.102	60,9	4.125	61,9	4.105	62,1	101	100
Viša stručna sprema - VŠS	520	7,7	485	7,3	472	7,2	93	97
Srednja stručna sprema - SSS	2.108	31,3	2.041	30,7	2.024	30,6	97	99
Ostali	9	0,1	8	0,1	8	0,1	89	100
Ukupno	6.739	100	6.659	100	6.609	100	99	99

Smanjenje broja zaposlenih u bankarskom sektoru FBiH sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine, prisutno je kod zaposlenih u svim kategorijama, osim u kategoriji ostali.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom, pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

U sljedećoj tablici daje se pregled ukupne aktive po zaposlenom u bankarskom sektoru FBiH po razdobljima:

- 000 KM -

Tablica 5: Ukupna aktiva po zaposlenom

31. 12. 2018.			31. 12. 2019.			31. 3. 2020.		
Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
6.739	22.094.135	3.279	6.659	24.210.567	3.636	6.609	23.803.353	3.602

1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

1.2.1. Bilanca stanja

U prezentirane pokazatelje poslovanja banaka u FBiH i analize bankarskog sektora uključeni su pokazatelji iz aktivne podbilance jedne banke s većinskim državnim kapitalom⁴, a sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka FBiH, prema kojim su banke s većinskim državnim kapitalom obvezne izvješćivati FBA na bazi „ukupne“ bilance stanja, raščlanjene na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu.

S tim u vezi su iskazani podaci u Prilogu 2. ove Informacije - Bilanca stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca). U Prilogu 3. daje se pregled aktive, kredita i depozita banaka u FBiH na dan 31. 3. 2020. U sljedećoj tablici daje se sažeti pregled bilance stanja bankarskog sektora:

- 000 KM -

Tablica 6: Bilanca stanja

O p i s	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
AKTIVA (IMOVINA)								
Novčana sredstva	6.591.117	29,8	7.641.570	31,6	7.307.851	30,7	116	96
Vrijednosni papiri	1.304.626	5,9	1.456.321	6,0	1.461.558	6,1	112	100
Plasmani drugim bankama	270.604	1,2	149.197	0,6	93.320	0,4	55	63
Kredit	14.325.634	64,8	15.220.759	62,8	15.256.911	64,1	106	100
Ispravak vrijed.	1.190.760	5,4	1.120.940	4,6	1.138.220	4,8	94	102
Kredit-neto (kredit minus isp. vrij.)	13.134.874	59,5	14.099.819	58,2	14.118.691	59,3	107	100
Posl. prostor i ostala fiksna aktiva	531.767	2,4	600.684	2,5	595.358	2,5	113	99
Ostala aktiva	261.147	1,2	262.976	1,1	226.575	1,0	101	86
UKUPNA AKTIVA	22.094.135	100	24.210.567	100	23.803.353	100	110	98
OBVEZE								
Depoziti	17.604.487	79,7	19.414.294	80,2	19.148.082	80,4	110	99
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obveze po uzetim kreditima	862.931	3,9	856.626	3,5	863.901	3,6	99	101
Ostale obveze	655.631	3,0	808.293	3,3	851.030	3,6	123	105
KAPITAL								
Kapital	2.971.086	13,4	3.131.354	13,0	2.940.340	12,4	105	94
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	22.094.135	100	24.210.567	100	23.803.353	100	110	98

Ukupna neto aktiva na razini bankarskog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. iznosi 23,8 milijardi KM i za 407,2 milijuna KM ili 1,7% je manja u odnosu na kraj 2019. godine. U strukturi aktive banaka najveći udjel imaju neto krediti (59,3%), zatim slijede novčana sredstva (30,7%), vrijednosni papiri (6,1%), fiksna aktiva (2,5%), ostala aktiva (1%) i plasmani drugim bankama (0,4%). U okviru pasive bilance banaka najveći udjel imaju depoziti (80,4%), zatim slijedi kapital (12,4%), te obveze po uzetim kreditima (3,6%) i ostale obveze (3,6%).

S 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine zabilježen je rast vrijednosnih papira za 5,2 milijuna KM ili 0,4% i kredita za 36,2 milijuna KM ili 0,2%, dok su smanjena novčana sredstava za 333,7 milijuna KM ili 4,4%, plasmani drugim bankama za 55,9 milijuna KM ili 37,5%, poslovni prostor i ostala fiksna aktiva za 5,3 milijuna KM ili 0,9%, kao i ostala aktiva za 36,4 milijuna KM ili 13,8%. U promatranom razdoblju u pasivi bilance banaka prisutan je rast obveza po uzetim kreditima za 7,3 milijuna KM ili 0,8% i ostalih obveza za 42,7 milijuna KM ili 5,3%, dok je

⁴ Banke u većinskom državnom vlasništvu u "ukupnoj" bilanci iskazuju pasivne i neutralne stavke

zabilježen pad depozita za 266,2 milijuna KM ili 1,4% i ukupnog kapitala za 191 milijun KM ili 6,1%.

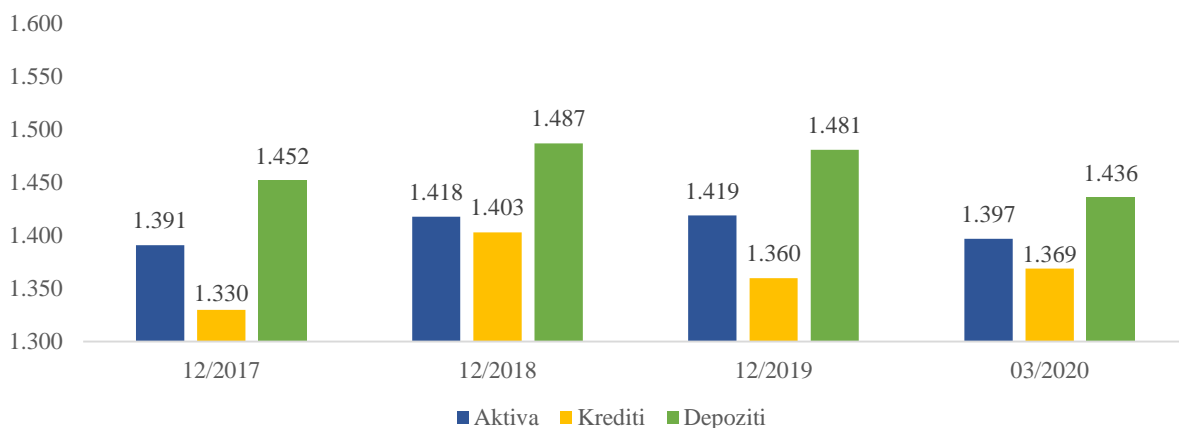
U sljedećoj tablici daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

- 000 KM -

Tablica 7: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
Banke	31. 12. 2018.			31. 12. 2019.			31. 3. 2020.			Indeks	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Udjel %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Udjel %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Udjel %	(6/3)	(9/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Državne	1	775.490	3,5	1	801.261	3,3	1	867.289	3,6	103	108
Privatne	14	21.318.645	96,5	14	23.409.306	96,7	14	22.936.064	96,4	110	98
Ukupno	15	22.094.135	100	15	24.210.567	100	15	23.803.353	100	110	98

Pokazatelj koncentracije u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁵. Pregled istog po razdobljima, daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 3: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima

Sa 31. 3. 2020. Herfindahlov indeks koncentracije u odnosu na kraj 2019. godine je smanjen za aktivu za 22 jedinice i depozite za 45 jedinica, a za kredite je povećan za devet jedinica. Herfindahlov indeks koncentracije za promatrano razdoblje pokazuje umjerenu koncentraciju⁶ u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima).

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁷ (u daljnjem tekstu: CR), koja pokazuje ukupan udjel najvećih banaka u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. Ako se promatra ukupan udjel pet najvećih banaka u sektoru - CR5 sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine, prisutno je povećanje kod tržišnog udjela za 0,1 postotni bod i kredita za 0,2 postotna boda, a smanjenje kod depozita za 0,3 postotna boda. Dvije najveće banke u sektoru čine 46,1% tržišta (aktiva 46,4%, krediti 44,6% i depoziti 47,4%).

⁵ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, a predstavlja zbroj kvadrata

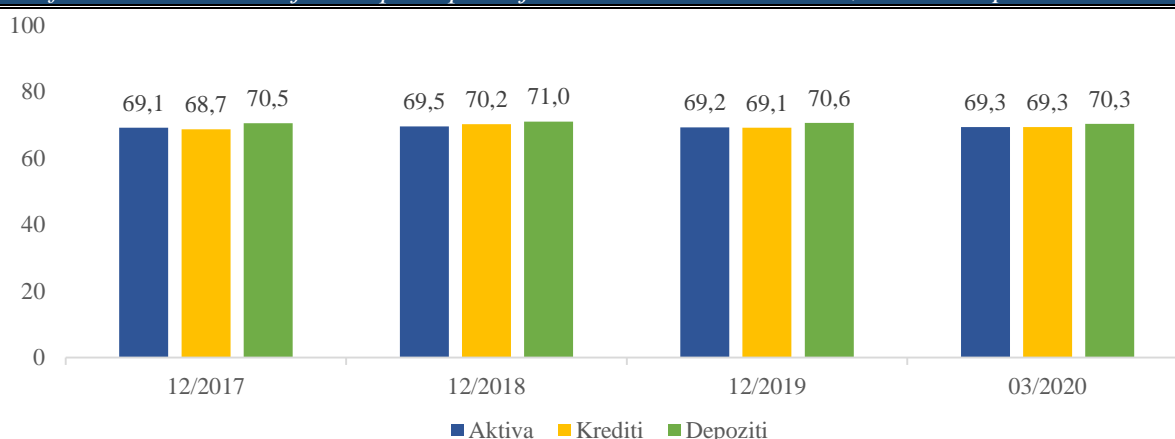
postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000

⁶ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije

⁷ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju banaka koje se uključuju u izračun

Pregled koncentracijskih stopa za pet najvećih banaka u sektoru daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 4: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive⁸. Sa 31. 3. 2020. u bankarskom sektoru FBiH, prema veličini aktive, izdvajaju se tri banke s udjelom od 56,1%, koje čine I. grupu banaka s aktivom preko dvije milijarde KM.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja:

- 000 KM -

Tablica 8: Udjel grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja									
Iznos aktive	31. 12. 2018.			31. 12. 2019.			31. 3. 2020.		
	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. (preko 2 milijarde KM)	12.456.111	56,4	3	13.686.527	56,5	3	13.352.838	56,1	3
II. (1-2 milijarde KM)	6.075.531	27,5	5	6.645.925	27,5	5	6.582.072	27,7	5
III. (0,5-1 milijarda KM)	2.168.293	9,8	3	3.451.044	14,2	5	3.481.995	14,6	5
IV. (0,1-0,5 milijarde KM)	1.394.200	6,3	4	427.071	1,8	2	288.300	1,2	1
V. (ispod 0,1 milijarde KM)	0	0,0	0	0	0,0	0	98.148	0,4	1
Ukupno	22.094.135	100	15	24.210.567	100	15	23.803.353	100	15

Promjena u strukturi, odnosno udjelu grupa banaka u ukupnoj aktivi bankarskog sektora FBiH sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine nastala je kod V. grupe banaka (povećanje udjela za 0,4 postotna boda) zbog prelaska jedne banke iz IV. grupe banaka u V. grupu banaka.

Novčana sredstva na razini bankarskog sektora FBiH sa 31. 3. 2020. iznosila su 7,3 milijarde KM i smanjena su u odnosu na kraj 2019. godine za 333,7 milijuna KM ili 4,4%. Pregled novčanih sredstava kroz razdoblja daje se u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 9: Novčana sredstva banaka								
Novčana sredstva	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	910.481	13,8	1.004.445	13,1	1.160.749	15,9	110	116
Račun rezervi kod CBBiH	4.002.281	60,7	4.329.659	56,7	4.033.111	55,2	108	93
Računi kod depoz. inst. u BiH	38.746	0,6	48.611	0,6	34.047	0,5	125	70
Računi kod depoz. inst. u inozem.	1.639.544	24,9	2.258.758	29,6	2.079.932	28,4	138	92
Novč. sred. u procesu naplate	65	0,0	97	0,0	12	0,0	149	12
Ukupno	6.591.117	100	7.641.570	100	7.307.851	100	116	96

⁸ Banke su podijeljene u pet grupa u zavisnosti od veličine aktive

Sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine prisutno je smanjenje novčanih sredstava u okviru svih računa, izuzev gotovog novca, gdje je iskazano povećanje za 156,3 milijuna KM ili 15,6%.

U valutnoj strukturi novčanih sredstava sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine, udjel domaće valute smanjen je sa 66,7% na 66,5%, uz istodobno povećanje udjela sredstava u stranoj valuti sa 33,3% na 33,5%.

Portfelj vrijednosnih papira na dan 31. 3. 2020. iznosio je 1,5 milijardi KM, što je za 5,2 milijuna KM ili 0,4% više u odnosu na kraj 2019. godine, uz udjel u aktivni od 6,1%. U sljedećim tablicama daje se pregled portfelja prema vrsti instrumenata i emitentu:

- 000 KM -

Tablica 10: Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta

Ulaganja u VP	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel%	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vlasnički vrijednosni papiri	5.281	0,4	5.313	0,4	5.525	0,4	101	104
Dužnički vrijednosni papiri:	1.299.345	99,6	1.451.008	99,6	1.456.033	99,6	112	100
- VP svih nivoa vlasti u BiH	619.536	47,5	747.632	51,3	768.611	52,6	121	103
- Državni VP (druge zemlje)	533.666	40,9	549.649	37,7	518.390	35,4	103	94
- Korporativne obveznice ⁹	146.143	11,2	153.727	10,6	169.032	11,6	105	110
Ukupno	1.304.626	100	1.456.321	100	1.461.558	100	112	100

U okviru ulaganja u dužničke vrijednosne papire najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada i to vrijednosni papiri koje je emitirala FBiH¹⁰ ukupne vrijednosti 531,9 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta RS u iznosu od 222,3 milijuna KM.

- 000 KM -

Tablica 11: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

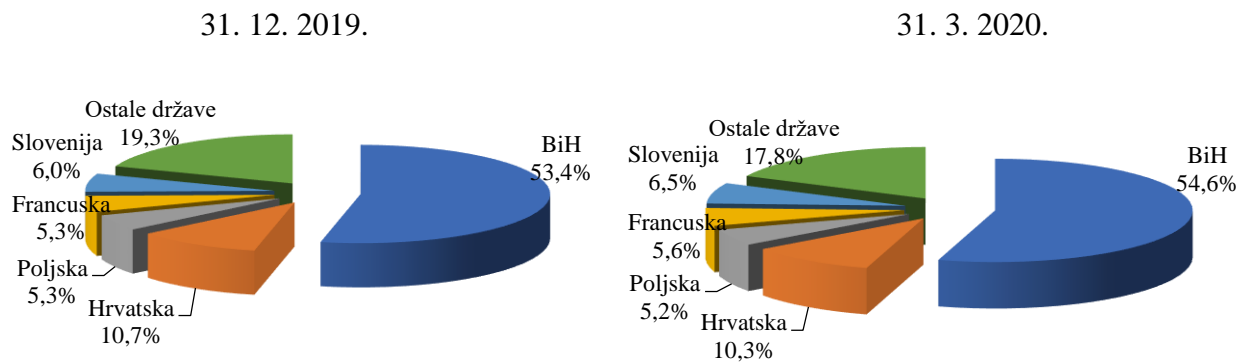
Ulaganja u VP	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dužnički vrijednosni papiri emitenta FBiH:	436.164	71,3	532.147	72,6	531.923	70,5	122	100
- Trezorski zapisi	35.179	5,7	18.921	2,6	18.911	2,5	54	100
- Obveznice	400.985	65,6	513.226	70,0	513.012	68,0	128	100
Dužnički vrijednosni papiri emitenta RS:	175.395	28,7	201.089	27,4	222.327	29,5	115	111
- Trezorski zapisi	0	0,0	0	0,0	20.000	2,7	-	-
- Obveznice	175.395	28,7	201.089	27,4	202.327	26,8	115	101
Ukupno	611.559	100	733.236	100	754.250	100	120	103

Ako se ukupna ulaganja u vrijednosne papire analiziraju prema izloženosti po zemljama, najveći udjel od 54,6% je prema emitentima iz BiH, a zatim slijede Hrvatska s udjelom od 10,3%, Slovenija 6,5%, Francuska 5,6%, Poljska 5,2% i ostale države s pojedinačnim udjelom ispod 5%.

⁹ Najveći dio, od cca. 75%, odnosi se na obveznice banaka iz EU i SAD, a preostali dio na obveznice kompanija iz EU i BiH

¹⁰ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta FBiH

Grafikon 5: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta

1.2.2. Obveze

Sa 31. 3. 2020. udjel depozita, kao najznačajnijeg izvora financiranja banaka, povećan je na 80,4% (za 0,2 postotna boda), kao i udjel kreditnih obveza na 3,6% (za 0,1 postotni bod).

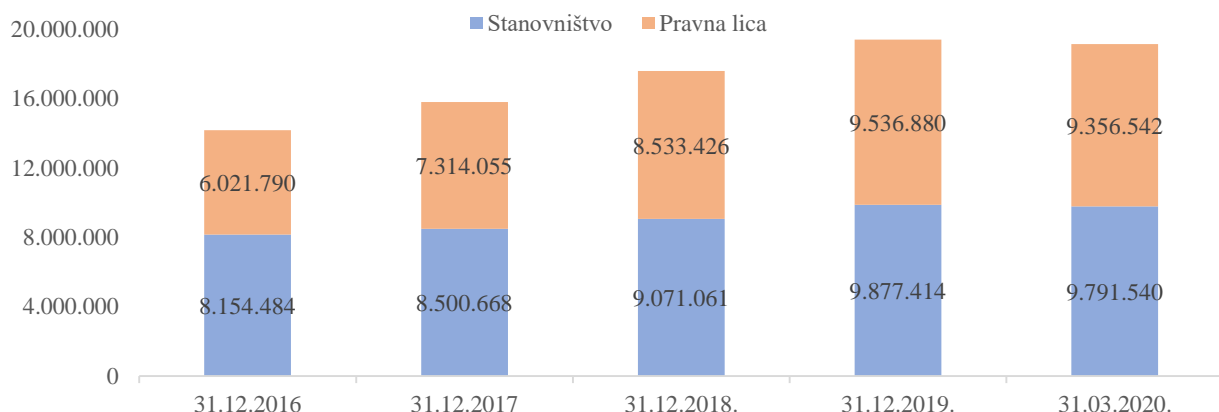
Kreditne obveze banaka s iznosom od 863,9 milijuna KM povećane su za 7,3 milijuna KM ili 0,8% u odnosu na kraj 2019. godine. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 179,3 milijuna KM, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udjel od 4,4%.

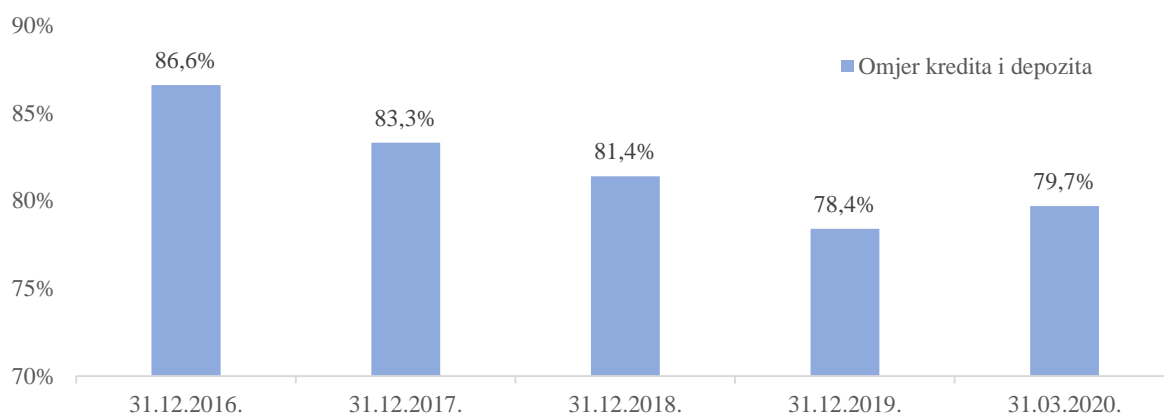
Depoziti na dan 31. 3. 2020. iznose 19,1 milijardu KM i smanjeni su u odnosu na kraj 2019. godine za 266,2 milijuna KM ili 1,4%. Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja, 1,2 milijarde KM ili 6,2% odnosi se na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i BD-u.

Sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine prisutno je smanjenje aktive bankarskog sektora za 1,7%, kao i depozita za 1,4%, dok su krediti ostvarili rast za 0,2%.

U sljedećim grafikonima daju se pregledi ukupnih depozita i omjera kredita i depozita po razdobljima:

Grafikon 6: Ukupni depoziti (000 KM)

Grafikon 7: Omjer kredita i depozita

U sljedećoj tablici dan je prikaz sektorske strukture depozita:

- 000 KM -

Sektori	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	1.778.835	10,1	2.157.147	11,1	2.345.442	12,3	121	109
Javna poduzeća	1.538.501	8,7	1.651.976	8,5	1.573.558	8,2	107	95
Privatna poduzeća i druš.	2.834.717	16,1	3.236.224	16,7	3.201.918	16,7	114	99
Bankarske institucije	1.215.334	6,9	1.208.613	6,2	967.285	5,1	99	80
Nebankarske financ. instit.	746.690	4,3	803.516	4,1	786.157	4,1	108	98
Stanovništvo	9.071.061	51,5	9.877.414	50,9	9.791.540	51,1	109	99
Ostalo	419.349	2,4	479.404	2,5	482.182	2,5	114	101
Ukupno	17.604.487	100	19.414.294	100	19.148.082	100	110	99

Najveći udjel u sektorskoj strukturi depozita imaju depoziti stanovništva sa 51,1% i njihov udjel je povećan za 0,2 postotna boda u odnosu na kraj 2019. godine. Depoziti stanovništva na dan 31. 3. 2020. iznose 9,8 milijardi KM.

Rast depozita sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine ostvaren je kod depozita vladinih institucija za 188,3 milijuna KM ili 8,7% i ostalih depozita za 2,8 milijuna KM ili 0,6%.

Smanjenje depozita sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine zabilježeno je kod depozita javnih poduzeća za 78,4 milijuna KM ili 4,7%, depozita privatnih poduzeća za 34,3 milijuna KM ili 1,1%, depozita bankarskih institucija za 241,3 milijuna KM ili 20%, depozita nebankarskih financijskih institucija za 17,4 milijuna KM ili 2,2% i depozita stanovništva za 85,9 milijuna KM ili 0,9%.

Financijska podrška bankarske grupe prisutna je u sedam banaka u FBiH, tako da se 89,8% ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi na financijsku podršku bankarskih grupa.

Valutna struktura depozita na dan 31. 3. 2020. promijenjena je u odnosu na kraj 2019. godine. Depoziti u KM su smanjeni za iznos od 13,5 milijuna KM ili 0,1%, kao i u stranim valutama za iznos od 252,8 milijuna KM ili 3,4%. U odnosu na kraj 2019. godine promijenjena je valutna struktura depozita u pogledu povećanja udjela depozita u domaćoj valuti sa 61,2% na 62% i smanjenja udjela depozita u stranoj valuti sa 38,8% na 38%.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine, je sljedeća: sredstva rezidenata iznose 17,8 milijardi KM i imaju udjel od 92,8% (+0,9 postotnih bodova), a depoziti nerezidenata iznose 1,4 milijarde KM, što je 7,2% ukupnih depozita (-0,9 postotnih bodova).

Štedni depoziti na dan 31. 3. 2020. iznose 9,5 milijardi KM i smanjeni su za 91,1 milijun KM ili 1% u odnosu na kraj 2019. godine.

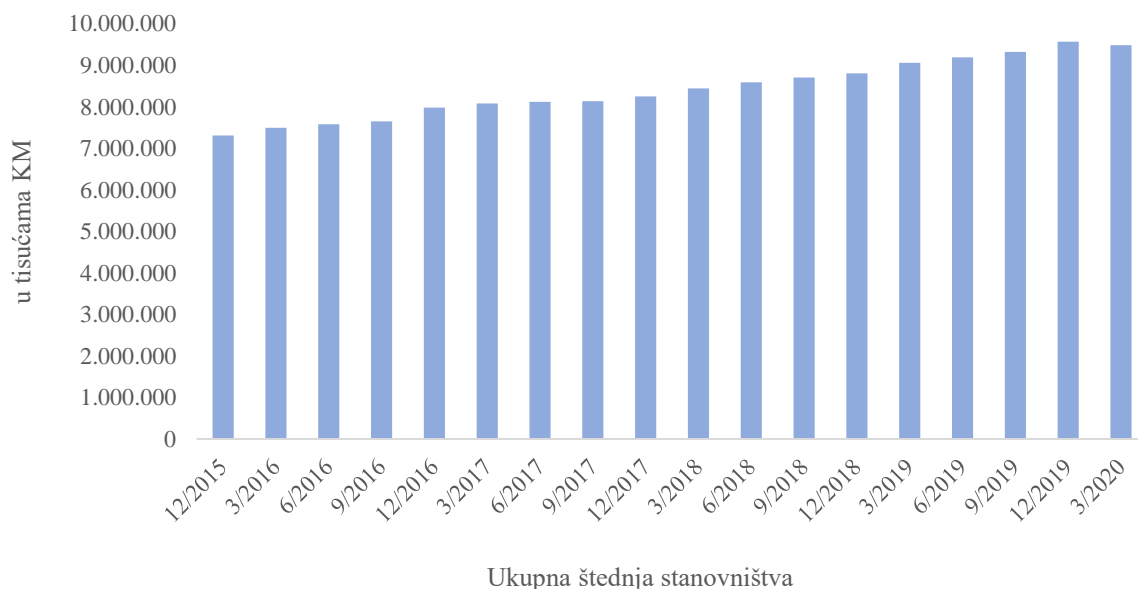
Trend štednje stanovništva prikazan je u sljedećoj tablici i grafikonu:

- 000 KM -

Tablica 13: Štednja stanovništva

Banke	Iznos			Indeks	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2019.	31. 3. 2020.	(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6
Državne	91.645	96.979	97.709	106	101
Privatne	8.712.454	9.476.470	9.384.614	109	99
Ukupno	8.804.099	9.573.449	9.482.323	109	99

Grafikon 8: Štednja stanovništva po razdobljima

U dvije najveće banke koncentrirano je 54,5% štednje, dok pet banaka ima pojedinačni udjel manji od 2%, što iznosi 5,3% ukupne štednje u sektoru. Od ukupnog iznosa štednje, 48,4% se odnosi na štedne depozite u domaćoj, a 51,6% u stranoj valuti.

Sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine smanjeni su kratkoročni depoziti za 33,1 milijun KM ili 0,6%, (povećanje udjela za 0,2 postotna boda), kao i dugoročni depoziti za 58,1 milijun KM ili 1,5% (smanjenje udjela za 0,2 postotna boda). Ročna struktura štednih depozita može se vidjeti u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Štedni depoziti	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kratkoročni štedni depoziti	4.977.201	56,5	5.634.426	58,9	5.601.358	59,1	113	99
Dugoročni štedni depoziti	3.826.898	43,5	3.939.023	41,1	3.880.965	40,9	103	99
Ukupno	8.804.099	100	9.573.449	100	9.482.323	100	109	99

Kreditni odobreni stanovništvu sa 31. 3. 2020. iznose 7,4 milijarde KM i smanjeni su za 0,3% u odnosu na kraj 2019. godine. U isto vrijeme i depoziti stanovništva su smanjeni za 0,9% i sa 31. 3. 2020. iznose 9,8 milijardi KM.

- 000 KM -

Opis	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	(3/2)	(4/3)		
1	2	3	4	5	6			
1. Krediti stanovništva	6.853.979	7.400.278	7.377.614	108	100			
2. Štednja stanovništva	8.804.099	9.573.449	9.482.323	109	99			
2.1. Oročena štednja	4.126.382	4.280.620	4.224.128	104	99			
2.2. Štednja po viđenju	4.677.717	5.292.829	5.258.195	113	99			
3. Krediti/Štednja	78%	77%	78%	-	-			
4. Depoziti stanovništva	9.071.061	9.877.414	9.791.540	109	99			
5. Krediti/Depoziti stanovništva	76%	75%	75%	-	-			

1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

U postupku usklađivanja podzakonskih akata FBA s novim zakonskim propisima, krajem 2017. godine stupila je na snagu nova Odluka o izračunavanju kapitala banke.

Sukladno Odluci o izračunavanju kapitala banke izmijenjen je sadržaj i forma regulatornih izvješća. Najznačajnije izmjene odnose se na način izračuna regulatornog kapitala uz primjenu odgovarajuće metodologije za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik, nove metodologije za održavanje zaštitnih slojeva kapitala i obračuna financijske poluge.

FBA je u 2019. godini donijela Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, s obvezom primjene od 1. siječnja 2020. U skladu s istom, banke su bile dužne obračunati efekte primjene nove odluke sa stanjem na dan 31. 12. 2019., odnosno početnim stanjem na dan 1. 1. 2020., evidentirati ih na računima kapitala i iskazati u redovnom temeljnom kapitalu.

Sa 31. 3. 2020. ukupan kapital banaka iznosio je 2,9 milijardi KM i ostvareno je smanjenje istog za 191 milijun KM ili za 6,1% u odnosu na kraj 2019. godine (više detalja dano u podnaslovu 1.1.2. - Struktura vlasništva i tržišni udjel).

U sljedećoj tablici daje se izvješće o stanju, odnosno strukturi regulatornog kapitala banaka u FBiH:

<i>Tablica 16: Izvješće o stanju regulatornog kapitala</i>						
	Opis	31. 12. 2018.	31. 12. 2019.	31. 3. 2020.	Indeks (4/3) (5/4)	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Regulatorni kapital	2.478.985	2.690.298	2.656.119	109	99
1.1.	Temeljni kapital	2.351.425	2.656.534	2.528.934	113	95
1.1.1.	Redovni temeljni kapital	2.351.425	2.656.534	2.528.934	113	95
1.1.1.1.	Plaćeni instrumenti kapitala	1.290.878	1.299.335	1.299.335	101	100
1.1.1.2.	Premija na dionice	137.290	137.290	137.290	100	100
1.1.1.3.	(-) Vlastiti instrumenti redovnog temeljnog kapitala	-215	-215	-215	100	100
1.1.1.4.	Zadržana dobit prethodnih godina	238.344	403.027	301.803	169	75
1.1.1.5.	Priznata dobit ili gubitak	-34.743	-36.302	-141.965	104	391
1.1.1.6.	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	10.296	26.630	9.917	259	37
1.1.1.7.	Ostale rezerve	876.626	970.088	998.271	111	103
1.1.1.8.	(-) Ostala nematerijalna imovina	-56.116	-57.589	-57.636	103	100
1.1.1.9.	(-) Odgođena porezna imovina koja ovisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjnih za povezane porezne obveze	-101	-14	-236	14	1686
1.1.1.10.	(-) Odbitak od stavki dodatnog temeljnog kapitala koji premašuje dodatni temeljni kapital	0	-1.255	0	-	0
1.1.1.11.	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ovisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-1.625	-1.349	-1.376	83	102
1.1.1.12.	(-) Instrumenti redovnog temeljnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	-12.118	-15.950	-16.254	132	102
1.1.1.13.	Elementi ili odbici od redovnog temeljnog kapitala – ostalo	-97.091	-67.162	0	69	0
1.1.2.	Dodatni temeljni kapital	0	0	0	-	-
1.2.	Dopunski kapital	127.560	33.764	127.185	26	377
1.2.1.	Plaćeni instrumenti kapitala i subordinirani dugovi	105.592	170.158	127.199	161	75
1.2.2.	(-) Vlastiti instrumenti dopunskog kapitala	-14	-14	-14	100	100
1.2.3.	Opći ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardiziranim pristupom	153.706	163.569	0	106	0
1.2.4.	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom temeljnom kapitalu)	0	1.255	0	-	0
1.2.5.	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	-131.724	-301.204	0	229	0

Regulatorni kapital banaka u FBiH sa 31. 3. 2020. iznosi 2,7 milijardi KM i u odnosu na kraj 2019. godine smanjen je za 34,2 milijuna KM ili 1,3%. Temeljni kapital i redovni temeljni kapital banaka na promatrani razdoblje iznose 2,5 milijardi KM, s ostvarenim smanjenjem od 127,6 milijuna KM ili 4,8%, a dopunski kapital iznosi 127,2 milijuna KM, s ostvarenim povećanjem od 93,4 milijuna KM ili 276,7% u odnosu na kraj 2019. godine.

U strukturi regulatornog kapitala bankarskog sektora FBiH temeljni kapital sudjeluje sa 95,2% (12/2019. godine 98,7%), dok dopunski kapital sudjeluje sa 4,8% (12/2019. godine 1,3%). U promatranom razdoblju došlo je do promjene strukture regulatornog kapitala smanjenjem udjela temeljnog kapitala, a što je rezultat primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka i iskazivanja efekata primjene iste u redovnom temeljnom kapitalu. Povećanje udjela dopunskog kapitala rezultat je primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka i ukidanja nedostajućih RKG kao odbitne stavke od dopunskog kapitala.

Detaljnija analiza pokazuje da su najveći utjecaj na promjenu temeljnog kapitala imale sljedeće stavke:

- smanjenje po osnovi prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, koja je stupila na snagu 1. 1. 2020., u iznosu od 244,1 milijun KM,
- smanjenje akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti u iznosu od 17 milijuna KM,
- smanjenje po osnovi gubitka za prvi kvartal 2020. godine kod tri banke u iznosu od 3,8 milijuna KM,
- povećanje po osnovi prijenosa RKG formirane iz dobiti u temeljni kapital, u skladu s odlukom skupštine banke, u iznosu od 16 milijuna KM,
- povećanje po osnovi smanjenja odbitnih stavki (nedostajuće rezerve) u iznosu od 68,3 milijuna KM po osnovi prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka,
- povećanje po osnovi uključene dobiti za 2019. godinu u iznosu od 53 milijuna KM.

Ukupan iznos izloženosti riziku sukladno Odluci o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbroj izloženosti ponderirane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik namirenja/slobodne isporuke i rizik povezan s velikim izloženostima koje proizlaze iz stavki u knjizi trgovanja. Ukupna izloženost riziku bankarskog sektora FBiH sa stanjem na dan 31. 3. 2020. iznosila je 15 milijardi KM, čija struktura se daje u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 17: Struktura izloženosti riziku

Izloženost riziku	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Izloženosti ponderirane rizikom za kreditni rizik	12.296.292	86,7	13.085.560	87,1	13.115.847	87,4	106	100
Izloženosti riziku namirenja / slobodne isporuke	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Izloženosti za tržišni rizik (pozicijski i valutni rizik)	223.778	1,6	228.011	1,5	165.325	1,1	102	73
Izloženosti riziku za operativni rizik	1.657.561	11,7	1.705.834	11,4	1.724.151	11,5	103	101
Ukupan iznos izloženosti riziku	14.177.631	100	15.019.405	100	15.005.323	100	106	100

Ukupan iznos izloženosti riziku na razini bankarskog sektora FBiH u prva tri mjeseca 2020. godine smanjen je za 14,1 milijun KM ili 0,1%. U promatranom razdoblju povećana je izloženost ponderirana rizikom za kreditni rizik za 30,3 milijuna KM ili 0,2% i izloženost riziku za operativni rizik za 18,3 milijuna KM ili 1,1%, dok je iznos izloženosti za tržišni rizik zabilježio pad od 62,7 milijuna KM ili 27,5%. Smanjenje izloženosti riziku za tržišni (valutni) rizik posljedica je značajnog smanjenja izloženosti valutnom riziku kod najveće banke u sektoru. Tri banke u sektoru nisu iskazale izloženost riziku za valutni rizik jer im neto otvorena valutna pozicija ne prelazi 2% regulatornog kapitala.

Sa 31. 3. 2020., banke su najviše bile izložene kreditnom riziku (udjel 87,4%), koji je dominantan u bankarskom sektoru u FBiH. U promatranom razdoblju došlo je do promjene u udjelu po pojedinim vrstama rizika, odnosno povećan je udjel kod izloženosti ponderirane rizikom za kreditni rizik za 0,3 postotna boda i kod izloženosti za operativni rizik za 0,1 postotni bod, dok je kod izloženosti za tržišni rizik smanjen udjel za 0,4 postotna boda.

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održavana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na razini sektora. Odlukom o izračunavanju kapitala banke, propisano je da banke moraju u svakom trenutku ispunjavati kapitalne zahtjeve u

pogledu stope redovnog temeljnog kapitala od 6,75%, stope temeljnog kapitala od 9% i stope regulatornog kapitala od 12%. Također je propisana obveza bankama da održavaju zaštitni sloj za očuvanje kapitala u obliku redovnog temeljnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Pokazatelji adekvatnosti kapitala bankarskog sektora u FBiH, daju se u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 18: Pokazatelji adekvatnosti kapitala

1	% i iznos viška ili manjka od propisanog minimuma		
	31. 12. 2018.	31. 12. 2019.	31. 3. 2020.
	2	3	4
Stopa redovnog temeljnog kapitala	16,6%	17,7%	16,9%
Višak (+) / manjak (-) redovnog temeljnog kapitala	1.394.434	1.642.724	1.516.076
Stopa temeljnog kapitala	16,6%	17,7%	16,9%
Višak (+) / manjak (-) temeljnog kapitala	1.075.438	1.304.787	1.178.457
Stopa regulatornog kapitala	17,5%	17,9%	17,7%
Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	777.668	887.971	855.481

Stopa regulatornog kapitala na dan 31. 3. 2020. iznosi 17,7% i značajno je veća u odnosu na zakonom propisani minimum od 12%. Na razini bankarskog sektora FBiH su i ostale stope kapitala (stopa redovnog temeljnog kapitala i temeljnog kapitala) značajno veće u odnosu na propisane minimume.

U odnosu na kraj 2019. godine stopa regulatornog kapitala smanjena je za 0,2 postotna boda, dok je stopa temeljnog kapitala smanjena za 0,8 postotnih bodova, što je posljedica početka primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Odlukom o izračunavanju kapitala banke propisana je i nova metodologija izračuna i regulatorni okvir za praćenje visine financijske poluge. Banke su dužne osigurati i održavati stopu financijske poluge, kao odnos temeljnog kapitala i mjere ukupne izloženosti u iznosu od najmanje regulatorno propisanih 6%. U sljedećoj tablici daje se pregled stopa financijske poluge bankarskog sektora FBiH kroz razdoblja:

- 000 KM -

Tablica 19: Stopa financijske poluge

Vrijednosti izloženosti	31. 12. 2018.	31. 12. 2019.	31. 3. 2020.
1	2	3	4
Izloženosti stope financijske poluge - u skladu s člankom 37. stavak (4) Odluke o izračunavanju kapitala banke	23.162.644	25.201.918	24.831.543
Osnovni kapital - u skladu s člankom 37. stavak (3) Odluke o izračunavanju kapitala banke	2.351.425	2.656.534	2.528.934
Stopa financijske poluge – u skladu s člankom 37. stavak (2) Odluke o izračunavanju kapitala banke	10,1%	10,5%	10,2%

Stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora na dan 31. 3. 2020. iznosi 10,2% i niža je za 0,3 postotna boda u odnosu na kraj 2019. godine. Sa 31. 3. 2020., sedam banaka ima stopu financijske poluge iznad, a osam banaka ispod prosjeka bankarskog sektora FBiH.

1.2.4. Kreditni rizik

Od 1. 1. 2018. banke su u obvezi primjenjivati novi standard financijskog izvještavanja MSFI 9 - Financijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39.

FBA je u 2019. godini, s ciljem standardizacije upravljanja kreditnim rizikom i mjerenja ECL i usklađivanja s MSFI 9, donijela Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, s obvezom primjene od 1. siječnja 2020.. Također, donesena je i Uputa za

klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive, kojim su detaljnije definirane pojedine odredbe ove Odluke, s ciljem osiguranja jedinstvenog računovodstvenog i regulatornog tretmana finansijske aktive.

S početkom primjene navedene Odluke, prestala je s važenjem Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka. Najznačajnija izmjena odnosi se na činjenicu da je dotadašnja klasifikacija aktive u pet kategorija kvalitete i obveza formiranja RKG za iste, zamijenjena konceptom raspoređivanja izloženosti u tri razine kreditnog rizika i utvrđivanja ECL. U razinu kreditnog rizika 1 raspoređuju se izloženosti s niskom razinom kreditnog rizika po kojima dužnik ne kasni s otplatom u materijalno značajnom iznosu (za fizičke osobe 200 KM i 1% ukupne izloženosti dužnika, a za pravne osobe tisuću KM i 1% ukupne izloženosti dužnika) duže od 30 dana. U razinu kreditnog rizika 2 raspoređuju se stavke s povećanom razinom kreditnog rizika s kašnjenjem materijalno značajnog iznosa duže od 30 dana, a u razinu kreditnog rizika 3 (izloženosti u statusu neizmirenja obveza) raspoređuju se stavke kod kojih dužnik kasni s otplatom dospjelih obveza duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Banke su dužne donijeti interne metodologije kojima će definirati način klasifikacije i vrednovanja izloženosti, njihovog raspoređivanja u razine kreditnog rizika i utvrđivanja ECL, a koje trebaju biti usklađene sa zahtjevima propisanim predmetnom Odlukom i Uputom. Dodatno, banke su prilikom prve primjene navedene Odluke bile dužne izvršiti računovodstveni otpis bilančnih izloženosti (prijenos u izvanbilančnu evidenciju) dvije godine nakon što je banka knjigovodstveno evidentirala ECL u visini od 100% bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i istu proglasila u potpunosti dospjelom.

U skladu s Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka izmijenjen je sadržaj i forma regulatornih izvješća. Banke su tijekom 2019. godine, paralelno s dostavljanjem izvješća o klasifikaciji aktive, bile obvezne dostavljati i nove izvještajne obrasce, a od datuma početka primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, banke su obvezne dostavljati samo nove izvještajne obrasce.

U sljedećoj tablici daje se pregled bilančnih izloženosti na razini bankarskog sektora FBiH, prema ključnim kategorijama finansijske imovine, izvanbilančnih izloženosti i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tablica 20: Financijska imovina, izvanbilančne stavke i ECL									
O p i s	31. 12. 2018.			31. 12. 2019.			31. 3. 2020.		
	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Novac i novčani plasmani	6.749.437	10.960	0,2	7.796.241	7.696	0,1	7.341.546	10.627	0,1
2. Financijska imovina po amortiziranom trošku	14.598.680	1.238.638	8,5	15.417.105	1.150.848	7,5	15.443.151	1.148.742	7,4
3. Financijska imovina po fer vrijednosti	1.167.107	0	0,0	1.318.635	0	0,0	1.311.109	0	0,0
4. Ostala finansijska potraživanja	154.014	20.060	13,0	224.665	36.030	16,0	180.179	30.373	16,9
I. Ukupno bilančna izloženost	22.669.238	1.269.658	5,6%	24.756.646	1.194.574	4,8	24.275.985	1.189.742	4,9
1. Izdane garancije	1.199.603	19.197	1,6	1.350.083	21.488	1,6	1.344.431	27.552	2,0
2. Nepokriveni akreditivi	55.676	781	1,4	48.255	554	1,1	51.251	942	1,8
3. Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	2.058.020	20.741	1,0	2.058.199	19.685	1,0	2.076.691	27.000	1,3
4. Ostale potencijalne obveze	16.707	143	0,9	54.122	310	0,6	14.458	323	2,2
II. Ukupno izvanbilančne stavke	3.330.006	40.862	1,2	3.510.659	42.037	1,2	3.486.831	55.817	1,6
Ukupna izloženost (I+II)	25.999.244	1.310.520	5,0	28.267.305	1.236.611	4,4	27.762.816	1.245.559	4,5

Ukupna izloženost banaka na dan 31. 3. 2020. iznosi 27,8 milijardi KM, od čega se 24,3 milijarde KM odnosi na bilančne izloženosti, a 3,5 milijardi KM na izvanbilančne stavke.

U prva tri mjeseca 2020. godine zabilježen je pad bilančne izloženosti u odnosu na kraj 2019. godine za iznos od 480,7 milijuna KM ili 1,9%, a uzrokovan je smanjenjem novčanih sredstava i izvršenim knjigovodstvenim otpisom u skladu s novom regulativom. U istom razdoblju zabilježen je i pad izvanbilančnih stavki za 23,8 milijuna KM ili 0,7%, a što je posljedica značajnijeg smanjenja ostalih potencijalnih obveza kod jedne banke.

U sljedećoj tablici daje se pregled bilančnih i izvanbilančnih izloženosti na razini bankarskog sektora FBiH, prema razinama kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tablica 21: Izloženosti prema razinama kreditnog rizika

Opis	31. 12. 2018.			31. 12. 2019.			31. 3. 2020.		
	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Razina kreditnog rizika 1	19.393.493	132.218	0,7	21.787.417	123.558	0,6	21.464.748	160.053	0,7
Razina kreditnog rizika 2	1.899.346	115.699	6,1	1.652.439	113.839	6,9	1.706.032	147.245	8,6
Razina kreditnog rizika 3	1.376.399	1.021.741	74,2	1.316.790	957.177	72,7	1.105.205	882.444	79,8
I. Ukupno bilančna izloženost	22.669.238	1.269.658	5,6	24.756.646	1.194.574	4,8	24.275.985	1.189.742	4,9
Razina kreditnog rizika 1	2.908.560	21.387	0,7	3.027.094	20.431	0,7	3.104.236	26.057	0,8
Razina kreditnog rizika 2	410.239	12.629	3,1	474.159	15.610	3,3	369.418	25.904	7,0
Razina kreditnog rizika 3	11.207	6.846	61,1	9.406	5.996	63,7	13.177	3.856	29,3
II. Ukupno izvanbilančne stavke	3.330.006	40.862	1,2	3.510.659	42.037	1,2	3.486.831	55.817	1,6
Ukupna izloženost (I+II)	25.999.244	1.310.520	5,0	28.267.305	1.236.611	4,4	27.762.816	1.245.559	4,5

Bilančne izloženosti u razini kreditnog rizika 1 na dan 31. 3. 2020. iznose 21,5 milijardi KM i čine 88,4% ukupnih bilančnih izloženosti. Iste su u odnosu na kraj 2019. godine smanjene za 322,7 milijuna KM ili za 1,5%. Smanjenje je najvećim dijelom ostvareno kao neto efekt: smanjenja novčanih sredstava i novčanih potraživanja u iznosu od 456,6 milijuna KM, smanjenja ostalih financijskih potraživanja u iznosu od 34,8 milijuna KM i povećanja kreditnog portfelja u ovoj razini kreditnog rizika u iznosu od 195,1 milijun KM.

Bilančne izloženosti u razini kreditnog rizika 2 na dan 31. 3. 2020. iznose 1,7 milijardi KM i čine 7% ukupnih bilančnih izloženosti. U odnosu na kraj 2019. godine iste su veće za 53,6 milijuna KM ili 3,2%. Najveći utjecaj na povećanje ukupnih bilančnih izloženosti u ovoj razini kreditnog rizika imao je rast kreditnog portfelja raspoređenog u razinu kreditnog rizika 2 za 29,7 milijuna KM i vrijednosnih papira za 20,5 milijuna KM.

Bilančne izloženosti u razini kreditnog rizika 3 na dan 31. 3. 2020. iznose 1,1 milijardu KM i čine 4,6% ukupnih bilančnih izloženosti. Iste su u odnosu na kraj 2019. godine smanjene za 211,6 milijuna KM ili 16,1%, najvećim dijelom kao rezultat računovodstvenog otpisa.

U prva tri mjeseca 2020. godine ECL za razinu kreditnog rizika 1 i 2 ukupno je povećan za 69,9 milijuna KM (ECL za razinu kreditnog rizika 1 povećan je 36,5 milijuna KM, a za razinu kreditnog rizika 2 za 33,4 milijuna KM). ECL za razinu kreditnog rizika 3 smanjen je za 74,7 milijuna KM.

Kao rezultat primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, stope pokrivenosti ECL su povećane u odnosu na kraj 2019. godine. Pokrivenost za izloženosti u razini kreditnog rizika 1 povećana je sa 0,6% na 0,7%, u razini kreditnog rizika 2 sa 6,9% na 8,6% i u razini kreditnog rizika 3 sa 72,7% na 79,8%.

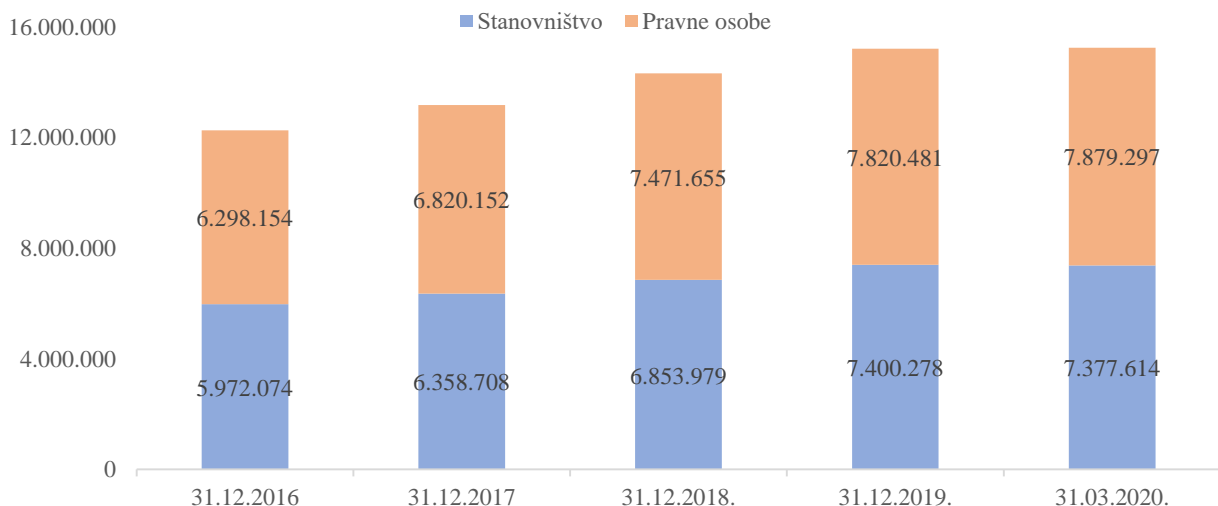
Izvanbilančne izloženosti raspoređene u razinu kreditnog rizika 1 na dan 31. 3. 2020. iznose 3,1 milijardu KM i čine 89% ukupnih izvanbilančnih izloženosti. Izloženosti u razini kreditnog rizika 2 iznose 369,4 milijuna KM ili 10,6% ukupnih izvanbilančnih izloženosti, dok je u razini kreditnog rizika 3 raspoređeno 13,2 milijuna KM ili 0,4% ukupnih izvanbilančnih izloženosti.

Ukupna pokrivenost ECL izvanbilančnih izloženosti povećana je sa 1,2% na 1,6%. Povećanje pokrivenosti zabilježeno je kod razine kreditnog rizika 1 i 2, dok je kod razine kreditnog rizika 3 došlo do smanjenja stope pokrivenosti.

Na dan 31. 3. 2020. krediti iznose 15,3 milijarde KM i isti su ostvarili rast u iznosu od 36,2 milijuna KM ili 0,2% u odnosu na kraj 2019. godine. Međutim, ostvaren je veći nominalni rast kredita ima li se u vidu činjenica da je stupanjem na snagu Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, na razini bankarskog sektora FBiH izvršen računovodstveni otpis kreditnog portfelja u iznosu od 191,2 milijuna KM. Krediti odobreni stanovništvu, s udjelom u ukupnim kreditima od 48,4%, ostvarili su smanjenje od 0,3%, dok su krediti odobreni pravnim osobama, s udjelom u ukupnim kreditima od 51,6%, ostvarili rast od 0,8%.

U sljedećem grafikonu daje se pregled kredita odobrenih stanovništvu i kredita odobrenih pravnim osobama u bankarskom sektoru FBiH, za razdoblje 2016-31. 3. 2020.:

Grafikon 9: Krediti (000 KM)

Trend i promjena udjela pojedinih sektora – korisnika kredita u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 22: Sektorska struktura kredita

Sektori	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	216.596	1,5	189.360	1,2	180.717	1,2	87	95
Javna poduzeća	321.493	2,3	359.635	2,4	341.611	2,2	112	95
Privatna poduzeća i društ.	6.625.641	46,3	6.922.742	45,5	6.826.860	44,7	104	99
Bankarske institucije	217.706	1,5	247.501	1,6	440.396	2,9	114	178
Nebankarske financijske instit.	75.804	0,5	86.902	0,6	77.114	0,5	115	89
Građani	6.853.979	47,8	7.400.278	48,6	7.377.614	48,4	108	100
Ostalo	14.415	0,1	14.341	0,1	12.599	0,1	99	88
Ukupno	14.325.634	100	15.220.759	100	15.256.911	100	106	100

Rast kredita sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine ostvaren je samo kod kredita odobrenih bankarskim institucijama za 192,9 milijuna KM ili 77,9%, dok je kod svih ostalih sektora gospodarstva zabilježeno smanjenje.

Smanjenje kredita odobrenih vladinim institucijama iznosi 8,6 milijuna KM ili 4,6%, javnim poduzećima je 18 milijuna KM ili 5%, privatnim poduzećima iznosi 95,9 milijuna KM ili 1,4%, nebankarskim financijskim institucijama smanjenje je 9,8 milijuna KM ili 11,3%, stanovništvu je 22,7 milijuna KM ili 0,3% i ostalim sektorima za 1,7 milijuna KM ili 12,1%.

U sljedećoj tablici daje se ročna struktura kredita po sektorima – korisnicima kredita sa stanjem na dan 31. 3. 2020.:

- 000 KM -

Tablica 23: Ročna struktura kredita

Sektori	31. 12. 2019.			31. 3. 2020.			Indeks		
	Kratk. krediti (do 1 g.)	Dug. krediti (preko 1 g.)	Dospjela potraživanja	Kratk. krediti (do 1 g.)	Dug. krediti (preko 1 g.)	Dospjela potraživanja	(5/2)	(6/3)	(7/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vladine institucije	40	189.215	105	3.490	177.086	141	8.725	94	134
Javna poduzeća	39.363	307.603	12.668	44.974	292.179	4.458	114	95	35
Privatna poduzeća i društva	2.414.723	3.897.580	610.440	2.447.757	3.852.723	526.380	101	99	86
Bankarske institucije	247.491	0	10	440.393	0	3	178	0	30
Nebankarske financijske institucije	26.103	55.779	5.020	20.174	55.928	1.012	77	100	20
Građani	423.373	6.651.895	325.010	412.428	6.709.194	255.992	97	101	79
Ostalo	7.772	5.686	883	7.050	5.269	280	91	93	32
Ukupno	3.158.865	11.107.758	954.136	3.376.266	11.092.379	788.266	107	100	83

Sa 31. 3. 2020. u odnosu na kraj 2019. godine kratkoročni krediti bankarskog sektora FBiH su povećani za 217,4 milijuna KM ili 6,9%, a dugoročni krediti su smanjeni za 15,4 milijuna KM ili 0,1%.

Dospjela potraživanja iznose 788,3 milijuna KM i smanjena su za 165,9 milijuna KM ili 17,4% u odnosu na kraj 2019. godine. Ovako visoka stopa smanjenja dospjelih potraživanja najvećim dijelom je rezultat izvršenog računovodstvenog otpisa.

U valutnoj strukturi kredita najveći udjel od 49,7% ili 7,6 milijardi KM imaju krediti odobreni u domaćoj valuti, zatim slijede krediti odobreni s valutnom klauzulom s udjelom od 46,7% ili 7,1 milijarda KM (EUR: 7,1 milijarda KM ili 99,8%, CHF: 16,6 milijuna KM ili 0,2%), a najmanji udjel od 3,6% ili 541,4 milijuna KM imaju krediti odobreni u stranoj valuti (od toga se na EUR odnosi 540,6 milijuna KM ili 99,9%).

U sljedećoj tablici daje se pregled kredita pravnim osobama i stanovništvu prema razinama kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tablica 24: Krediti prema razinama kreditnog rizika									
Opis	31. 12. 2018.			31. 12. 2019.			31. 3. 2020.		
	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Krediti pravne osobe									
Razina kreditnog rizika 1	5.624.867	59.945	1,1	6.146.371	51.146	0,8	6.290.480	75.411	1,2
Razina kreditnog rizika 2	1.017.975	57.914	5,7	904.039	55.828	6,2	936.539	86.075	9,2
Razina kreditnog rizika 3	828.813	572.989	69,1	770.071	516.128	67,0	652.278	501.601	76,9
Ukupno I.	7.471.655	690.848	9,2	7.820.481	623.102	8,0	7.879.297	663.087	8,4
II. Krediti stanovništvo									
Razina kreditnog rizika 1	5.814.039	59.449	1,0	6.451.878	59.562	0,9	6.502.763	70.783	1,1
Razina kreditnog rizika 2	572.455	56.327	9,8	471.019	57.081	12,1	461.549	58.912	12,8
Razina kreditnog rizika 3	467.485	384.481	82,2	477.381	381.194	79,9	413.302	345.439	83,6
Ukupno II.	6.853.979	500.257	7,3	7.400.278	497.837	6,7	7.377.614	475.134	6,4
Ukupno krediti:									
Razina kreditnog rizika 1	11.438.906	119.394	1,0	12.598.249	110.708	0,9	12.793.244	146.194	1,1
Razina kreditnog rizika 2	1.590.430	114.241	7,2	1.375.058	112.909	8,2	1.398.088	144.987	10,4
Razina kreditnog rizika 3	1.296.298	957.470	73,9	1.247.452	897.322	71,9	1.065.580	847.040	79,5
Ukupna krediti (I+II)	14.325.634	1.191.105	8,3	15.220.759	1.120.939	7,4	15.256.911	1.138.221	7,5

Kreditni portfelj raspoređen u razinu kreditnog rizika 1 na dan 31. 3. 2020. iznosi 12,8 milijardi KM i čine 83,8% ukupnog kreditnog portfelja. Isti je u odnosu na kraj 2019. godine povećan za 195 milijuna KM ili za 1,5%. Stopa pokrivenosti ECL za razinu kreditnog rizika 1 iznosi 1,1% (pravne osobe 1,2%, a stanovništvo 1,1%) i u odnosu na 31. 12. 2019. veća je za 0,2 postotna boda.

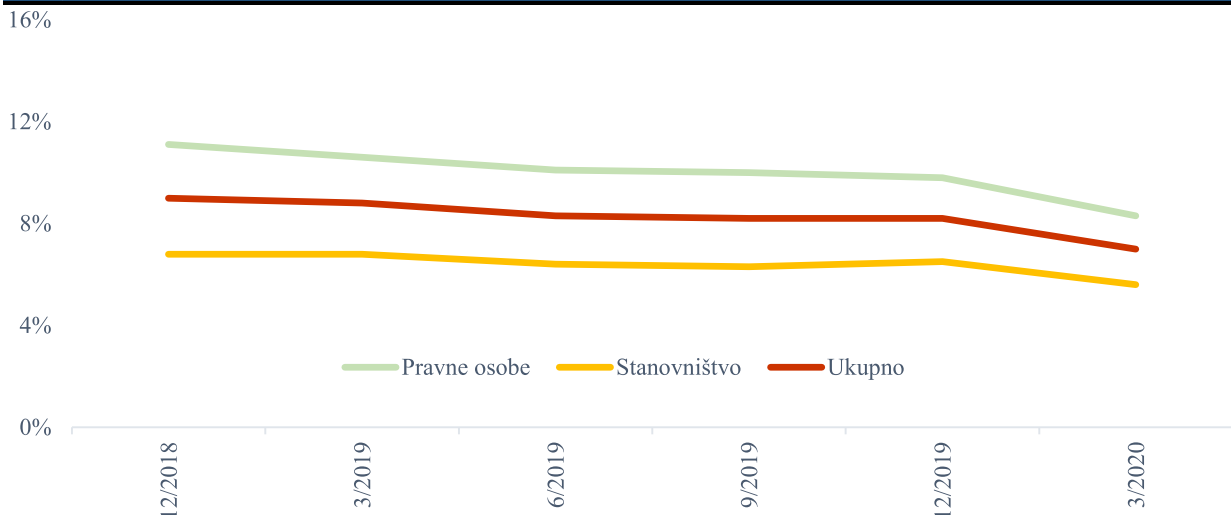
Kreditni portfelj u razini kreditnog rizika 2 na dan 31. 3. 2020. iznosi 1,4 milijarde KM i čini 9,2% ukupnog kreditnog portfelja. U odnosu na kraj 2019. godine isti je veći za 23 milijuna KM ili 1,7%. Stopa pokrivenosti ECL za razinu kreditnog rizika 2 iznosi 10,4% (pravne osobe 9,2%, stanovništvo 12,8%) i u odnosu na 31. 12. 2019. veća je za 2,2 postotna boda.

Kreditni portfelj u razini kreditnog rizika 3 (NPL) na dan 31. 3. 2020. iznosi 1,1 milijardu KM i čini 7% ukupnog kreditnog portfelja. Smanjenje istog za 181,9 milijuna KM ili 14,6% u odnosu na kraj 2019. godine, najvećim dijelom je rezultat izvršenog računovodstvenog otpisa sukladno Odluci o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka. Stopa pokrivenosti ECL za razinu kreditnog rizika 3 iznosi 79,5% (pravne osobe 76,9%, a stanovništvo 83,6%) i u odnosu na 31. 12. 2019. veća je za 7,6 postotnih bodova.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama, na NPL se odnosi 652,3 milijuna KM ili 8,3%, što je za 1,5 postotnih bodova manje nego na kraju 2019. godine. Za sektor stanovništva NPL iznosi 413,3 milijuna KM ili 5,6%, što je za 0,9 postotnih bodova manje nego na kraju 2019. godine.

Pregled NPL-a (kreditni portfelj raspoređen u razinu kreditnog rizika 3) daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Udjel NPL-a u kreditima

Detaljnija i potpunija sektorska analiza kreditnog portfelja bankarskog sektora FBiH može se sagledati iz Priloga 4. Informacije, a zasnovana je na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (prema privrednoj djelatnosti) i stanovništvu (po namjeni).

Kod kredita odobrenim pravnim osobama najveći udjel imaju krediti odobreni trgovini (2,9 milijardi KM ili 36,8% kredita pravnih osoba, odnosno 19% ukupnog kreditnog portfelja), prerađivačkoj industriji (1,6 milijardi KM ili 20,9% kredita pravnih osoba, odnosno 10,8% ukupnih kredita), te financijskoj djelatnosti (538,8 milijuna KM ili 6,8% kredita pravnih osoba, odnosno 3,5% ukupnih kredita). Udjel NPL-a kod kredita odobrenih trgovini iznosi 7,6%, kod prerađivačke industrije je 7,4%, dok je kod financijske djelatnosti 0,8%.

Kod kredita odobrenih pravnim osobama, najveći udjel NPL-a sa 31. 3. 2020. prisutan je kod kredita odobrenih obrazovanju (32,4%), proizvodnji i opskrbi električnom energijom i plinom (22,2%), te poljoprivredi (19,8%).

Kod kredita odobrenih stanovništvu najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju (6 milijardi KM ili 80,8% kredita stanovništvu, odnosno 39,1% ukupnog kreditnog portfelja) i krediti odobreni za stambene potrebe (1,3 milijarde KM ili 18% kredita stanovništvu, odnosno 8,7% ukupnog kreditnog portfelja). Udjel NPL-a kod kredita odobrenih za opću potrošnju iznosi 5,9%, dok je kod stambenih kredita 3,9%. Visoki udjel kredita za opću potrošnju u kreditnom portfelju bankarskog sektora FBiH poziva na pojačan oprez u oblikovanju kreditnih politika banaka.

Kreditni rizik je dominantan rizik u bankarskom sektoru FBiH, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno ocjeni prakse odobravanja, praćenja i analize izloženosti kreditnom riziku, uspostave sustava ranog upozorenja na povećanje kreditnog rizika, raspoređivanja izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL, postupanje sa nekvalitetnim izloženostima, te upravljanja rizikom koncentracije.

U prvom kvartalu 2020. godine došlo je do značajnijeg poboljšanja ključnih pokazatelja mjerenja kreditnog rizika bankarskog sektora FBiH: udjel NPL-a, stope pokrivenosti ECL-a i udjel dospjelih kredita, između ostalog, i uslijed primjene nove regulative. Izazov za bankarski sektor FBiH u narednom razdoblju bit će održati pozitivne trendove, s obzirom na negativne efekte na ekonomiju izazvane pojavom virusnog oboljenja COVID-19.

1.2.5. Profitabilnost

Na profitabilnost banaka, najznačajnije utječu kvaliteta aktive, odnosno rizici, struktura, diverzificiranost i troškovi izvora financiranja, troškovna efikasnost, eksterni faktori koji su specifični za bankarski, odnosno financijski sektor u FBiH (razvijenost financijskog sustava, regulatorna obilježja, industrijska koncentracija i dr.) i eksterni makroekonomski faktori (ekonomski rast, kamatne stope na svjetskom tržištu, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti, kretanje plaća, inflacija i dr.).

Iz supervizorske perspektive, profitabilnost bankarskog sektora u FBiH, kao i pojedinačnih banaka u sektoru, promatra se u kontekstu održivosti, odnosno stabilnosti razine i kvalitete zarade i jačanja kapitalne osnove putem zadržane dobiti.

Razina, kvaliteta i trend zarade bankarskog sektora u FBiH

Na razini bankarskog sektora u FBiH za razdoblje 1.1.-31.3.2020. iskazan je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 72,6 milijuna KM, što je za 17,2 milijuna KM ili 19,2% manje u odnosu na isto razdoblje 2019. godine. Posljedice pandemije izazvane virusnim oboljenjem COVID-19 nisu imale značajniji utjecaj na financijski rezultat bankarskog sektora FBiH s prvim kvartalom 2020. godine, te će se iste moći sagledati tek u narednom razdoblju. Iskazana ukupna neto dobit iznosila je 76,4 milijuna KM (12 banaka), a gubitak su iskazale tri banke u iznosu od 3,8 milijuna KM.

U Prilogu 5. prikazan je zbirni račun dobiti i gubitka banaka u FBiH za razdoblje 1.1.-31.3.2020., po shemi FBA, s usporednim podacima za isto izvještajno razdoblje 2019. godine.

U sljedećoj tablici daje se pregled iskazanog financijskog rezultata na razini bankarskog sektora u FBiH, kroz sljedeća izvještajna razdoblja:

- 000 KM -

<i>Tablica 25: Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak</i>						
O p i s	31. 3. 2018.		31. 3. 2019.		31. 3. 2020.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Dobit	86.787	14	89.941	14	76.391	12
Gubitak	165	1	132	1	3.824	3
Ukupno	86.622	15	89.809	15	72.567	15

Komparirajući podatke iz prethodne tablice, uočava se da je nakon iskazanog rasta ostvarene dobiti u prvom kvartalu 2019. godine, došlo do značajnog pada iste u 2020. godini (za 19,2%), te da su tri banke iskazale gubitak u poslovanju u prvom kvartalu 2020. godine.

Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka sa 31. 3. 2020., ukupni prihodi na razini bankarskog sektora u FBiH iznose 292,8 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine povećani su za iznos od 5,7 milijuna KM, što predstavlja povećanje za 2%.

Struktura ukupnih prihoda	31. 3. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks (4/2)
	Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6
I. Prihodi od kamata i slični prihodi					
Kamatn. rač. depozita kod depoz. inst.	1.206	0,4	1.091	0,4	90
Kreditni i poslovi leasinga	160.231	55,8	159.120	54,3	99
Ostali prihodi od kamata	18.910	6,6	17.805	6,1	94
Ukupno I.	180.347	62,8	178.016	60,8	99
II. Operativni prihodi					
Naknade za izvršene usluge	80.581	28,0	85.049	29,1	106
Prihodi iz posl. s devizama	12.833	4,5	13.831	4,7	108
Ostali operativni prihodi	13.398	4,7	15.922	5,4	119
Ukupno II.	106.812	37,2	114.802	39,2	107
Ukupni prihodi (I+II)	287.159	100	292.818	100	102

U strukturi ukupnih prihoda, prihodi od kamata i slični prihodi sudjeluju sa 60,8%, dok operativni prihodi sudjeluju sa 39,2%. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, došlo je do smanjenja udjela prihoda od kamata i sličnih prihoda za 2 postotna boda, dok je porastao udjel operativnih prihoda.

Ukupni kamatni i slični prihodi su u promatranom razdoblju zabilježili smanjenje od 2,3 milijuna KM ili 1,3%. Dominantna stavka u ovim prihodima su kamatni prihodi po kreditima i poslovima leasinga, čiji je udjel u ukupnim prihodima smanjen za 1,5 postotnih bodova. U istom razdoblju smanjen je udjel kredita i potraživanja po poslovima leasinga u ukupnoj aktivi za 0,8 postotnih bodova (sa 64,9% na 64,1%) i smanjene su prosječne aktivne kamatne stope na kredite sa 3,36% na 3,06% (za 0,3 postotna boda).

U okviru ostalih prihoda od kamata zabilježeno je smanjenje na svim pozicijama kamatnih prihoda (vrijednosni papiri koji se drže do dospelosti 9,2%, plasmani drugim bankama 32,6% i ostali prihodi od kamata 4%). Od ukupnih kamatnih prihoda na vrijednosne papire ostvarenih u prvom kvartalu 2020. godine, koji sudjeluju u ukupnim kamatnim prihodima ispod 1%, odnosi se 79,4% na jednu banku. Isto tako, od ukupnih kamatnih prihoda na plasmane drugim bankama, koji u ukupnim prihodima od kamata sudjeluju, također, s manje od 1%, najveći dio (91,4%) ostvarile su dvije banke.

Ukoliko se promatra sektorska struktura ostvarenih kamatnih prihoda, najveći dio odnosi se na prihode od stanovništva (62,2%), iako krediti stanovništvu čine 48,4% ukupnog kreditnog portfelja bankarskog sektora FBiH, zbog većih prosječnih NKS, koje za stanovništvo iznose 5,46%, a za gospodarstvo 2,38%. Od ukupnih kamatnih prihoda, na prihode od privatnih poduzeća odnosi se 29,1%, od vladinih institucija 4,1%, a od javnih poduzeća 1,5%.

Ukupni operativni prihodi su u promatranom razdoblju zabilježili rast od osam milijuna KM ili 7,5%. U strukturi ukupnih operativnih prihoda, najveća stavka su prihodi po naknadama za izvršene usluge koji su zabilježili povećanje za 4,5 milijuna KM ili 5,5%. Povećani su i prihodi iz poslovanja s devizama za jedan milijun KM ili 7,8%, dok su ostali operativni prihodi povećani za 2,5 milijuna KM ili 18,8%.

Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka sa 31. 3. 2020., ukupni rashodi na razini bankarskog sektora u FBiH iznose 219,8 milijuna KM i u odnosu na 31. 3. 2019. povećani su za iznos od 22,9 milijuna KM ili 11,6%. Struktura ukupnih rashoda bankarskog sektora u FBiH u promatranom razdoblju daje se u sljedećoj tablici:

Tablica 27: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31. 3. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks (4/2)
	Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6
I. Rashodi od kamata i slični rashodi					
Depoziti	23.726	12,1	24.025	10,9	101
Obveze po uzetim kredit. i ostal. pozajmicama	2.252	1,1	2.267	1,0	101
Ostali rashodi od kamata	4.950	2,5	7.585	3,5	153
Ukupno I.	30.928	15,7	33.877	15,4	110
II. Ukupni nekamatni rashodi					
Troškovi IV. vrijednosti rizične aktive, rezerv. po potenc. obvez. i ostala vrijedn. usklađenja	10.290	5,2	20.659	9,4	201
Troškovi plaća i doprinosa	63.335	32,2	64.056	29,1	101
Troškovi poslovnog prostora i amortizacija	37.656	19,1	38.763	17,6	103
Ostali poslovni i direktni troškovi	29.610	15,0	33.859	15,4	114
Ostali operativni troškovi	25.054	12,7	28.545	13,0	114
Ukupno II.	165.945	84,3	185.882	84,6	112
Ukupni rashodi (I+II)	196.873	100	219.759	100	112

U strukturi ukupnih rashoda, dominiraju nekamatni rashodi s udjelom od 84,6%, dok rashodi od kamata i slični rashodi učestvuju sa 15,4%.

U promatranom razdoblju kamatni i slični rashodi povećani su za 2,9 milijuna KM ili za 9,5%, pri čemu su kamatni rashodi po depozitima, koji predstavljaju dominantan izvor financiranja bankarskog sektora u FBiH, povećani za 1,3%, dok su ostali rashodi po kamatama povećani za 53,2%, i to najvećim dijelom po osnovi negativne kamatne stope na depozite kod ino-banaka i negativne naknade na sredstva banaka iznad obvezne rezerve kod CBBiH. Rast kamatnih rashoda po depozitima posljedica je rasta depozita u promatranom razdoblju.

Depozitni potencijal na kraju ožujka 2020. godine iznosi 19,1 milijardu KM i veći je za 1,3 milijarde KM u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Kamatonosni depoziti u ukupnom depozitnom potencijalu sa 31. 3. 2020. sudjeluju sa 71,8%, pri čemu se 77,2% ukupnog rasta depozita u promatranom razdoblju odnosi na rast kamatonosnih depozita. U isto vrijeme došlo je do smanjenja prosječne pasivne kamatne stope na depozite sa 0,93% na 0,78%.

Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama u promatranom razdoblju neznatno su povećani za 0,7%, dok je u isto vrijeme razina zaduženja bankarskog sektora u FBiH po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama povećana za 19,7 milijuna KM ili 2,3%.

Na razini bankarskog sektora u FBiH, u promatranom razdoblju, ukupni nekamatni rashodi su povećani za 19,9 milijuna KM ili 12%, pri čemu se najznačajnija strukturalna promjena odnosi na povećanje troškova ispravaka vrijednosti rizične aktive i rezerviranja za potencijalne obveze i ostala vrijednosna usklađenja za 10,4 milijuna KM ili 100,8%.

Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U sljedećoj tablici dan je pregled najznačajnijih veličina i koeficijenata koji se koriste kao mjere za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka u FBiH:

Tablica 28: Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti				
	31. 3. 2018.	31. 3. 2019.	31. 3. 2020.	
1	2	3	4	
Neto dobit	86.622	89.809	72.567	
Prosječna neto aktiva	20.228.245	22.310.596	23.949.225	
Prosječni ukupni kapital	2.829.602	3.035.999	2.933.541	
Ukupan prihod	253.422	256.231	258.941	
Neto kamatni prihod	150.371	149.419	144.139	
Operativni prihodi	103.051	106.812	114.802	
Operativni rashodi	123.866	126.045	131.364	
Poslovni i direktni rashodi	42.934	39.900	54.518	
Ostali poslovni i direktni troškovi	26.631	29.610	33.859	
Dobit na prosječnu aktivu (ROAA)	0,4	0,4	0,3	
Dobit na prosječni ukupni kapital (ROAE)	3,1	3,0	2,5	
Ukupan prihod/prosječna aktiva	1,3	1,1	1,1	
Neto kamatni prihod/prosječna aktiva (NIM)*	0,7	0,7	0,6	
Neto kamatna marža (kamatni prihod/prosječna kamatonosna aktiva-kamatni rashod/prosječna kamatonosna pasiva)	0,8	0,7	0,6	
Operativni rashodi/ukupni prihod umanjeno za ostale poslovanje i dir. troš. (CIR)**	54,6	55,6	58,4	

* NIM eng. Net Income Margin

** CIR eng. Cost-income Ratio

Svi pokazatelji profitabilnosti pokazuju opadajući trend u prvom kvartalu 2020. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Ukoliko se promatra neto kamatni prihod, zabilježen je pad istog u odnosu na isto razdoblje 2019. godine za 5,3 milijuna KM ili 3,5% i isti čini 55,7% ukupnog prihoda, dok je u istom razdoblju 2019. godine iznosio 58,3%.

1.2.6. Ponderirane NKS i EKS

S ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i za organizacijske dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH, te obvezno mjesečno izvješćivanje FBA o ponderiranim NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite u izvještajnom mjesecu, sukladno propisanoj metodologiji¹¹.

Za potrebe korisnika kredita, prilikom analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, s obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća, a koji su direktno povezani s kreditom, tj. uvjetima korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer: troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih osoba ako je osiguranje uvjet za odobravanje kredita, zatim drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uvjet su za korištenje kredita).

U Prilogu 6. daju se prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite i depozite sa 31. 3. 2020., a u Prilogu 6a. prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite i depozite po razdobljima.

Ukupne prosječne ponderirane EKS na kredite u bankarskom sektoru FBiH sa 31. 3. 2020. iznose 3,55% i u odnosu na kraj 2019. godine, kada su iznosile 3,86%, smanjene su za 0,31 postotni bod.

¹¹ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", broj: 81/17) i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

Trend smanjenja prosječnih ponderiranih EKS na razini bankarskog sektora u FBiH u promatranom razdoblju prisutan je i kod kratkoročnih kredita za 0,18 postotnih bodova (sa 2,67% smanjenje na 2,49%) i kod dugoročnih kredita za 0,02 postotna boda (sa 5,49% na 5,47%). Promatrano u navedenom razdoblju prema sektorskoj strukturi, EKS na ukupne kredite gospodarstvu smanjene su za 0,22 postotna boda (sa 2,81% na 2,59%), a na kredite odobrene stanovništvu povećane za 0,07 postotnih bodova (sa 6,89% na 6,96%).

Ukupne prosječne ponderirane EKS na depozite u bankarskom sektoru FBiH sa 31. 3. 2020. iznose 0,79% i u odnosu na kraj 2019. godine, kada su iznosile 0,75%, povećane su za 0,04 postotna boda.

Promatrano prema ročnosti depozita, prosječne ponderirane EKS na kratkoročne depozite zabilježile su povećanje za 0,18 postotnih bodova (sa 0,33% na 0,51%), dok su na dugoročne depozite smanjene za 0,24 postotna boda (sa 1,19% na 0,95%).

Na ukupnoj razini u promatranom razdoblju smanjenje EKS na kredite (za 0,31 postotni bod) bilo je izraženije u odnosu na povećanje EKS na depozite (za 0,04 postotna boda).

1.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisani su minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, polazeći od propisanih standarda za upravljanje rizicima u bankama, kvantitativni zahtjevi za banke u pogledu LCR-a (min 100%) i osiguranja stabilnih izvora financiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

U sljedećoj tablici daje se trend u ispunjenju LCR-a u bankarskom sektoru u FBiH:

- 000 KM -

<i>Tablica 29: LCR</i>					
Opis	31. 12. 2018.	31. 12. 2019.	31. 3. 2020.	Indeks	
				(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6
Zaštitni sloj likvidnosti	4.325.281	4.727.454	4.782.441	109	101
Neto likvidnosni odljevi	1.392.629	1.628.421	1.678.630	117	103
LCR	311%	290%	285%	93	98

Sa 31. 3. 2020. LCR na razini bankarskog sektora FBiH iznosi 285%. Sve banke u bankarskom sektoru FBiH sa stanjem na dan 31. 3. 2020. ispunjavaju zahtjeve u pogledu LCR-a, a većina banaka značajno iznad propisanog minimuma.

U strukturi izvora financiranja bankarskog sektora na dan 31. 3. 2020. najveći udjel od 80,4% imaju depoziti, a zatim uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove) s udjelom od 4,4%.

Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću je prikazana u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 30: Ročna struktura depozita po preostalom dospjeću

Depoziti	31. 12. 2018.		31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	10.562.608	60,0	11.196.133	57,7	10.961.207	57,3	106	98
7-90 dana	1.058.414	6,0	855.191	4,4	1.058.597	5,5	81	124
91 dan do jedne godine	2.616.873	14,9	3.175.998	16,4	2.970.794	15,5	121	94
1. Ukupno kratkoročni	14.237.895	80,9	15.227.322	78,5	14.990.598	78,3	107	98
Do 5 godina	3.193.809	18,1	3.983.643	20,5	3.957.055	20,7	125	99
Preko 5 godina	172.783	1,0	203.329	1,0	200.429	1,0	118	99
2. Ukupno dugoročni	3.366.592	19,1	4.186.972	21,5	4.157.484	21,7	124	99
Ukupno (1 + 2)	17.604.487	100	19.414.294	100	19.148.082	100	110	99

Sa 31. 3. 2020. kratkoročni depoziti imali su udjel od 78,3%, a dugoročni 21,7%, pri čemu je došlo do smanjenja udjela kratkoročnih, odnosno povećanja udjela dugoročnih depozita za 0,2 postotna boda u odnosu na kraj 2019. godine.

U promatranom razdoblju kod kratkoročnih depozita zabilježeno je smanjenje od 236,7 milijuna KM ili 1,6%, a kod dugoročnih depozita od 29,5 milijuna KM ili 0,7%. Smanjenje dugoročnih depozita ostvareno je i kod depozita do pet godina (za 26,6 milijuna KM ili 0,7%) i kod depozita preko pet godina (za 2,9 milijuna KM ili 1,4%).

Ako se analizira struktura dugoročnih depozita po preostalom dospjeću, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,2% dugoročnih depozita i 20,7% ukupnih depozita).

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti prikazan je u sljedećoj tablici:

- % -

Tablica 31: Koeficijenti likvidnosti

Koeficijenti	31. 12. 2018.	31. 12. 2019.	31. 3. 2020.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ¹² /neto aktiva	30,8	31,9	30,8
Likvidna sredstva/kratkoročne financ. obveze	46,3	49,2	47,3
Kratkoročne financ. obveze/ukupne financ. obveze	77,7	75,4	75,2
Kredit/depoziti i uzeti krediti ¹³	77,6	75,1	76,2
Kredit/depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ¹⁴	77,1	74,4	75,6

Pokazatelj - krediti u odnosu na depozite i uzete kredite na dan 31. 3. 2020. je 76,2%, što je za 1,1 postotni bod više u odnosu na kraj 2019. godine i nalazi se u zoni „na granici zadovoljavajućeg“.

Kod dvije banke pokazatelj je viši od 85%. Udjel kratkoročnih financijskih obveza u ukupnim financijskim obvezama je i dalje visok, ali je odnos likvidnih sredstava u neto aktivi kontinuirano zadovoljavajući.

Važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana¹⁵.

¹² Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite

¹³ Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan

¹⁴ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj

¹⁵ Članak 41. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17): „Do uvođenja koeficijenta neto stabilnog financiranja iz članka 34. ove odluke, kao obveznog kvantitativnog zahtjeva prema bankama, banke će primjenjivati i izvješćivati o ročnoj usklađenosti financijske imovine i financijskih obveza i strukturi najvećih izvora, te sukladno tome ostaju važiti članak 6. stavak (3) točka 1., čl. 6a., 6b., 11. stavak (2) i 12. Odluke o minimalnim standardima za

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora.

S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju ročnu neusklađenost između izvora i plasmana, održavajući je sukladno propisanim limitima.

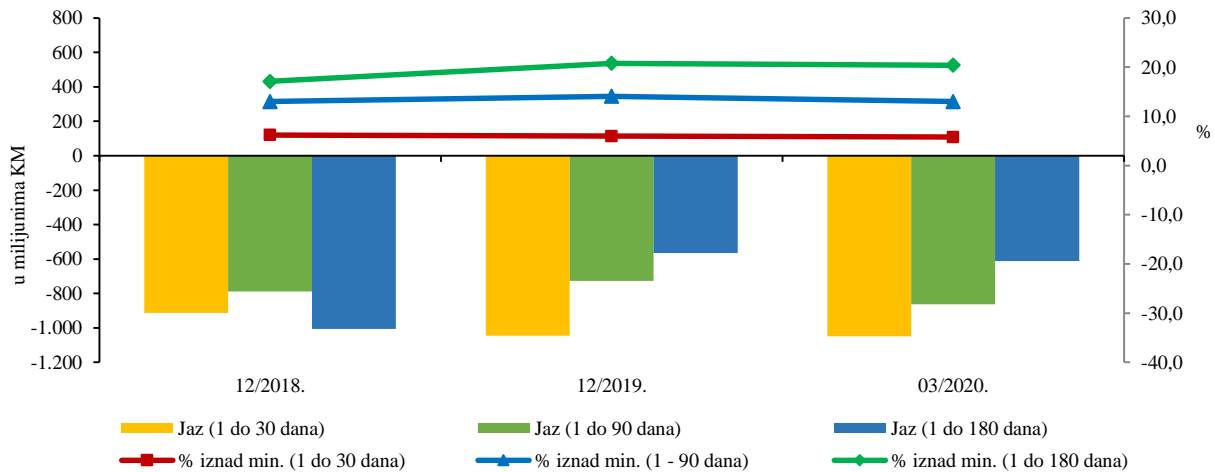
U sljedećoj tablici i grafikonu daje se pregled ročne usklađenosti financijske aktive i obveza do 180 dana:

- 000 KM -

<i>Tablica 32: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana</i>					
O p i s	31. 12. 2018.	31. 12. 2019.	31. 3. 2020.	Indeks	
	Iznos	Iznos	Iznos	(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	9.513.412	10.579.834	10.376.713	111	98
2. Iznos financijskih obveza	10.425.706	11.624.766	11.425.504	112	98
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-912.294	-1.044.932	-1.048.791	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	91,2%	91,0%	90,8%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	6,2%	6,0%	5,8%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	10.556.830	11.641.857	11.509.015	110	99
2. Iznos financijskih obveza	11.345.741	12.367.913	12.371.381	109	100
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-788.911	-726.056	-862.366	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	93,0%	94,1%	93,0%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	13,0%	14,1%	13,0%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	11.640.075	12.985.569	12.725.019	112	98
2. Iznos financijskih obveza	12.644.902	13.550.664	13.337.010	107	98
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-1.004.827	-565.095	-611.991	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	92,1%	95,8%	95,4%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	17,1%	20,8%	20,4%		

upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 48/12, 110/12 i 45/14)“. Propisani postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospijeca do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeca do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijeca do 90 dana u plasmane s rokom dospijeca do 90 dana i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijeca do 180 dana u plasmane s rokom dospijeca do 180 dana

Grafikon 11: Ročna usklađenost finansijske aktive i obveza do 180 dana

Na dan 31. 3. 2020. finansijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od finansijskih obveza, a ostvareni postotci ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 5,8%, u drugom za 13% i u trećem intervalu za 20,4%. U odnosu na kraj 2019. godine, ostvareni postotci ročne usklađenosti su niži u svim intervalima: od 1-30 dana za 0,2 postotna boda, od 1-90 dana za 1,1 postotni bod i od 1-180 dana za 0,4 postotna boda.

Promatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je likvidnost bankarskog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. zadovoljavajuća. Kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom (slabiji priljevi likvidnih sredstava vezano za poteškoće u naplati kredita), a imajući u vidu i druge važne faktore (ročna struktura depozita, otplata dospjelih kreditnih obveza i znatno manje zaduživanje kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u prethodnim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti), potrebno je istaknuti da upravljanje i nadziranje rizika likvidnosti treba biti u fokusu banaka. Navedeno se ostvaruje uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba, uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulatornim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

1.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik, koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

Odlukom o upravljanju deviznim rizikom banke¹⁶, propisan je način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke¹⁷. Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti FX riziku,

¹⁶ "Službene novine Federacije BiH", br. 81/17

¹⁷ Člankom 3. Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EUR najviše do 30%, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30% priznatog kapitala banke

banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje devizne aktivnosti u okvirima istih.

Prema stanju na dan 31. 3. 2020. na razini bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznosile su 3,8 milijardi KM, s udjelom od 15,9% (na kraju 2019. godine 3,8 milijardi KM ili 15,7%). Valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je udjel obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 8,4 milijarde KM ili 35,1% (na kraju 2019. godine 8,6 milijardi KM, uz udjel od 35,5%).

U sljedećoj tablici daje se struktura financijske aktive i financijskih obveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajnije valute i ukupna devizna pozicija na razini bankarskog sektora:

- milijuni KM -

Tablica 33: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EUR i ukupno)¹⁸

O p i s	31. 12. 2019.				31. 3. 2020.				Indeks	
	EUR		Ukupno		EUR		Ukupno		EUR	Ukupno
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(6/2)	(8/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I. Financijska aktiva										
1. Novčana sredstva	2.065	20,6	2.543	23,8	1.964	19,9	2.447	23,2	95	96
2. Krediti	336	3,4	337	3,2	528	5,3	528	5,0	157	157
3. Krediti s val. klauzulom	6.651	66,3	6.655	62,2	6.497	65,7	6.500	61,7	98	98
4. Ostalo	727	7,2	911	8,5	648	6,6	819	7,8	89	90
5. Ostala fin.akt. s val. kl.	251	2,5	251	2,3	249	2,5	249	2,4	99	99
Ukupno I. (1+2+3+4+5)	10.030	100	10.697	100	9.886	100	10.543	100	99	99
II. Financijske obveze										
1. Depoziti	6.841	73,8	7.529	75,6	6.577	72,8	7.271	74,6	96	97
2. Uzeti krediti	850	9,2	850	8,5	858	9,5	858	8,8	101	101
3. Dep. i kred. s val. klauz.	1.363	14,7	1.364	13,7	1.385	15,3	1.385	14,2	102	102
4. Ostalo	213	2,3	221	2,2	220	2,4	229	2,4	103	104
Ukupno II. (1+2+3+4)	9.268	100	9.964	100	9.040	100	9.743	100	98	98
III. Izvanbilanca										
1. Aktiva	37		79		15		66			
2. Pasiva	764		771		907		909			
IV. Pozicija										
Duga (iznos)	35		41							
%	1,3%		1,5%							
Kratka					46		43			
%					1,7%		1,6%			
Dozvoljena	30,0%		30,0%		30,0%		30,0%			
Manja od dozvoljene	28,7%		28,5%		28,3%		28,4%			

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankarskog sektora FBiH može se konstatirati kako se izloženost banaka i sektora FX riziku sa 31. 3. 2020. kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 3. 2020. dugu deviznu poziciju imalo je deset banaka, a pet banaka kratku poziciju. Na razini sektora iskazana je kratka devizna pozicija od 1,6% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 28,4 postotna boda manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EUR, iznosila je 1,7%, što je za 28,3 postotna boda manje od dozvoljene, pri čemu su stavke financijske aktive bile manje od financijskih obveza (kratka pozicija).

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi¹⁹ dominantan je udjel EUR od 82,8% (31. 12. 2019. 82,5%), uz povećanje nominalnog iznosa za 11,3 milijuna KM ili 0,4% u odnosu na kraj 2019. godine. Udjel EUR-a u financijskim obvezama je 91,6% i u odnosu na kraj 2019.

¹⁸ Izvor: Obrazac 5 – Devizna pozicija

¹⁹ Izvor: Izvješće o deviznoj poziciji banke: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Financijska aktiva se iskazuje po neto načelu, odnosno umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze

godine je smanjen za 249,5 milijuna KM ili 3,2%. Osnovica za izračun udjela EUR-a u finansijskoj aktivi i finansijskim obvezama ne uključuje stavke s valutnom klauzulom.

1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

FBA će, sukladno propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti s poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, s težištem na:

- praćenju posljedica pandemije i poduzetih mjera kriznih stožera na poslovanje gospodarskih subjekata i finansijsku sposobnost stanovništva i blagovremeno interveniranje u regulatornom okviru s ciljem omogućavanja podrške bankarskom sektoru, gospodarskim subjektima i stanovništvu (klijentima);
- praćenju efekata posebnih mjera FBA na ublažavanju negativnih posljedica pandemije virusnog oboljenja COVID-19 i postupanju banaka po istima;
- provođenju SREP-a za sve banke u skladu s usvojenom Metodologijom;
- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, kontrolama banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i banaka kod kojih su koncentrirani veliki iznosi štednje i drugih depozita, te kontrolama primijenjenih praksi u bankama u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata i dr.;
- realizaciji planova kapitala banaka, a posebno onih sa značajnim udjelom NPL-a;
- praćenju primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka;
- nastavku kontinuirane suradnje s nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU i trećih zemalja čije članice imaju sjedište u FBiH, u cilju efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, te suradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, kao i s međunarodnim finansijskim institucijama;
- unapređenju suradnje kroz potpisivanje novih sporazuma o suradnji s relevantnim institucijama u BiH, koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga;
- nastavku suradnje s UBBiH, s ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja s propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke, te zahtjevima tržišta i dr.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti s ciljem realizacije preporuka posljednje FSAP misije, projekte jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF, te u okviru USAID FINRA Projekta i dr.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom sustavu i ukupnom gospodarskom sustavu, dostignute razine razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, te činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor financiranja banaka, a imajući u vidu negativne posljedice izazvane pandemijom, od banaka se očekuje da u narednom razdoblju svoje aktivnosti usmjere na:

- dosljednu primjenu posebnih mjera koje je FBA usvojila u cilju ublažavanja negativnih posljedica pandemije virusnog oboljenja COVID-19;
- kreditnu podršku gospodarstvu i stanovništvu, uz primjenu propisanih zahtjeva u pogledu upravljanja kreditnim rizicima i održavanja adekvatne kapitaliziranosti u odnosu na profil rizičnosti banke;

- efikasnost integralnog sustava upravljanja rizicima i unapređenje sustava ranog prepoznavanja povećanih kreditnih rizika, odnosno pogoršanja kvalitete kreditnog portfelja, kao i efikasnijim mjerama upravljanja NPL-ovima;
- usklađivanje poslovanja s novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka, što uključuje i zahtjeve koji se odnose na planiranje oporavka i restrukturiranja banaka;
- konzistentnu i potpunu primjenu MRS/MSFI;
- ažuriranje planova kontinuiteta poslovanja u cilju adekvatne pripreme za poslovanje u izvanrednim situacijama;
- ažuriranje planova oporavka s posebnom pažnjom u ključnim segmentima: proces eskalacije, pokazatelji i opcije oporavka;
- unapređenje ICAAP-a i ILAAP-a u skladu s novim regulatornim zahtjevima;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu platnog prometa, SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- aktivno sudjelovanje u provođenju reformskih mjera i mjera na rješavanju problema prezaduženosti građana, te finansijskoj konsolidaciji gospodarskih društava i dr.

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA

Sukladno propisanim nadležnostima FBA za nadzor nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH (MKO, leasing društva i faktoring poslovanje) čije je osnivanje, poslovanje, upravljanje, nadzor i prestanak rada uređen posebnim zakonskim propisima, u ovom dijelu Informacije daje se pregled strukture i finansijskih pokazatelja poslovanja navedenih nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH za prvi kvartal 2020. godine. Podaci MKO za 2019. godinu usklađeni su s novom metodologijom izrade izvješća²⁰ po obrascima propisanim Odlukom o izvješćima koje mikro kreditna organizacija dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvješćivanja²¹.

2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 31. 3. 2020., dozvolu za rad FBA ima 14 MKO koje čine mikro kreditni sektor u FBiH, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i tri MKD (profitne organizacije). U odnosu na 31. 12. 2019., nije bilo promjena u broju MKO.

Mikro kreditni sektor u FBiH sa 31. 3. 2020. posluje putem ukupno 377 organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH, što u odnosu na podatke sa 31. 12. 2019. predstavlja povećanje za tri organizacijska dijela ili 0,8%. Sa 31. 3. 2020. četiri MKD koja imaju sjedište u RS-u posluje u FBiH putem 48 organizacijskih dijelova, što je na istoj razini kao na dan 31. 12. 2019.

U Prilogu 7. dani su osnovni podaci o MKF i MKD, koji sa 31. 3. 2020. imaju dozvolu FBA za obavljanje djelatnosti mikro kreditiranja.

2.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravna osoba koja se, sukladno propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruga građana i fizičkih osoba koji su registrirani osnivači MKF, ali bez prava vlasništva nad kapitalom. Od tri MKD, jedno MKD je u 100%-tnom vlasništvu jedne MKF, jedno je MKD u 100%-tnom vlasništvu nerezidentne pravne osobe, dok je jedno MKD u 100%-tnom vlasništvu rezidentne pravne osobe.

2.1.1.3. Kadrovska struktura

U mikro kreditnom sektoru u FBiH sa 31. 3. 2020. zaposleno je ukupno 1.359 osoba, što je za 16 zaposlenih osoba ili 1,2% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2019. Analitički promatrano, povećanje broja zaposlenih prisutno je kod pet MKF i jednog MKD, kod tri MKF i dva MKD je došlo do smanjenja zaposlenih, dok je kod tri MKF broj zaposlenih ostao nepromijenjen. Od ukupnog broja zaposlenih u mikro kreditnom sektoru u FBiH, u MKF je zaposleno 1.105 osoba ili 81,3%, a u MKD ukupno 254 osoba ili 18,7%.

Pregled kvalifikacijske strukture zaposlenih na razini mikro kreditnog sektora u FBiH, daje se u sljedećoj tablici:

²⁰ Način i metodologija izrade izvješća MKO propisani su Uputom za izradu izvješća mikro kreditnih organizacija broj: 01-56/20 od 15. 1. 2020.

²¹ "Službene novine Federacije BiH", broj: 87/19

Tablica 34: Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO u FBiH

R. br.	Stupanj stručne spreme	31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Udjel %	Broj zaposlenih	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema – VSS	702	52,3	720	53,0	103
2.	Viša stručna sprema – VŠS	102	7,6	102	7,5	100
3.	Srednja stručna sprema - SSS	529	39,4	527	38,8	100
4.	Ostali	10	0,7	10	0,7	100
Ukupno		1.343²²	100	1.359	100	101

Analizom podataka o efikasnosti osoblja na razini mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. godine, zaključuje se da je na razini mikrokreditnog sektora u FBiH, aktiva po zaposlenom u MKO iznosila 0,5 milijuna KM, što je za 2,4% manje u odnosu na 31. 12. 2019.

2.1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1.2.1. Bilanca stanja

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. iznosi 621,4 milijuna KM i za 8,2 milijuna KM ili 1,3% je manja u odnosu na stanje sa 31. 12. 2019. Rast bilančne sume u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježile su tri MKF i dva MKD, dok je pad zabilježilo osam MKF i jedno MKD. Najveći udjel u ukupnoj bilanci MKO ima pet MKF i jedno MKD s aktivom u iznosu od 567,4 milijuna KM ili 91,3% ukupne aktive mikrokreditnog sektora.

U Prilozima 8. i 9. dan je zbirni prikaz bilance stanja MKF i MKD.

Zbirna bilanca stanja mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. i usporednim podacima sa 31. 12. 2019. prikazana je u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 35: Bilanca stanja mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31. 12. 2019.				31. 3. 2020.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
AKTIVA										
1.	Novčana sredstva	35.594	13.281	48.875	7,8	34.190	10.637	44.827	7,2	92
2.	Plasmani bankama	2.150	0	2.150	0,3	2.140	0	2.140	0,3	100
3.	Mikrokrediti	370.298	140.707	511.005	81,2	367.214	142.453	509.667	82,1	100
4.	RKG	2.759	1.411	4.170	0,7	3.875	2.837	6.712	1,1	161
5.	Neto mikrokrediti	367.539	139.296	506.835	80,5	363.339	139.616	502.955	81,0	99
6.	Materijalna i nematerijalna imovina	28.231	5.747	33.978	5,4	28.094	5.281	33.375	5,4	98
7.	Dugoročne investicije	33.061	0	33.061	5,3	33.061	0	33.061	5,3	100
8.	Ostala aktiva	3.415	1.304	4.719	0,7	3.611	1.422	5.033	0,8	107
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	3	0	3	0,0	4	0	4	0,0	133
Ukupno aktiva		469.987	159.628	629.615	100	464.431	156.956	621.387	100	99
PASIVA										
10.	Obv. po uzetim kred.	196.769	106.797	303.566	48,2	189.724	103.022	292.746	47,1	96
11.	Ostale obveze	24.218	7.517	31.735	5,0	22.329	6.704	29.033	4,7	91
12.	Kapital	249.000	45.314	294.314	46,8	252.378	47.230	299.608	48,2	102
Ukupno pasiva		469.987	159.628	629.615	100	464.431	156.956	621.387	100	99
13.	Izvanbilančna evidencija	357.812	62.655	420.467		360.742	62.198	422.940		101

U strukturi aktive mikrokreditnog sektora FBiH sa 31. 3. 2020., smanjena je razina i udjel novčanih sredstava, te razina neto kredita i materijalne i nematerijalne imovine. Dugoročne investicije koje iskazuje jedna MKF, ostale su na istoj razini, dok su ostale pozicije aktive zabilježile rast u odnosu na kraj prethodne godine.

²² Korekcija konsolidacije podataka

Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital na razini mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. iznosi 5,8%, što je u okviru propisanog ograničenja (do 10%), pri čemu jedna MKF i jedno MKD nisu u okviru propisanog ograničenja.

Neto mikrokreditni portfelj, kao dominantna stavka aktive mikrokreditnog sektora iznosi 502,9 milijuna KM s udjelom od 81% u ukupnoj aktivu, te je zabilježio pad u apsolutnom iznosu od 3,9 milijuna KM ili 0,7%, od čega su neto mikrokrediti u MKF smanjeni za iznos od 4,2 milijuna KM sa stopom pada od 1,1%, dok su neto krediti u MKD neznatno povećani za iznos od 0,3 milijuna KM sa stopom rasta od 0,2% u odnosu na 31. 12. 2019. Razina RKG na ukupan mikrokreditni portfelj je u promatranom razdoblju veća za 2,5 milijuna KM ili 60,9%, pri čemu su RKG kod MKF povećane za 1,1 milijun KM, sa stopom rasta od 40,4%, a kod MKD za iznos od 1,4 milijuna KM, sa stopom rasta od 101%, što je najvećim dijelom posljedica negativnih efekata virusnog oboljenja COVID-19.

Ukupna izvanbilančna evidencija sa 31. 3. 2020. iznosi 422,9 milijuna KM i u odnosu na 31. 12. 2019. veća je za 2,3 milijuna KM ili 0,6%, pri čemu je kod MKF povećana za 2,9 milijuna KM ili 0,8%, dok je kod MKD smanjena za 0,4 milijuna KM ili 0,7%.

Od ukupnog iznosa izvanbilančne evidencije sa 31. 3. 2020., najveća stavka se odnosi na otpisane kredite u iznosu od 152,3 milijuna KM ili 36%.

Ukupan broj otpisanih mikrokreditnih partija sa 31. 3. 2020. je 37.108, što u odnosu na 31. 12. 2019. predstavlja smanjenje za ukupno 164 mikrokreditne partije (0,4%), kao neto efekt novih otpisa, izvršenih trajnih otpisa i u potpunosti naplaćenih mikrokreditnih partija.

2.1.2.2. Kapital i obveze

Najveće stavke pasive mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. odnose se na: obveze po uzetim kreditima koje iznose 292,8 milijuna KM ili 47,1% ukupne pasive i kapital koji iznosi 299,6 milijuna KM i čini 48,2% ukupne pasive. Preostali iznos od 29 milijuna KM ili 4,7% odnosi se na ostale obveze. U odnosu na 31. 12. 2019., obveze po uzetim kreditima su u prvom kvartalu 2020. godine smanjene za iznos od 10,8 milijuna KM ili 3,5%.

Ročna struktura obveza po uzetim kreditima prikazana je u sljedećoj tablici:

- 000 KM-

Tablica 36: Ročna struktura uzetih kredita

R. br.	Opis	31. 12. 2019.				31. 3. 2020.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Obveze po uzetim kratk. kreditima	45.676	56.995	102.671	33,8	52.987	59.201	112.188	38,3	109
2.	Obveze po uzetim dug. kreditima	150.186	48.888	199.074	65,6	135.385	42.948	178.333	60,9	90
3.	Obveze po dospjelim kamatama	907	914	1.821	0,6	1.352	873	2.225	0,8	122
	Ukupno	196.769	106.797	303.566	100	189.724	103.022	292.746	100	96

U strukturi ukupnih obveza po uzetim kreditima sa 31. 3. 2020., kreditne obveze MKF čine 64,8%, a MKD 35,2%.

U pogledu ročne strukture obveza po uzetim kreditima, u odnosu na 31. 12. 2019., kratkoročne obveze su na kraju prvog kvartala 2020. godine povećane za 9,2%, dok su dugoročne obveze smanjene za 10,4%. Obveze po dospjelim kamatama povećane su za 22,2%.

Najveći kreditori mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020., prema njihovom udjelu u ukupnom kreditnom zaduženju MKO su EFSE - Luksemburg sa 9,2%, Blue Orchard - Švicarska sa 5,7% i KfW - Njemačka sa 5,4%.

U promatranom razdoblju ukupno povećanje kapitala na razini mikrokreditnog sektora u FBiH je iznosilo 5,3 milijuna KM ili 1,8%, od čega je kapital MKF povećan za 3,4 milijuna KM ili 1,3%, dok je kapital MKD u promatranom razdoblju povećan za iznos od 1,9 milijuna KM ili 4,2%.

Struktura kapitala mikrokreditnog sektora u FBiH prikazana je u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 37: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31. 12. 2019.				31. 3. 2020.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	11	12
1.	Donirani kapital	48.076	0	48.076	16,3	48.076	0	48.076	16,0	100
2.	Temeljni kapital	3.868	31.600	35.468	12,1	3.868	32.600	36.468	12,2	103
3.	Višak/manjak prih. nad rashodima	196.938	0	196.938	66,9	200.320	0	200.320	66,9	102
4.	Emisioni ažio	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	0
5.	Neraspoređena dobit	0	9.191	9.191	3,1	0	10.825	10.825	3,6	118
6.	Zakonske rezerve	0	2.528	2.528	0,9	0	2.528	2.528	0,8	100
7.	Ostale rezerve	118	2.000	2.118	0,7	114	1.277	1.391	0,5	66
	Ukupno kapital	249.000	45.319	294.319	100	252.378	47.230	299.608	100	102

Od ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora FBiH koji sa 31. 3. 2020. iznosi 299,6 milijuna KM, ukupan kapital MKF iznosi 252,4 milijuna KM ili 84,2%, a najveće stavke su višak prihoda nad rashodima, koji iznosi 200,3 milijuna KM i čini 79,4% ukupnog kapitala MKF i donirani kapital koji iznosi 48,1 milijun KM ili 19%. Od ukupnog iznosa doniranog kapitala, donacije za kreditni fond iskazuje devet MKF, pri čemu se na tri MKF odnosi 64,5%, od čega na jednu MKF 39,1% ukupnog iznosa donacija za kreditni fond. Pet najvećih pojedinačnih donatora u MKF u FBiH sudjeluju sa 69,1% (33,2 milijuna KM), pri čemu najveći donator sudjeluje sa 10,1 milijun KM ili 21% u ukupnom doniranom kapitalu.

Ukupan kapital MKD iznosi 47,2 milijuna KM, što čini 15,8% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a u strukturi istog najveće stavke su temeljni kapital, u iznosu od 32,6 milijuna KM ili 69% i neraspoređena dobit u iznosu od 10,8 milijuna KM ili 22,9%, a preostalih 3,8 milijuna KM ili 8,1% kapitala MKD odnosi se na zakonske i ostale rezerve.

Promatrajući pokazatelj stope kapitala umanjenog za donirani kapital u odnosu na aktivu, koji sa 31. 3. 2020. na razini mikrokreditnog sektora iznosi 40,48%, može se konstatirati kako je isti u skladu s propisanim ograničenjem (više od 10%), pri čemu dvije MKF nisu usklađene s ovim standardom, s obzirom da ovaj pokazatelj ima negativnu vrijednost.

Ostale obveze na razini mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. iznose 29 milijuna KM ili 4,7% ukupne pasive, i u usporedbi sa 31. 12. 2019. smanjene su za iznos od 2,7 milijuna KM ili 8,5%.

2.1.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Mikrokreditni portfelj iskazan u bruto iznosu u ukupnoj bilančnoj sumi mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. iznosi 509,6 milijuna KM ili 82,1% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Ukoliko se isti umanjuje za pripadajuće RKG u ukupnom iznosu od 6,7 milijuna KM, neto mikrokreditni portfelj iznosi 502,9 milijuna KM što čini 81% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH. U usporedbi sa 31. 12. 2019. bruto mikrokreditni portfelj se neznatno smanjio za iznos od 1,3 milijuna KM ili 0,2%, dok je neto mikrokreditni portfelj smanjen za iznos od 3,9 milijuna KM ili 0,7%.

U istom razdoblju razina RKG je povećana za 2,5 milijuna KM ili 60,9%. Omjer RKG u odnosu na ukupan bruto mikrokreditni portfelj sa 31. 3. 2020. iznosi 1,3%, što u usporedbi s istim omjerom 31. 12. 2019., kada je iznosio 0,8%, predstavlja povećanje za 0,5 postotnih bodova.

U strukturi ukupnog neto mikrokreditnog portfelja sektora u FBiH sa 31. 3. 2020., neto mikrokrediti MKF iznose 363,3 milijuna KM i čine 72,2% ukupnih neto mikrokredita na razini sektora, dok se na MKD odnosi iznos od 139,6 milijuna KM ili 27,8% ukupnih neto mikrokredita na razini sektora. U usporedbi sa 31. 12. 2019. neto mikrokrediti MKF su smanjeni za iznos od 4,2 milijuna KM ili 1,1%, dok su neto mikrokrediti MKD neznatno povećani za iznos od 0,3 milijuna KM ili 0,2%.

Neto mikrokrediti sa 31. 3. 2020. su prikazani u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 38: Neto mikrokrediti

R. br.	Opis	31. 12. 2019.			31. 3. 2020.			Indeks (8/5)
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8=6+7	9
1.	Mikrokrediti (bruto)	370.298	140.707	511.005	367.214	142.453	509.667	100
2.	RKG	2.759	1.411	4.170	3.875	2.837	6.712	161
3.	Neto mikrokrediti (1.-2.)	367.539	139.296	506.835	363.339	139.616	502.955	99

Promatrano u relativnom izrazu, stopa rasta RKG je u izvještajnom razdoblju bila veća od stope rasta ukupnih (bruto) mikrokredita.

Detaljni podaci o sektorskoj i ročnoj strukturi mikrokreditnog portfelja (umanjenog za odgođeni prihod po osnovi naknada) na dan 31. 3. 2020. prikazani su u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 39: Sektorska i ročna struktura mikrokredita

R. br.	Mikrokrediti	Kratkoročni mikrokrediti	Dugoročni Mikrokrediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=3+4+5	7
1.	Pravnim osobama					
a)	Uslužne djelatnosti	236	7.548	95	7.879	56,0
b)	Trgovina	192	2.778	22	2.992	21,3
c)	Poljoprivreda	8	941	3	952	6,8
d)	Proizvodnja	137	1.967	14	2.118	15,0
e)	Ostalo	24	104	4	132	0,9
	Ukupno 1	597	13.338	138	14.073	100
2.	Fizičkim osobama					
a)	Uslužne djelatnosti	4.029	89.852	364	94.245	19,2
b)	Trgovina	1.008	13.239	89	14.336	2,9
c)	Poljoprivreda	5.945	155.459	433	161.837	33,0
d)	Proizvodnja	484	9.911	47	10.442	2,1
e)	Stambene potrebe	2.732	108.163	357	111.252	22,7
f)	Ostalo	15.493	82.229	852	98.574	20,1
	Ukupno 2	29.691	458.853	2.142	490.686	100
	Ukupno (1+2)	30.288	472.191	2.280	504.759	-

U ročnoj strukturi mikrokreditnog portfelja sa 31. 3. 2020., iskazanog u prethodnoj tablici, najveći udjel imaju dugoročni mikrokrediti sa 93,5%, kratkoročni mikrokrediti sudjeluju sa 6% i dospjela potraživanja po mikrokreditima sa 0,5%.

Promatrajući sektorsku strukturu, dominantan je udjel mikrokredita odobrenih fizičkim osobama od 97,2%, a preostalih 2,8% se odnosi na mikrokredite odobrene pravnim osobama. U okviru mikrokreditnog portfelja fizičkih osoba, najveći je udjel mikrokredita odobrenih za poljoprivredu koje je iznosilo 33% i za stambene potrebe 22,7%. Prema visini udjela slijede ostali sektori sa

20,1% i uslužne djelatnosti sa 19,2%. Udjel mikrokredita za trgovinu je 2,9%, a za proizvodnju 2,1%. U strukturi mikrokredita pravnim osobama, dominantan je udjel mikrokredita za uslužne djelatnosti sa 56%.

U sljedećoj tablici daje se pregled potraživanja s pripadajućim rezerviranjima po grupama prema broju dana kašnjenja, kao i podatak o nenaplaćenim dospjelim potraživanjima preko 180 dana, koja su isknjižena iz bilance stanja, na dan 31. 3. 2020.:

- 000 KM -

Tablica 40: RKG

R. br.	Dani kašnjenja	Stope rezerv.	Iznos kredita	Udjel (%)	Dospjela kamata		Iznos ost. stavki aktive	Rezerviranja				Ukupna rezerviranja
					Stopa rezer.	Iznos kamate		Po mikrokr.	Po dosp. kam.	Po ost. stavkama aktive	Više izdv. rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=4x3	10=7x6	11=8x3	12	13=9+10+11+12
1.	0	0%	482.403	94,6	0%	6	396	0	0	0	45	45
2.	1-15	2%	11.672	2,3	2%	180	0	233	3	0	0	236
3.	16-30	15%	9.874	1,9	100%	141	0	1.480	141	0	67	1.688
4.	31-60	50%	3.015	0,6	100%	86	0	1.507	86	0	1	1.594
5.	61-90	80%	1.140	0,2	100%	57	0	912	57	0	0	969
6.	91-180	100%	2.025	0,4	100%	155	0	2.025	155	0	0	2.180
Ukupno			510.129	100		625	396	6.157	442	0	113	6.712
7.	preko 180	Otpis	1.431			140						

U mikrokreditnom portfelju na razini sektora, 94,6% se odnosi na mikrokredite u čijoj otplati nema kašnjenja, dok kod preostalih 5,4% mikrokredita ima kašnjenja, od čega se na kašnjenja do 30 dana odnosi 4,2% mikrokredita, a na kašnjenja u otplati od 31 do 180 dana 1,2% mikrokredita. Od ukupnog iznosa dospjele kamate (0,6 milijuna KM), kašnjenja u otplati do 30 dana čine 51,4%, a kašnjenja od 31 do 180 dana čine 47,7%. Za dospjele kamate koje nisu naplaćene u roku do 15 dana MKO je dužna u 100%-tnom iznosu potraživanja formirati RKG. U prvom kvartalu 2020. godine, MKO su otpisale 1,6 milijuna KM glavnice i kamate.

Ukupan iznos rezerviranja po osnovi mikrokredita, kamata i ostalih stavki aktive sa 31. 3. 2020. je 6,7 milijuna KM, a najveću stavku čine rezerviranja izvršena po mikrokreditima u kašnjenju od 91 do 180 dana, koja iznose 2,2 milijuna KM i čine 32,4% ukupnog iznosa rezerviranja.

Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfelja

Pokazatelj portfelja u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) sa 31. 3. 2020. na razini mikrokreditnog sektora iznosio je 1,21% i povećan je za 0,35 postotnih bodova u odnosu na 31. 12. 2019. Ovaj pokazatelj rizičnosti mikrokreditnog portfelja na razini sektora je u okviru propisanog standarda (ispod 5%), pri čemu dvije MKF (12,42%, odnosno 8,18%) i jedno MKD (23,45%) ne zadovoljavaju propisani standard.

Stopa NPL-a na razini mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. iznosi 16,9% i u kontinuitetu od 31. 12. 2014., kada je iznosila 34,8%, bilježi smanjenje. U odnosu na 31. 12. 2019. stopa NPL-a smanjena je za 0,1 postotni bod.

Na razini mikrokreditnog sektora stopa otpisa mikrokredita sa 31. 3. 2020. iznosi 1,12%, što je u okviru FBA standarda (ispod 3%), a u odnosu na 31. 12. 2019. stopa otpisa je povećana za 0,25 postotnih bodova. Pri tome, propisani standard ne zadovoljavaju jedno MKD (10,13%) i jedna MKF (31,08%), koja ne ispunjava ni standard u pogledu portfelja u riziku preko 30 dana kašnjenja.

Ponderirane NKS i EKS na mikrokredite

Kod MKO sa sjedištem u FBiH, u promatranom razdoblju, prosječne ponderirane NKS na ukupne mikrokredite su iznosile 19,15%, a EKS 24,85%, pri čemu su NKS na kratkoročne mikrokredite iznosile 20,36%, a na dugoročne 18,96%, te EKS na kratkoročne mikrokredite 33,31%, odnosno 23,51% na dugoročne mikrokredite. Prosječne ponderirane EKS na ukupne mikrokredite koje su isplatile MKO sa sjedištem u FBiH u prvom kvartalu 2020. godine, bilježe povećanje za 1,28 postotnih bodova u odnosu na isto razdoblje 2019. godine, pri čemu su prosječne ponderirane EKS na kratkoročne mikrokredite zabilježile rast za 3,89 postotnih bodova, dok su na dugoročne mikrokredite zabilježile povećanje za 0,90 postotnih bodova.

U Prilogu 10. daje se pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS, prema ročnosti i namjeni, za mikrokredite koje su u razdoblju 1.1.-31.3.2020. isplatile MKO sa sjedištem u FBiH. Na poziciji kratkoročni nenamjenski krediti - osnovne potrebe za MKO u FBiH značajna je razlika između NKS (20,65%) i EKS (43,29%), koja proizlazi iz mikrokreditnog proizvoda jednog MKD kod kojeg se ne ugovara NKS, već se visoka jednokratna naknada reflektira na izračun EKS.

U Prilogu 10a. daje se usporedan pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS na isplaćene mikrokredite (kratkoročne, dugoročne i ukupne) u razdoblju 2016-2020. godine.

2.1.2.4. Financijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupan financijski rezultat na razini mikrokreditnog sektora FBiH za razdoblje od 1.1. do 31.3.2020. bio je pozitivan i iznosio je tri milijuna KM, što je za 2,1 milijun KM ili 40,9% manje u odnosu na isto razdoblje 2019. godine.

Struktura zbirnog računa dobiti i gubitka na razini mikrokreditnog sektora FBiH je prikazana u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 41: Zbirni račun dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora										
R. br.	Opis	Za razdoblje 1.1. - 31.3.2019.				Za razdoblje 1.1. - 31.3.2020.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	17.488	6.436	23.924	90,2	19.408	6.956	26.364	92,5	110
1.2.	Operativni prihodi	2.541	69	2.610	9,8	1.809	30	1.839	6,4	70
1.3.	Ostali poslovni prihodi	0	0	0	0,0	231	76	307	1,1	-
2.	Ukupni prihodi (1.1.+1.2.+1.3.)	20.029	6.505	26.534	100	21.448	7.062	28.510	100	107
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	1.990	1.139	3.129	14,7	1.924	1.358	3.282	13,1	105
3.2.	Operativni rashodi	13.504	2.998	16.502	77,8	13.669	3.927	17.596	70,1	107
3.3.	Ostali poslovni rashodi	174	15	189	0,9	86	15	101	0,4	53
3.4.	Trošk. rezerv. za kred. i dr. gubitke	1.029	365	1.394	6,6	2.089	2.025	4.114	16,4	295
4.	Ukupni rashodi (3.1.+3.2.+3.3.+3.4.)	16.697	4.517	21.214	100	17.768	7.325	25.093	100	118
5.	Dobit/gubitak i Višak/manjak prihoda nad rashodima prije oporezivanja (2.-4.)	3.332	1.988	5.320	-	3.680	-263	3.417	-	64
6.	Porez na dobit i višak prihoda nad rashodima	0	198	198	-	313	76	389	-	196
7.	Neto dobit/gubitak i Neto višak/manjak prihoda nad rashodima (5.-6.)	3.332	1.790	5.122	-	3.367	-339	3.028	-	59

MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3,3 milijuna KM, koji je za 0,03 milijuna KM ili 1% veći u odnosu na 31. 3. 2019. U promatranom razdoblju ukupni prihodi MKF su veći za 1,4 milijuna KM ili 7,1%, pri čemu su kamatni i slični prihodi, kao dominantna stavka ukupnih prihoda MKF, veći za 1,9 milijuna KM ili 10,9%. Operativni rashodi MKF koji čine 76,9% ukupnih rashoda MKF, povećani su za 0,1 milijun KM, uz neznatni rast od 1,2%, dok su troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke u MKF povećani za 1,1 milijun KM ili 103%. Analitički promatrano, četiri MKF su sa 31. 3. 2020. iskazale manjak prihoda nad rashodima u

iznosu od 0,1 milijun KM, dok su ostale MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u iznosu od 3,4 milijuna KM.

MKD su iskazale ukupan neto gubitak u iznosu od 0,3 milijuna KM, što u odnosu na 31. 3. 2019. predstavlja smanjenje za 2,1 milijun KM ili 118,9%. U promatranom razdoblju, jedno MKD je iskazalo neto dobit u iznosu od 0,7 milijuna KM, dok su dva MKD iskazala neto gubitak u iznosu od jedan milijun KM. Sa 31. 3. 2020. prihodi od kamata i slični prihodi MKD, kao dominantna stavka ukupnih prihoda MKD povećani su za 0,5 milijuna KM ili 8,1% u odnosu na isto razdoblje 2019. godine. Operativni rashodi MKD koji čine 53,6% ukupnih rashoda MKD zabilježili su rast za 0,9 milijuna KM ili 31%, u kojima su dominantni troškovi plaća i doprinosa u iznosu od 2,3 milijuna KM s udjelom od 57,9% u ukupnim operativnim rashodima. Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke u MKD povećani su za 1,6 milijuna KM.

U prilogima 11. i 12. dani su zbirni računi dobiti i gubitka za MKF i MKD.

Pokazatelji efikasnosti i održivosti mikrokreditnog sektora FBiH

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 31. 3. 2020. iznosi 19,70%, što je u okviru propisanog pokazatelja do 45%, pri čemu dvije MKF i jedno MKD odstupaju od propisanog pokazatelja.

Prema izvještajnim podacima na razini mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 3. 2020. prilagođeni povrat na aktivu za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA), je pozitivan i iznosi 1,65%. Pri tome, šest MKF i dva MKD iskazuju negativne vrijednosti, što nije sukladno propisanim ograničenjem poslovanja. Pokazatelj operativne održivosti mikrokreditnog sektora FBiH, koji se koristi kao uobičajeni standard i iskazuje odnosom ukupnih prihoda (umanjenih za naplatu otpisanih potraživanja i ostalih poslovnih prihoda) i ukupnih rashoda, iznosi 113,62%. Pri tome, pet MKF i dva MKD nisu operativno održivi na izvještajni datum.

2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor mikrokreditnog sektora u FBiH nastaviti s planiranim supervizorskim aktivnostima, koje će biti usmjerene na nadzor:

- usklađenosti poslovanja MKO sa zakonskim propisima, s ciljem pune primjene odredaba ZoMKO i podzakonskih propisa u pogledu ostvarenja propisanih ciljeva mikrokreditiranja, u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva, povećanju transparentnosti poslovanja, zaštite prava korisnika finansijskih usluga, a naročito u kontekstu odobravanja privremenih mjera korisnicima mikrokredita čija je kreditna sposobnost pogoršana uslijed pandemije virusnog oboljenja COVID-19;
- pravovremenog i adekvatnog poduzimanja aktivnosti u MKO prema izrečenim korektivnim mjerama na otklanjanju nepravilnosti i slabosti u poslovanju.

U izvršenju nadležnosti nadzora i održavanja stabilnosti mikrokreditnog sektora u FBiH, FBA će nastaviti suradnju s Agencijom za bankarstvo RS s ciljem unapređenja efikasnog nadzora MKO, kao i po pitanju ostvarivanja ciljeva mikrokreditiranja sukladno zakonskim propisima, te zaštite prava korisnika finansijskih usluga.

Mikrokreditni sektor u FBiH ima obvezu u svom poslovanju, a polazeći od propisanih regulatornih zahtjeva i ciljeva mikrokreditiranja, primjenjivati propisane standarde i ograničenja u obavljanju

poslova mikrokreditiranja, izvješćivanja i revizije. U vezi s navedenim, potrebno je da nadležna upravljačka tijela MKO osiguraju usklađenost poslovanja s propisanim standardima, a posebno u pogledu:

- obavljanja djelatnosti mikrokreditiranja radi poboljšanja materijalnog položaja korisnika, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva, polazeći od zakonom propisanih ciljeva mikrokreditiranja uz dosljednu primjenu zakonskih odredaba o zaštiti korisnika finansijskih usluga, uključujući i usklađivanje politika kamatnih stopa na mikrokredite s propisanim ciljevima mikrokreditiranja, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH;
- održavanja i unapređenja zdrave prakse upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnosti sustava unutarnjih kontrola i neovisne funkcije unutarnje revizije;
- optimiziranja resursa i primjene načela odgovornog mikrokreditiranja, odnosno pozitivnih praksi u poslovanju sa sredstvima MKF-a;
- usklađivanja, odnosno unapređenja pokazatelja operativne efikasnosti i operativne održivosti;
- redovitog, ažurnog i točnog dostavljanja podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a;
- poboljšanja transparentnosti poslovanja i dr.

MKO koje su manje kapitalizirane i/ili imaju materijalno značajan iznos otpisanih mikrokredita trebaju uspostaviti i realizirati jasna i konzistentna strateška opredjeljenja u pogledu održivosti poslovanja, mogućeg iznalaženja prihvatljivih partnera za konsolidaciju, odnosno pripajanja većim i snažnijim MKF, kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala održivost radnih mjesta u MKO, što će biti predmet supervizorske pažnje s ciljem očuvanja stabilnosti mikrokreditnog sektora i ostvarenja zakonom propisanih ciljeva i djelatnosti mikrokreditiranja u FBiH.

2.2. LEASING SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA LEASING SEKTORA U FBIH

2.2.1.1. Broj leasing društava

Dozvolu FBA za obavljanje poslova leasinga na dan 31. 3. 2020. ima pet leasing društava u FBiH, i nije bilo promjena u odnosu na 31. 12. 2019. U Prilogu 13. daju se osnovni podaci o leasing društvima s pregledom osnovnih pokazatelja, koja sa 31. 3. 2020. čine leasing sektor u FBiH.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva leasing društava u FBiH, prema podacima sa 31. 3. 2020. je sljedeća: dva leasing društva su u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, jedno leasing društvo je u većinskom vlasništvu nerezidentne pravne osobe, dok su dva leasing društva u 100%-tnom vlasništvu rezidentnih pravnih osoba.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 31. 3. 2020. u leasing sektoru u FBiH bilo je zaposleno 115 osoba, što je u odnosu na 31. 12. 2019., više za tri zaposlena ili 2,7%.

Pregled kvalifikacijske strukture zaposlenih na razini leasing sektora u FBiH, daje se u sljedećoj tablici:

Tablica 42: Kvalifikacijska struktura zaposlenih u leasing društvima FBiH

R.br.	Stupanj stručne sprema	31. 12. 2019.		31. 3. 2020.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Udjel %	Broj zaposlenih	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema – VSS	78	69,6	82	71,3	105
2.	Viša stručna sprema – VŠS	5	4,5	4	3,5	80
3.	Srednja stručna sprema – SSS	20	17,9	19	16,5	95
4.	Ostali	9	8,0	10	8,7	111
Ukupno		112	100	115	100	103

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi leasing društva zasniva se na omjeru aktive i broja zaposlenih. Prema pokazateljima na dan 31. 3. 2020. na razini leasing sektora u FBiH na svakog zaposlenog odnosilo se 2,9 milijuna KM aktive, što je gotovo na istoj razini u odnosu na 31. 12. 2019.

2.2.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilanca stanja

Ukupna aktiva leasing sektora u FBiH na dan 31. 3. 2020. iznosila je 335,4 milijuna KM i veća je za 11,8 milijuna KM ili 3,6% u odnosu na 31. 12. 2019. Na dva leasing društva, promatrano po veličini aktive, odnosi se 75,3% ukupne aktive leasing sektora u FBiH.

Usporedbom iznosa aktive pojedinačnih leasing društava na dan 31. 3. 2020. s podacima na dan 31. 12. 2019., može se zaključiti da je kod tri leasing društva iskazan porast bilančne sume u iznosu od 13,7 milijuna KM, dok je kod dva leasing društva iskazano smanjenje bilančne sume od 1,9 milijuna KM.

U Prilogu 14. dana je Zbirna bilanca stanja leasing društava u FBiH, prema izvještajnim podacima sa stanjem na dan 31. 3. 2020.

U strukturi ukupne aktive leasing sektora u FBiH najznačajniji je udjel neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga, koja iznose 239,9 milijuna KM ili 71,5% ukupne aktive. U usporedbi sa 31. 12. 2019., neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga su manja za 1,1 milijun KM ili 0,5%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga manja za iznos od 2,5 milijuna KM ili 0,9%. Jedna banka koja obavlja poslove financijskog leasinga, na 31. 3. 2020. iskazuje neto potraživanja po osnovi ugovora financijskog leasinga u ukupnom iznosu od 57,1 milijun KM, što ukazuje da su neto potraživanja na razini leasing sustava iznosila 297 milijuna KM i ista su za osam milijuna KM ili 2,6% manja u odnosu na kraj prethodne godine. U istom razdoblju rezerve za gubitke za potraživanja po financijskom leasingu povećane su za 0,1 milijun KM ili 4,7%.

U strukturi potraživanja po osnovi financijskog leasinga na razini leasing sektora u FBiH, promatrano prema predmetu leasinga, ugovori koji su odobreni po osnovi financiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti sudjeluju sa 84,4%, ugovori po osnovi financiranja opreme sudjeluju sa 14,7%, dok se na ugovore putem kojih su financirane nekretnine odnosi 0,9%. Prema korisniku leasinga, 87,4% se odnosi na ugovore odobrene pravnim osobama, dok je porast potraživanja po financijskom leasingu iskazan u segmentu poduzetnika za 2,4%.

U sljedećim tablicama iskazana je struktura potraživanja po financijskom leasingu na razini leasing sektora u FBiH (potraživanja prije umanjenja po osnovi rezervi za gubitke) na dan 31. 3. 2020. i usporedni pregled strukture potraživanja sa 31. 12. 2019. i 31. 3. 2020.:

- 000 KM -

Tablica 43: Struktura potraživanja po financijskom leasingu

R. br.	Opis	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Udjel %
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prema predmetu leasinga					
1.1.	Putnička vozila	36.308	76.897	2.879	116.084	47,8
1.2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	34.980	52.368	1576	88.924	36,6
1.3.	Strojevi i oprema	11.428	23.825	324	35.577	14,7
1.4.	Nekretnine	267	1.827	4	2.098	0,9
1.5.	Ostalo	11	22	0	33	0,0
	Ukupno	82.994	154.939	4.783	242.716	100
2.	Prema korisniku leasinga					
2.1.	Pravne osobe	74.301	135.156	2.713	212.170	87,4
2.2.	Poduzetnici	2.250	4.045	41	6.336	2,6
2.3.	Fizičke osobe	4.560	13.137	2.006	19.703	8,1
2.4.	Ostalo	1.883	2.601	23	4.507	1,9
	Ukupno	82.994	154.939	4.783	242.716	100

- 000 KM -

Tablica 44: Struktura potraživanja po financijskom leasingu - usporedni pregled

R. br.	Opis	31. 12. 2019.	31. 3. 2020.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Prema predmetu leasinga			
1.1.	Putnička vozila	111.444	116.084	104
1.2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	93.450	88.924	95
1.3.	Strojevi i oprema	36.588	35.577	97
1.4.	Nekretnine	2.240	2.098	94
1.5.	Ostalo	21	33	157
	Ukupno	243.743	242.716	100
2.	Prema korisniku leasinga			
2.1.	Pravne osobe	212.667	212.170	100
2.2.	Poduzetnici	6.184	6.336	102
2.3.	Fizičke osobe	20.057	19.703	98
2.4.	Ostalo	4.835	4.507	93
	Ukupno	243.743	242.716	100

Neto potraživanja po osnovi zajma su na dan 31. 3. 2020. iznosila 5,2 milijuna KM ili 1,6% iznosa ukupne aktive leasing sektora u FBiH. U odnosu na 31. 12. 2019., neto potraživanja po osnovi zajma su smanjena za iznos od 0,1 milijun KM ili 1,6%. Potraživanja po osnovi zajmova u strukturi ukupne aktive leasing društava su smanjena zbog kontinuiranog smanjenja potraživanja po osnovi zajma, jer je odredbama ZoL-a leasing društvima zabranjeno zaključivanje novih ugovora o zajmu, pri čemu će ostati evidentirani u bilancama leasing društava u FBiH dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni. Iskazani iznos neto potraživanja po osnovi zajma se odnosi na potraživanja jednog leasing društva, koje u svom portfelju ima značajne iznose potraživanja po zajmu supsidijarnim osobama, putem kojih su prije stupanja na snagu ZoL-a financirani projekti izgradnje nekretnina.

Bilančna pozicija novac i novčani ekvivalenti na dan 31. 3. 2020. iznosila je 6,3 milijuna KM, što čini 1,9% ukupne aktive, a ista je za 0,7 milijuna KM ili 13,7% veća u odnosu na 31. 12. 2019.. Plasmani bankama, koje iskazuju dva leasing društva, na dan 31. 3. 2020. iznosili su 24 milijuna KM, što čini 7,2% ukupne aktive leasing sektora u FBiH, a što je za 10,4 milijuna KM ili 77% više u odnosu na 31. 12. 2019. Od ukupnog iznosa ovih plasmana, 91,7% se odnosi na oročena sredstva jednog leasing društva kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 31. 3. 2020. iznosi 50,8 milijuna KM i za 1,6 milijuna KM ili 3,2% je povećana u odnosu na 31. 12. 2019.

Pojedinačno promatrano, kod jednog leasing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga u iznosu od 2,3 milijuna KM, dok je kod dva leasing društva iskazano smanjenje u iznosu od 0,7 milijuna KM.

Struktura neto bilančnih pozicija aktive sektora leasinga u FBiH iskazana je u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 45: Struktura neto bilančnih pozicija aktive

R. br.	Opis	31. 12. 2019.	Udjel %	31. 3. 2020.	Udjel %	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Financijski leasing	241.078	74,5	239.925	71,5	100
2.	Operativni leasing	49.166	15,2	50.772	15,1	103
3.	Zajam	5.331	1,6	5.245	1,6	98
4.	Ostala imovina	28.119	8,7	39.522	11,8	141
	Ukupno	323.694	100	335.464	100	104

2.2.2.2. Kapital i obveze

Ukupni kapital leasing društava na 31. 3. 2020. iznosi 30,3 milijuna KM, što čini 9% ukupne pasive leasing sektora u FBiH, a u usporedbi sa 31. 12. 2019., navedena pozicija je povećana za 0,8 milijuna KM ili 2,8%. Promatrano pojedinačno, kod tri leasing društva je došlo do povećanja ukupnog kapitala u odnosu na 31. 12. 2019. u iznosu od 1,1 milijun KM, dok je kod dva leasing društva došlo do smanjenja ukupnog kapitala za 0,3 milijuna KM.

Ukupne obveze leasing sektora na dan 31. 3. 2020. iznose 305,1 milijun KM, što čini 91% ukupne pasive leasing društava u FBiH. U usporedbi sa stanjem na 31. 12. 2019. ukupne obveze na razini sektora su povećane za iznos od 10,9 milijuna KM ili 3,7%.

Obveze leasing društava u FBiH po uzetim kreditima na dan 31. 3. 2020. iznose 297,3 milijuna KM, te predstavljaju dominantan izvor u strukturi ukupne pasive leasing sektora u FBiH s obzirom da čine 88,6% ukupne pasive. U usporedbi sa 31. 12. 2019., pozicija obveza po kreditima je veća za iznos od 11 milijuna KM ili 3,8%. Promatrano prema ugovorenoj ročnosti, obveze po dugoročnim kreditima iznose 181,8 milijuna KM ili 61,1% ukupnih obveza po uzetim kreditima, dok kratkoročne obveze po uzetim kreditima iznose 115,7 milijuna KM ili 38,9%, koje se odnose na jedno leasing društvo.

2.2.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Prema izvještajnim podacima na razini leasing sektora u FBiH, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 31. 3. 2020. iskazane su u iznosu od 2,8 milijuna KM i veće su u odnosu na 31. 12. 2019. za 0,1 milijun KM ili 4,7%. Povećanje rezervi za gubitke po financijskom leasingu zabilježeno je u kategoriji dana kašnjenja od 60 do 90 dana (32%) i kategoriji preko 180 dana kašnjenja (16,6%). Od ukupnog iznosa iskazanih rezervi za gubitke, 77,4% odnosi se na jedno leasing društvo koje je u prvom kvartalu 2020. godine ostvarilo najveći gubitak.

U strukturi potraživanja po financijskom leasingu na dan 31. 3. 2020. iskazano je ukupno 4,7 milijuna KM dospjelih neizmirenih potraživanja, koja su veća za 1,7 milijuna KM ili 57,3% u odnosu na 31. 12. 2019. Na jedno leasing društvo odnosi se 40,5% od ukupnog iznosa dospjelih neizmirenih potraživanja. Nastavak povećanja dospjelih nenaplaćenih potraživanja i rezervi za gubitke i u prvom kvartalu 2020. godine, indicira promjene u kvaliteti portfelja potraživanja po financijskom leasingu, koje zahtijevaju unapređenje upravljanja kreditnim rizikom, pravodobno prepoznavanje poteškoća u naplati potraživanja po financijskom leasingu i njihovog efikasnog prevladavanja.

U sljedećoj tablici daje se detaljan pregled rezervi za financijski leasing na dan 31. 3. 2020.:

- 000 KM -

Tablica 46: Pregled rezervi za financijski leasing

R. br.	Dani kašnjenja	Stopa rezerv. za financ. leasing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za financ. leasing (nepokr. stvari)	Iznos potraž. za pokretne stvari	Iznos potraž. za nepokr. stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokr. stvari	Rezerve			Ukupne rezerve
								Za pokretne stvari	Za nepokr. stvari	Više obrač. i izdvojene rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=7*3	10=8*4	11	12=9+10+11
1.	0-60	0,50%	0,50%	235.261	2.101	38.306	888	192	4	603	799
2.	60-90	10%	10%	2.808	0	471	0	47	0	89	136
3.	90-180	50%	50%	934	27	279	9	139	5	165	309
4.	preko 180	100%	75%	1.585	0	1.547	0	1.547	0	0	1.547
5.	preko 360	100%	100%	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno				240.588	2.128	40.603	897	1.925	9	857	2.791

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po financijskom leasingu i zajmu na dan 31. 3. 2020. iznosi 23,6 milijuna KM, te ova pozicija iskazuje neznatno povećanje u odnosu na 31. 12. 2019. za 0,1 milijun KM ili 0,5%.

Procijenjena tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga, uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga na dan 31. 3. 2020. na razini leasing sektora FBiH iznosi jedan milijun KM i smanjena je u odnosu na 31. 12. 2019. za 0,4 milijuna KM ili 27,9%, dok je ukupno 65 izuzetih predmeta, uz zabilježeno smanjenje broja izuzetih predmeta za 13 jedinica ili 16,7%. Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta leasing sektora u FBiH na dan 31. 3. 2020., na putnička vozila i vozila za obavljanje djelatnosti odnosi se 48,1%. Na nekretnine (poslovne objekte) odnosi se 51,9% ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta, po kojima su leasing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obveza od strane korisnika leasinga, a cjelokupan iznos navedene pozicije odnosi se na jedno leasing društvo.

Promatrano na razini leasing sustava FBiH na dan 31. 3. 2020. tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga iznosi 7,3 milijuna KM i ista je smanjena za iznos od 0,5 milijuna KM ili 6,4% u odnosu na 31. 12. 2019. Od naprijed navedenog iznosa izuzetih predmeta leasinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove leasinga odnosi se iznos od 6,3 milijuna KM ili 85,5% ukupne tržišne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na razini leasing sustava.

2.2.2.4. Profitabilnost

Prema izvještajnim podacima leasing društava, na razini sektora leasinga u FBiH u razdoblju od 1.1. do 31.3.2020. iskazana je dobit u iznosu od 0,8 milijuna KM, što predstavlja povećanje za 0,5 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Promatrano pojedinačno, tri leasing društva iskazala su pozitivan financijski rezultat u iznosu od 1,1 milijun KM, dok su dva leasing društva iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 0,3 milijuna KM, od čega se na jedno društvo odnosi 75,1% ukupno iskazanog negativnog financijskog rezultata.

U prilogu 15. dan je zbirni račun dobiti i gubitka leasing društava u FBiH za razdoblje 1.1.-31.3.2020.

Ukupni prihodi leasing sektora u FBiH ostvareni u razdoblju 1.1.-31.3.2020. iznose 8,9 milijuna KM. Razina i struktura ukupnih prihoda s usporednim podacima za isto razdoblje prethodne poslovne godine predstavljeni su u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 47: Struktura ukupnih prihoda

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	1.1.-31.3.2019.		1.1.-31.3.2020.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prihod od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamate po finansijskom leasingu	2.632	37,8	2.934	32,8	111
1.2.	Kamate na plasmane bankama	68	1,0	96	1,1	141
1.3.	Ostali prihodi od kamate	358	5,1	355	4,0	99
	Ukupno	3.058	43,9	3.385	37,9	111
2.	Operativni prihodi					
2.1.	Naknade za operativni najam	3.224	46,2	4.088	45,7	127
2.2.	Naknada za izvršene usluge	1	0,0	0	0,0	0
2.3.	Ostali operativni prihodi	688	9,9	1.469	16,4	214
	Ukupno	3.913	56,1	5.557	62,1	142
3.	Prihod po osnovi otpuštanja rezervi za gubitke	0	0,0	0	0,0	-
	Ukupni prihodi (1+2+3)	6.971	100	8.942	100	128

Kamatni prihodi leasing sektora FBiH u razdoblju od 1.1. do 31.3.2020. iznosili su 3,4 milijuna KM i isti su veći za 0,3 milijuna KM ili 10,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po osnovi kamata iz finansijskog leasinga u ukupnom iznosu od 2,9 milijuna KM i isti su za 0,3 milijuna KM ili 11,5% veći u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

Operativni prihodi iznose 5,5 milijuna KM i u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine povećani su za iznos od 1,6 milijuna KM ili 42% uslijed značajnog povećanja kategorije ostalih operativnih prihoda. Također je zabilježen i porast prihoda po osnovi naknada za operativni najam za 26,8%.

Ukupni rashodi za razdoblje 1.1.-31.3.2020. iznose 8,1 milijun KM, a razina i struktura ukupnih rashoda s usporednim podacima u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine predstavljeni su u sljedećoj tablici:

- 000 KM -

Tablica 48: Struktura ukupnih rashoda

R.br.	Struktura ukupnih rashoda	1.1.-31.3.2019.		1.1.-31.3.2020.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Rashod od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	917	13,8	1.054	13,0	115
1.2.	Naknade za obradu kredita	26	0,4	28	0,4	108
1.3.	Ostali rashod po kamati	0	0,0	0	0,0	-
	Ukupno	943	14,2	1.082	13,4	115
2.	Operativni rashodi					
2.1.	Troškovi plaća i doprinosa	1.408	21,2	1.258	15,5	89
2.2.	Troškovi poslovnog prostora	2.203	33,2	2.825	34,9	128
2.3.	Ostali troškovi	2.058	31,0	2.707	33,4	132
	Ukupno	5.669	85,4	6.790	83,8	120
3.	Troškovi rezervi	23	0,4	223	2,8	970
	Ukupni rashodi (1+2+3)	6.635	100	8.095	100	122

U razdoblju 1.1.-31.3.2020., rashodi po osnovi kamata u leasing sektoru iznosili su 1,1 milijun KM i veći su u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine za 0,1 milijun KM ili 14,7%. Kamatni rashodi na uzete kredite zabilježili su rast za 0,1 milijun KM ili 14,9%.

U promatranom razdoblju ukupni operativni rashodi leasing sektora iznosili su 6,8 milijuna KM i isti su veći za 1,1 milijun KM ili 19,8% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, pri čemu su u njihovoj strukturi smanjeni troškovi plaća i doprinosa za 10,6%, troškovi poslovnog prostora su povećani za 28,2%, dok su ostali troškovi zabilježili porast za 31,5%. Ukupni troškovi rezervi za gubitke zabilježili su povećanje za iznos od 0,2 milijuna KM, koji su gotovo deset puta veći u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, uslijed povećanja troškova rezervi za gubitke koje iskazuje jedno leasing društvo, kod kojeg ova stavka čini 68,1% ukupno iskazanih troškova rezervi za gubitke na razini leasing sektora.

2.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga ostvarenih na razini leasing sustava u razdoblju od 1.1. do 31.3.2020. iznosila je 39 milijuna KM i manja je za 3,9 milijuna KM ili 9,2% u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine, od čega se na leasing sektor, kojeg čini pet leasing društava, odnosi 37,5 milijuna KM, odnosno 96,2% od ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora na razini leasing sustava. Broj novozaključenih ugovora na razini leasing sustava, u istom razdoblju, je iznosio 878, što je za 465 ugovora ili 34,6% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od toga se na leasing sektor odnosi 845 ugovora ili 96,2% od ukupnog broja zaključenih ugovora na razini leasing sustava. Prosječna vrijednost ugovora na razini leasing sustava zaključenih u 2019. godini iznosila je 44,4 tisuće KM i ista je veća u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kada je iznosila 32 tisuće KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2020. godine, na ugovore financijskog leasinga odnosi se 28,9 milijuna KM ili 74,1%, dok se na ugovore operativnog leasinga odnosi 10,1 milijun KM ili 25,9%.

U sljedećoj tablici prikazan je usporedni pregled broja zaključenih ugovora u razdoblju 1.1.-31.3.2020. i u istom razdoblju prethodne poslovne godine kao i usporedni pregled ostvarenog opsega novozaključenih ugovora u istim razdobljima.

- 000 KM -

R. br.	O p i s	1.1.-31.3.2019.						1.1.-31.3.2020.					
		Financijski leasing		Operativni leasing		Ukupno		Financijski leasing		Operativni leasing		Ukupno	
		Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6	9	10	11	12	13=9+11	14=10+12
1.	Vozila	1.105	31.495	203	7.393	1.308	38.888	564	25.426	288	10.099	852	35.525
2.	Oprema	35	4.081	0	0	35	4.081	26	3.487	0	0	26	3.487
3.	Nekretnine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Ostalo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno	1.140	35.576	203	7.393	1.343	42.969	590	28.913	288	10.099	878	39.012

Ukupan iznos novih financiranja u prvom kvartalu 2020. godine ostvarila su tri leasing društva i jedna banka, koja se bavi poslovima financijskog leasinga (pravni sljednik leasing društva koje se pripojilo istoj), dok su dva leasing društva obustavila zaključenje novih ugovora.

U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika leasinga, dominiraju plasmani prema pravnim osobama, koji čine 92,6% ukupnog iznosa financiranja u prvom kvartalu 2020. godine. Jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane zbog obveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

Ponderirane NKS i EKS

Ukupna prosječna NKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u prvom kvartalu 2020. godine iznosila je 3,94% za kratkoročne ugovore i 4,18% za dugoročne ugovore, dok je EKS za kratkoročne ugovore iznosila 8,07%, a za dugoročne 7,25% u istom razdoblju. Ukupna ponderirana NKS iznosila je 4,18%, a EKS 7,26%. U usporedbi s istim razdobljem 2019. godine, kada je iskazana ukupna ponderirana NKS od 7,22% i EKS od 11,37%, evidentan je pad NKS za 3,04 postotna boda i EKS za 4,11 postotnih bodova.

Značajne razlike u visini ponderiranih EKS prema korisnicima leasinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene s fizičkim osobama nije istovjetan izračunu iste u ugovorima zaključenim s pravnim osobama, s obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore s fizičkim osobama zakonska obveza.

U Prilogu 16. dan je pregled prosječnih ponderirane NKS i EKS po ugovorima o financijskom leasingu, zaključenim u prvom kvartalu 2020. godine, prema ročnosti, predmetu i korisniku leasinga.

U Prilogu 16a. dan je usporedan pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za ugovore o financijskom leasingu, koji su zaključeni u posljednjih pet godina, prema ročnosti i korisniku leasinga. Značajna razlika između NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obvezan dio ugovora o financijskom leasingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika leasinga, kao i kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, te dodatni troškovi leasing aranžmana koji se uključuju u izračun EKS.

2.2.3. PREPORUKE ZA LEASING SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja leasing društava u FBiH nastaviti s planiranim aktivnostima koje će u narednom razdoblju biti usmjerene na sljedeće aspekte:

- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja leasing sektora, odnosno sustava u FBiH, putem izvješća i kontrola na licu mjesta;
- očuvanju kapitalne adekvatnosti leasing sustava u FBiH i jačanju internih procesa definiranja parametara zaštite kapitala u subjektima leasing sustava u FBiH;
- praćenju i ocjeni efikasnosti uspostavljenih sustava upravljanja rizicima u leasing sektoru, odnosno sustavu u FBiH i kvalitete sveukupnog upravljanja;
- unapređenje suradnje s UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za leasing društva, kao i suradnje s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, te s CBBiH u pogledu strukture i kvalitete podataka koji se odnose na izloženosti po osnovi financijskog leasinga u CRK-u;
- podršku unapređenju poslovnog ambijenta za poslovanje leasing sektora u FBiH i dr.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja leasing društava, FBA očekuje od subjekata leasing sustava u FBiH da unaprijede aktivnosti i mjere s primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja usluga financiranja putem leasinga, a koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja s propisanim regulatornim zahtjevima, a naročito u kontekstu odobravanja privremenih mjera korisnicima leasinga čija je kreditna sposobnost pogoršana uslijed pandemije virusnog oboljenja COVID-19;
- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog leasing poslovanja;

- kapitalno jačanje i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalnu adekvatnost, jačanje sustava unutarnjih kontrola i funkcije unutarnje revizije;
- unapređenje sustava upravljanja rizicima koji proizlaze iz leasing poslovanja i okruženja, pravovremeno identificiranje rizika i poduzimanja mjera na kontroli i ublažavanju tih rizika;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i organima, osiguranja točnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, usklađenosti s poslovnim politikama, planovima programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje i sprječavanje prevara i pogrešaka;
- dosljednu provedbu propisa kojima se definira zaštita korisnika finansijskih usluga i dr.

2.3. FAKTORING POSLOVI

2.3.1. Sudionici na tržištu faktoringa u FBiH

Sukladno odredbama ZoF-a, poslove faktoringa u FBiH može obavljati gospodarsko društvo organizirano kao dioničko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću sa sjedištem u FBiH, koje mora imati odobrenje FBA i banka čije je poslovanje uređeno po propisima koji reguliraju poslovanje banaka u FBiH, na koje se primjenjuju relevantna poglavlja ZoF-a.

Poslove faktoringa su sa 31. 3. 2020. obavljale četiri komercijalne banke, od kojih su tri članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu.

2.3.2. Opseg, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

Subjekti koji pružaju usluge faktoringa u FBiH su u razdoblju od 1.1. do 31.3.2020. zaključili 131 ugovor o faktoringu, a svi ugovori se odnose na domaći faktoring s pravom regresa. Uspoređujući izvještajne podatke s istim razdobljem prethodne godine, vidljivo je da je broj zaključenih ugovora o faktoringu povećan za 79 ugovora ili 151,9%. U prvom kvartalu 2020. godine nije zaključen niti jedan ugovor o faktoringu bez prava regresa, ugovor o obrnutom (dobavljačkom) faktoringu, niti ugovor o inozemnom faktoringu.

Ukupna vrijednost otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima u razdoblju 1.1.-31.3.2020. iznosila je 30,6 milijuna KM, koji se u cijelosti odnosio na domaći faktoring. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine to predstavlja smanjenje za iznos od 4,7 milijuna KM ili 13,3%.

Vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima u FBiH prema vrsti faktoringa i domicilnosti, s usporednim podacima i trendom u naznačenim razdobljima, prikazane su u sljedećoj tablici:

Tablica 50: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti

Vrsta faktoringa/ domicilnost	Volumen otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima												Indeks (12/10)
	Društva za faktoring				Banke				Ukupno				
	1.1. - 31.3.2019.		1.1. - 31.3.2020.		1.1. - 31.3.2019.		1.1. - 31.3.2020.		1.1. - 31.3.2019.		1.1. - 31.3.2020.		
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Faktoring s pravom regresa	0	0,0	0	0	16.186	46,3	15.368	50,1	16.186	45,8	15.368	50,1	95
Faktoring bez prava regresa	355	100	0	0	17.895	51,1	15.277	49,9	18.250	51,6	15.277	49,9	84
Obrnuti (dobavljački) faktoring	0	0,0	0	0	922	2,6	0	0,0	922	2,6	0	0,0	0
	355	100	0	0	35.003	100	30.645	100	35.358	100	30.645	100	87
Domaći faktoring	355	100	0	0	35.003	100	30.645	100	35.358	100	30.645	100	87
Inozemni faktoring	0	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
U k u p n o	355	100	0	0	35.003	100	30.645	100	35.358	100	30.645	100	87

Ukupna vrijednost otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima u cijelosti se odnosila na domaći faktoring, dok se prema vrsti faktoringa, 15,4 milijuna KM ili 50,1% odnosilo na faktoring s pravom regresa, a 15,3 milijuna KM ili 49,9% na faktoring bez prava regresa.

Prema ugovorenom roku dospijeca, najveći udjel u ukupnoj vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljaču u prvom kvartalu 2020. godine, u iznosu od 24,8 milijuna KM, odnosno 81%, imaju otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana, te u iznosu od četiri milijuna KM ili 13,2% ugovorene ročnosti od 91 do 180 dana. Promatrajući sektorsku strukturu kupaca, u prvom kvartalu 2020. godine je od javnih poduzeća otkupljeno ukupno 17,2 milijuna KM novčanih potraživanja, odnosno 56,1% ukupnog prometa faktoring posla, dok je od privatnih poduzeća i društava otkupljeno 12,9 milijuna KM ili 42,3%, te od vladinih institucija 0,5 milijuna KM novčanih potraživanja ili 1,6%. U prvom kvartalu 2020. godine nijedna banka nije pružala usluge obrnutog (dobavljačkog) faktoringa, dok je u istom razdoblju prethodne godine, promet po ovoj osnovi iznosio 0,9 milijuna KM.

U prvom kvartalu 2020. godine dobavljačima je isplaćeno predumova u ukupnom iznosu od 29,8 milijuna KM, od čega se iznos od 15,2 milijuna KM ili 51,2% odnosio na faktoring bez prava regresa, a iznos od 14,6 milijuna KM ili 48,8% na faktoring s pravom regresa. U segmentu privatna poduzeća i društva (prodavatelji potraživanja), dobavljačima je isplaćen iznos od 29,2 milijuna KM, što čini 97,9% ukupno isplaćenih predumova.

Po osnovi otkupljenih novčanih potraživanja na dan 31. 3. 2020., banke su potraživale ukupno 18,9 milijuna KM, prema rezidentnosti subjekta u cijelosti u domaćem faktoringu, od čega se iznos od 10,6 milijuna KM ili 56,1% odnosi na faktoring s pravom regresa, dok se iznos od 8,3 milijun KM ili 43,9% odnosi na faktoring bez prava regresa. Za obrnuti (dobavljački) faktoring nije bilo potraživanja. Struktura navedenog iznosa otkupljenih potraživanja prema ugovorenim dospeljima je sljedeća: s ugovorenim dospeljem do 60 dana - 59,9%, od 61 do 90 dana - 9,3%, od 91 do 180 dana - 30,8%, dok na izvještajni datum nije bilo otkupljenih potraživanja s ugovorenim dospeljem preko 180 dana.

U razdoblju 1.1.-31.3.2020., pružatelji usluga faktoringa u FBiH ostvarili su 0,3 milijuna KM ukupnih prihoda iz faktoring poslovanja (prihodi od kamata, naknada i administrativnih naknada), a isti su za 0,1 milijun KM ili 22,5% manji od prihoda ostvarenih u istom razdoblju prethodne

godine. U strukturi iskazanih ukupnih prihoda od kamata, naknada i administrativnih naknada, podjednak iznos se odnosi na faktoring bez prava regresa i na faktoring s pravom regresa.

Prema izvještajnim podacima sa 31. 3. 2020., najveća kamatna stopa na isplaćeni predujam na tržištu faktoringa u FBiH, koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog razdoblja za prvi kvartal 2020. godine iznosi 6%, dok diskontna kamatna stopa iznosi 4% i obje su obračunate u domaćem faktoringu. Banke koje su obavljale faktoring poslove su obračunavale naknadu za faktoring, dok je samo jedna banka naplaćivala administrativnu naknadu u pružanju faktoring usluge.

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE

Factoring poslovanje u prvom kvartalu 2020. godine odvijalo se isključivo kroz obavljanje funkcije financiranja. Nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima, niti obavljanje poslova srodnih faktoringu, što potvrđuje da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se detaljnije uređuje faktoring poslovanje. S obzirom da je potreba za kratkoročnim financiranjem i upravljanjem novčanim potraživanjima, kao i osiguranjem naplate potraživanja sve značajnije izražena u realnom sektoru, u narednom razdoblju može se očekivati da će, kao jedan od pouzdanih alata za rješavanje problema likvidnosti u FBiH, svakako biti i korištenje faktoringa kao efikasnog instrumenta za ubrzanje novčanih tokova u znatno većem volumenu nego do sada.

Kako bi se efikasnije otklanjali problemi likvidnosti, a time i opseg kratkoročnog financiranja tekućeg poslovanja malih i srednjih poduzeća podigao na višu razinu, u narednom razdoblju će biti neophodno značajnije afirmiranje faktoringa, kao instrumenta ne samo financiranja, nego i upravljanja novčanim tokovima, kako od strane pružatelja usluga, tako i od ostalih sudionika na financijskom tržištu FBiH. U sklopu navedenog, kao jedna od značajnijih aktivnosti će biti i reformiranje zakonskog i regulatornog okvira.

U okviru propisanih nadležnosti, FBA se u nadzoru obavljanja poslova faktoringa rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja subjekata koji pružaju usluge faktoringa, s ciljem obavljanja faktoring poslovanja na razini FBiH u skladu s propisima.

ZAKLJUČAK

S ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankovnog sustava i zaštite deponenata, te zakonitog, sigurnog i kvalitetnog poslovanja svih SBS u FBiH za čiji nadzor je nadležna, FBA kontinuirano nadzire poslovanje SBS, izvršavajući planirane aktivnosti i poduzimajući mjere sukladno zakonskim ovlastima. Navedeno podrazumijeva donošenje općih i pojedinačnih akata kojima se uređuje rad SBS, sukladno zakonskim propisima, bazelskim načelima i standardima za efikasnu superviziju banaka i primjenjivim direktivama EU zasnovanim na tim načelima i standardima.

U prva tri mjeseca 2020. godine zabilježeni su efekti prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, koji su usmjereni na jačanje kvalitete upravljanja rizicima i standardizaciju upravljanja kreditnim rizikom u skladu sa MSFI 9. S tim u vezi evidentno je smanjenje bilančne izloženosti bankarskog sektora FBiH. Također, evidentirani su i prvi efekti utjecaja pandemije izazvane virusnim oboljenjem COVID-19 kroz smanjenje novčanih sredstava, usporavanje rasta depozita i smanjenje kreditne aktivnosti. Iako se kao efekt pandemije može očekivati naknadno pogoršanje kvalitete aktive, u prvom kvartalu 2020. godine zabilježeno je poboljšanje pokazatelja kvalitete aktive.

Na temelju iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 31. 3. 2020., može se zaključiti da je isti stabilan, adekvatno kapitaliziran i likvidan. Od ključnog je značaja kvaliteta sveukupnog sustava upravljanja u bankama, adekvatno i efikasno funkcioniranje sustava upravljanja rizicima i adekvatno kapitalno pokriće rizika u poslovanju kroz ispunjenje propisanih zahtjeva za izračun regulatornog kapitala. Daljnje mjere koje će poduzimati regulator, bit će usmjerene na efikasno upravljanje kapitalom, likvidnošću i podršku upravljanja rizicima.

Analizirajući izvještajne podatke MKO u FBiH sa 31. 3. 2020. i usporedne trendove pokazatelja poslovanja, može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnog sektora u FBiH karakterizira pad ukupne aktive, mikrokreditnog portfelja, obveza po uzetim kreditima, dok je ukupan kapital zabilježio rast. Nastavljeno je poslovanje s pozitivnim financijskim rezultatom, koji je značajno niži od iskazanog u istom razdoblju prethodne godine.

Na razini leasing sustava u FBiH sa 31. 3. 2020. iskazano je povećanje aktive, obveza po uzetim kreditima i kapitala leasing društava u odnosu na 31. 12. 2019., dok su neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga, te broj i vrijednost novozaključenih leasing ugovora zabilježili pad. U promatranom razdoblju na razini leasing sektora u FBiH iskazana je dobit u poslovanju.

Factoring poslovanje, kao mogući instrument kratkoročnog financiranja i upravljanja novčanim tokovima, u prvom kvartalu 2020. godine se odvijalo isključivo kroz obavljanje funkcije financiranja, dok nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima ili poslova srodnih faktoringu. Ova oblast je i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH, te bi se za njen brži razvoj trebala izvršiti reforma zakonskog okvira, koji je u određenim elementima limitirajući faktor.

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31. 3. 2020.

R. br.	Banka	Web adresa	Broj zaposlenih	Predsjednik uprave
1.	ADDIKO BANK DD SARAJEVO	www.addiko.ba	373	Sanela Pašić
2.	ASA BANKA DD SARAJEVO	www.asabanka.ba	211	Samir Mustafić
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL DD SARAJEVO	www.bbi.ba	458	Amer Bukvić
4.	INTESA SANPAOLO BANKA DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	www.intesasanpaolobanka.ba	560	Almir Krkalić
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V. KLADUŠA	www.kib-banka.com.ba	82	Hasan Porčić
6.	NLB BANKA DD SARAJEVO	www.nlb.ba	443	Lidija Žigić
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO DD SARAJEVO	www.pbs.ba	166	Hamid Pršeš
8.	PROCREDIT BANK DD SARAJEVO	www.procreditbank.ba	147	Almir Salkanović
9.	RAIFFEISEN BANK DD BiH SARAJEVO	www.raiffeisenbank.ba	1.307	Karlheinz Dobnigg
10.	SBERBANK BH DD SARAJEVO	www.sberbank.ba	436	Jasmin Spahić
11.	SPARKASSE BANK DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	www.sparkasse.ba	524	Sanel Kusturica
12.	UNICREDIT BANK DD MOSTAR	www.unicreditbank.ba	1.252	Amina Mahmutović
13.	UNION BANKA DD SARAJEVO	www.unionbank.ba	201	Vedran Hadžiahmetović
14.	VAKUFСКА BANKA DD SARAJEVO	www.vakuba.ba	145	v.d. Edina Vuk
15.	ZIRAATBANK BH DD SARAJEVO	www.ziraatbosnia.com	304	Yusuf Dilaver
UKUPNO			6.609	

Prilog 2 - Bilanca stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca)

- 000 KM -

R. br.	Opis	Iznos na dan 31. 12. 2019.	%	Iznos na dan 31. 3. 2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih	7.641.570	31,6	7.307.851	30,7	96
	1.a. Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	3.321.750	13,7	3.453.170	14,5	104
	1.b. Kamatonosni računi depozita	4.319.820	17,9	3.854.681	16,2	89
2.	Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i po fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	1.297.075	5,4	1.297.836	5,5	100
3.	Plasmani drugim bankama	149.197	0,6	93.320	0,4	63
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	15.220.759	62,8	15.256.911	64,1	100
	4.a. Krediti	14.198.216	58,6	14.407.097	60,5	101
	4.b. Potraživanja po poslovima leasinga	68.407	0,3	61.528	0,3	90
	4.c. Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	954.136	3,9	788.286	3,3	83
5.	Vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	159.246	0,7	163.722	0,7	103
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	550.887	2,3	546.276	2,3	99
7.	Ostale nekretnine	49.797	0,2	49.082	0,2	99
8.	Investicije u ovisna i pridružena društva	15.944	0,1	15.944	0,1	100
9.	Ostala aktiva	321.220	1,3	262.798	1,0	82
10.	MINUS: Ispravci vrijednosti	1.195.128	4,9	1.190.387	5,0	100
	10.a. Ispravci vrijednosti za stavke pozicije 4. Aktive	1.120.940	4,6	1.138.220	4,8	102
	10.b. Ispravci vrijednosti pozicije Aktive osim pozicije 4. Aktive	74.188	0,3	52.167	0,2	70
11.	UKUPNA AKTIVA	24.210.567	100	23.803.353	100	98
OBVEZE						
12.	Depoziti	19.414.294	80,2	19.148.082	80,4	99
	12.a. Kamatonosni depoziti	14.181.299	58,6	13.756.000	57,8	97
	12.b. Nekamatonosni depoziti	5.232.995	21,6	5.392.082	22,6	103
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	150	0,0	150	0,0	100
	13.a. Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza	0	0,0	0	0,0	-
	13.b. Stanje neizmirenih-pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	150	0,0	150	0,0	100
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	-
15.	Obveze prema vladi	0	0,0	0	0,0	-
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	856.626	3,5	863.901	3,6	101
	16.a. s preostalim rokom dospijeaća do jedne godine	199.989	0,8	184.322	0,8	92
	16.b. s preostalim rokom dospijeaća preko jedne godine	656.637	2,7	679.579	2,8	103
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	189.055	0,8	179.276	0,8	95
18.	Ostale obveze	619.088	2,6	671.604	2,8	108
19.	UKUPNE OBVEZE	21.079.213	87,1	20.863.013	87,6	99
KAPITAL						
20.	Trajne prioritetne dionice	365	0,0	365	0,0	100
21.	Obične dionice	1.299.335	5,4	1.299.335	5,5	100
22.	Emisioni ažio	137.290	0,6	137.290	0,6	100
	22.a. na trajne prioritetne dionice	88	0,0	88	0,0	100
	22.b. na obične dionice	137.202	0,6	137.202	0,6	100
23.	Neraspodijeljena dobit i rezerve kapitala	1.393.271	5,8	1.410.101	5,9	101
24.	Tečajne razlike	0	0,0	0	0,0	-
25.	Ostali kapital	262.125	1,1	72.567	0,3	28
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	38.968	0,2	20.682	0,1	53
27.	UKUPAN KAPITAL: (20. do 25.)	3.131.354	12,9	2.940.340	12,4	94
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL: (19. + 27.)	24.210.567	100	23.803.353	100	98
PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA		712.764		715.546		100
UKUPNO		24.923.331		24.518.899		98

Prilog 3 - Pregled aktive, kredita i depozita banaka u FBiH - 31. 3. 2020.

- 000 KM -

R. br.	Banka	Aktiva		Kredit		Depoziti	
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%
1.	ADDIKO BANK DD SARAJEVO	992.703	4,2	621.400	4,1	759.433	4,0
2.	ASA BANKA DD SARAJEVO	553.719	2,3	364.312	2,4	480.319	2,5
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL DD SARAJEVO	1.197.272	5,0	815.402	5,3	926.773	4,8
4.	INTESA SANPAOLO BANKA DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	2.303.154	9,7	1.620.526	10,6	1.757.271	9,2
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V. KLADUŠA	98.148	0,4	54.366	0,4	66.457	0,3
6.	NLB BANKA DD SARAJEVO	1.237.179	5,2	825.311	5,4	1.007.868	5,3
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO DD SARAJEVO	523.662	2,2	295.876	2,0	439.012	2,3
8.	PROCREDIT BANK DD SARAJEVO	544.622	2,3	416.495	2,7	263.871	1,4
9.	RAIFFEISEN BANK DD BiH SARAJEVO	4.763.560	20,0	2.760.309	18,1	3.887.469	20,3
10.	SBERBANK BH DD SARAJEVO	1.538.276	6,5	1.028.154	6,7	1.318.437	6,9
11.	SPARKASSE BANK DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	1.602.969	6,8	1.120.236	7,4	1.310.890	6,8
12.	UNICREDIT BANK DD MOSTAR	6.286.124	26,4	4.047.002	26,5	5.183.078	27,1
13.	UNION BANKA DD SARAJEVO	867.289	3,6	271.107	1,8	769.170	4,0
14.	VAKUFKA BANKA DD SARAJEVO	288.300	1,2	185.077	1,2	254.961	1,3
15.	ZIRAATBANK BH DD SARAJEVO	1.006.376	4,2	831.338	5,4	723.073	3,8
	UKUPNO	23.803.353	100	15.256.911	100	19.148.082	100

Prilog 4 – Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 31. 3. 2020.

- 000 KM -

Opis	Razina kreditnog rizika 1	Razina kreditnog rizika 2	Razina kreditnog rizika 3	Ukupna bruto izloženost po svim razinama kreditnog rizika	ECL za Razinu 1 kreditnog rizika	ECL za Razinu 2 kreditnog rizika	ECL za Razinu 3 kreditnog rizika
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Ukupni krediti pravne osobe (1.1. do 1.21.)	6.290.480	936.539	652.278	7.879.297	75.411	86.075	501.601
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	80.975	30.512	27.471	138.959	1.065	3.848	19.437
1.2. B Vađenje ruda i kamena	75.307	35.300	1.750	112.356	930	2.785	1.417
1.3. C Prerađivačka industrija	1.258.439	267.797	121.669	1.647.907	13.719	25.033	106.472
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	345.339	7.692	100.568	453.598	10.950	782	72.475
1.5. E Opskrba vodom, uklanj. otp. voda, gospodar. otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	25.857	5.738	1.150	32.745	375	333	1.040
1.6. F Građevinarstvo	381.841	50.556	54.165	486.560	5.563	4.839	45.403
1.7. G Trg. na veliko i malo; popravak motornih vozila i motoc.	2.383.877	295.329	221.312	2.900.518	25.907	23.070	169.085
1.8. H Prijevoz i skladištenje	230.577	46.322	12.635	289.535	2.388	2.322	10.735
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	149.915	53.577	33.992	237.483	1.488	7.162	17.493
1.10. J Informacije i komunikacije	124.892	12.027	18.602	155.521	1.515	1.358	11.125
1.11. K Financ. djelatnosti i djelatnosti osiguranja	531.065	3.663	4.061	538.789	2.743	394	4.016
1.12. L Poslovanje nekretninama	148.743	53.019	31.766	233.528	2.833	5.405	25.716
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	104.927	49.880	9.894	164.700	1.209	5.908	9.080
1.14. N Administrat. i pomoćne uslužne djelatnosti	18.448	3.585	1.731	23.766	234	163	1.594
1.15. O Javna uprava i obrana; obv. soc. osiguranje	249.937	13.671	1.193	264.801	2.871	1.759	979
1.16. P Obrazovanje	9.193	118	4.460	13.770	134	8	958
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	74.396	3.242	611	78.249	633	528	487
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	4.525	1.899	1.084	7.508	36	140	1.079
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	84.379	2.509	2.913	89.800	782	229	1.759
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	1.251	1.251	0	0	1.251
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijal. organizacija i tijela	7.848	103	0	7.952	36	9	0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	6.502.763	461.549	413.302	7.377.614	70.783	58.912	345.439
2.1. Opća potrošnja	5.216.299	390.953	353.615	5.960.867	61.049	52.080	296.164
2.2. Stambena izgradnja	1.214.306	59.209	51.502	1.325.018	8.871	5.968	41.922
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	72.158	11.386	8.185	91.731	863	864	7.353
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	12.793.243	1.398.087	1.065.580	15.256.911	146.194	144.987	847.040

Prilog 5 – Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH po shemi FBA - 31. 3. 2020.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31. 3. 2019.	%	31. 3. 2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	1.206	0,5	1.091	0,4	90
2)	Plasmani drugim bankama	1.049	0,4	707	0,3	67
3)	Kreditni i poslovi leasinga	160.231	62,5	159.120	61,5	99
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijanja	1.071	0,4	973	0,4	91
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	0	0	0	0	-
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obvezama	0	0	0	0	-
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	16.790	6,6	16.125	6,2	96
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	180.347	70,4	178.016	68,8	99
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
1)	Depoziti	23.726	9,3	24.025	9,3	101
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0	0	-
3)	Uzete pozajmice - dospjele obveze	0	0	0	0	-
4)	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	2.252	0,9	2.267	0,9	101
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	1.819	0,7	1.641	0,6	90
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	3.131	1,2	5.944	2,3	190
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	30.928	12,1	33.877	13,1	110
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	149.419	58,3	144.139	55,7	96
2.	OPERATIVNI PRIHODI					
a)	Prihodi iz poslovanja s devizama	12.833	5,0	13.831	5,3	108
b)	Naknade po kreditima	2.492	1,0	2.549	1,0	102
c)	Naknade po izvanbilančnim poslovima	5.601	2,2	5.909	2,2	105
d)	Naknade za izvršene usluge	72.488	28,3	76.591	29,6	106
e)	Prihod iz poslova trgovanja	1.198	0,4	1.492	0,6	125
f)	Ostali operativni prihodi	12.200	4,8	14.430	5,6	118
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	106.812	41,7	114.802	44,3	107
	UKUPAN PRIHOD (1c + 2g)	256.231	100	258.941	100	101
3.	NEKAMATNI RASHODI					
a)	Poslovni i direktni rashodi					
1)	Trošk. ispr. vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obveze i ost. vrijed. usklađenja	10.290	4,0	20.659	8,0	201
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	29.610	11,6	33.859	13,1	114
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	39.900	15,6	54.518	21,0	137
b)	Operativni rashodi					
1)	Troškovi plaća i doprinosa	63.335	24,7	64.056	24,7	101
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režijske	37.656	14,7	38.763	15,0	103
3)	Ostali operativni troškovi	25.054	9,8	28.545	11,0	114
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	126.045	49,2	131.364	50,7	104
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	165.945	64,8	185.882	71,8	112
	UKUPAN RASHOD (1b7+3c)	196.873		219.759		112
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	90.418	35,2	76.883	29,7	85
5.	GUBITAK	132	0,0	3.824	1,5	2897
6.	POREZI	549	0,2	527	0,2	96
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBAVEZA	251	0,1	49	0,0	20
8.	GUBITAK PO OSNOVI SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBAVEZA	179	0,1	14	0,0	8
9.	NETO-DOBIT	89.941	35,1	76.391	29,5	85
10.	NETO-GUBITAK	132	0,0	3.824	1,5	2897
11.	FINANCIJSKI REZULTAT (9.-10.)	89.809	-	72.567	-	80

Prilog 6 - Prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite i depozite sa 31. 3. 2020.

Prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite

- % -

R. br.	Opis	31. 12. 2019.		31. 3. 2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne kredite	2,32	2,67	2,25	2,49
1.1.	Gospodarstvu	2,27	2,55	2,21	2,41
1.2.	Stanovništvu	7,48	14,02	8,36	15,04
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne kredite	4,58	5,49	4,53	5,47
2.1.	Gospodarstvu	3,41	3,67	3,16	3,41
2.2.	Stanovništvu	5,38	6,74	5,41	6,81
3.	Ukupno pon. kamatne stope	3,27	3,86	3,06	3,55
3.1.	Gospodarstvu	2,53	2,81	2,38	2,59
3.2.	Stanovništvu	5,42	6,89	5,46	6,96

Prosječne ponderirane NKS i EKS na depozite

- % -

R. br.	Opis	31. 12. 2019.		31. 3. 2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne depozite	0,34	0,33	0,51	0,51
1.1.	Do tri mjeseca	0,36	0,35	0,44	0,44
1.2.	Do jedne godine	0,32	0,32	0,54	0,54
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne depozite	1,24	1,19	0,94	0,95
2.1.	Do tri godine	1,12	1,05	0,72	0,72
2.2.	Preko tri godine	1,54	1,55	1,26	1,28
3.	Ukupno pon. kamatne stope na depozite	0,78	0,75	0,78	0,79

Prilog 6a - Prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite i depozite po razdobljima

Prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite po razdobljima

- % -

R. br.	Opis	31. 3. 2016.		31. 3. 2017.		31. 3. 2018.		31. 3. 2019.		31. 3. 2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kr. kredite	4,48	5,06	3,32	3,58	2,77	3,04	2,36	2,65	2,25	2,49
1.1.	Gospodarstvu	4,43	4,94	3,26	3,46	2,71	2,92	2,31	2,53	2,21	2,41
1.2.	Stanovništvu	7,44	11,56	8,37	15,46	8,40	16,44	7,82	15,28	8,36	15,04
2.	Pon. kamatne stope na dug. kredite	6,44	7,57	5,81	6,90	5,02	6,12	4,67	5,65	4,53	5,47
2.1.	Gospodarstvu	5,11	5,44	4,55	4,86	3,83	4,19	3,44	3,68	3,16	3,41
2.2.	Stanovništvu	7,39	9,07	6,65	8,21	5,86	7,49	5,42	6,83	5,41	6,81
3.	Ukupno pon. kamatne stope	5,34	6,16	4,36	4,96	3,69	4,30	3,36	3,94	3,06	3,55
3.1.	Gospodarstvu	4,60	5,07	3,55	3,77	2,97	3,21	2,57	2,79	2,38	2,59
3.2.	Stanovništvu	7,39	9,17	6,68	8,35	5,90	7,65	5,46	6,97	5,46	6,96

Prosječne ponderirane NKS i EKS na depozite po razdobljima

- % -

R. br.	Opis	31. 3. 2016.		31. 3. 2017.		31. 3. 2018.		31. 3. 2019.		31. 3. 2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kr. depozite	0,40	0,40	0,36	0,36	0,34	0,35	0,26	0,26	0,51	0,51
1.1.	Do tri mjeseca	0,27	0,27	0,34	0,34	0,40	0,40	0,17	0,16	0,44	0,44
1.2.	Do jedne godine	0,85	0,88	0,53	0,54	0,23	0,24	0,43	0,43	0,54	0,54
2.	Pon. kamatne stope na dug. depozite	1,99	2,02	1,48	1,50	1,10	1,11	1,49	1,29	0,94	0,95
2.1.	Do tri godine	1,80	1,83	1,36	1,38	0,92	0,92	1,44	1,17	0,72	0,72
2.2.	Preko tri godine	2,49	2,50	1,93	1,96	1,47	1,48	1,62	1,63	1,26	1,28
3.	Ukupno pon. kamatne stope na depozite	1,05	1,06	0,67	0,68	0,66	0,66	0,93	0,82	0,78	0,79

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH i pregled osnovnih pokazatelja o MKO u FBiH - 31. 3. 2020.

R. br.	Naziv MKO	Direktor	Datum izdavanja dozvole za rad	Web adresa	Broj zapos.	- 000 KM -			
						Iznos aktive	Iznos bruto portfelja	Iznos kapitala	Plasmani u razdoblju 1.1.-31.3. 2020.
1.	MKD „CREDO CENTAR“ d.o.o. Mostar	Mirko Ljubić	12.9.2019.	-	6	1.496	746	1.471	366
2.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	Almir Sultanović	4.2.2008.	www.eki.ba	223	149.758	137.871	44.990	24.601
3.	MKF "EKI" Sarajevo	Esad Uzunić	20.8.2007.	www.eki.ba	103	88.099	40.282	69.518	10.280
4.	MKD „IUTECREDIT BH“ d.o.o. Sarajevo	Vilma Tunjić Juzbašić	28.2.2019.	www.iutecredit.ba	25	5.702	3.702	769	2.278
5.	MKF "LIDER" Sarajevo	Džavid Sejfović	4.2.2008.	www.lider.ba	76	24.630	24.181	11.752	5.560
6.	"LOK MKF" Sarajevo	Elma Čardaklija - Bašić	4.2.2008.	www.lok.ba	73	9.750	6.768	3.275	1.662
7.	MKF "MELAHA" Sarajevo	Jakob Finci	9.10.2007.	www.melaha.ba	6	1.203	789	512	154
8.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	Safet Husić	9.7.2007.	www.mi-bospo.org	191	73.051	66.189	26.642	15.004
9.	MKF "MIKRA" Sarajevo	Sanin Čampara	19.3.2008.	www.mikra.ba	148	43.089	35.921	10.540	8.636
10.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	Ferida Softić	20.8.2007.	www.mikroaldi.org	36	8.516	7.903	5.173	1.676
11.	"PARTNER MKF" Tuzla	Senad Sinanović	20.8.2007.	www.partner.ba	290	156.020	138.490	93.930	24.834
12.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	Edina Hadžimurtezić	10.12.2007.	www.mfi.ba	8	2.245	1.577	2.062	443
13.	MKF "SANI" Zenica	Sulejman Haračić	9.10.2007.	-	4	379	322	153	59
14.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	Samir Bajrović	20.8.2007.	www.microsunrise.ba	170	57.449	45.388	28.821	12.652
Ukupno					1.359	621.387	510.129	299.608	108.205

Prilog 8 - Zbirna bilanca stanja MKF - 31. 3. 2020.

- 000 KM -

Red. broj	OPIS	Iznos na dan 31. 12. 2019.	%	Iznos na dan 31. 3. 2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	35.594	7,6	34.190	7,4	96
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	22.842	4,9	26.291	5,7	115
1b)	Kamatonosni računi depozita	12.752	2,7	7.899	1,7	62
2.	Plasmani bankama	2.150	0,5	2.140	0,5	100
3.	Kreditni	370.298		367.214		99
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	2.759		3.875		140
3b)	Neto krediti (3-3a)	367.539	78,2	363.339	78,2	99
4.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	28.231	6,0	28.094	6,0	100
5.	Dugoročne investicije	33.061	7,0	33.061	7,1	100
6.	Ostala aktiva	3.415	0,7	3.611	0,8	106
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	3		4		133
8.	UKUPNO AKTIVA	469.987	100	464.431	100	99
PASIVA						
9.a)	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	45.676	9,7	52.987	11,4	116
9.b)	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	150.186	32,0	135.385	29,2	90
9.c)	Obveze po dospjelim kamatama	907	0,2	1.352	0,3	
10.	Ostale obveze	24.218	5,1	22.329	4,8	92
11.	UKUPNO OBVEZE	220.987	47,0	212.053	45,7	96
12.	Donirani kapital	48.076		48.076		100
13.	Temeljni kapital	3.868		3.868		100
14.	Višak prihoda nad rashodima	252.273		255.746		101
14a)	za prethodne godine	237.483		252.276		106
14b)	za tekuću godinu	14.790		3.470		23
15.	Manjak prihoda nad rashodima	55.335		55.426		100
15a)	za prethodne godine	55.236		55.335		100
15b)	za tekuću godinu	99		91		92
16.	Ostale rezerve	118		114		97
17.	UKUPNO KAPITAL	249.000	53,0	252.378	54,3	101
18.	UKUPNO PASIVA	469.987	100	464.431	100	99
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
19.	Otpisani krediti	149.854		148.947		99
20.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane vjerovnika	11.649		11.939		102
21.	Komisioni poslovi	222		222		100
22..	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilančnim evidencijama i sl.	396		396		100
23.	Ostalo (sve ostale izvanbilančne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	195.691		199.238		102

Prilog 9 – Zbirna bilanca stanja MKD - 31. 3. 2020.

- 000 KM -

Red. broj	OPIS	Iznos na dan 31. 12. 2019.	%	Iznos na dan 31. 3. 2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	13.281	8,3	10.637	6,8	80
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	12.781	8,0	10.387	6,6	81
1b)	Kamatonosni računi depozita	500	0,3	250	0,2	50
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0,0	
3.	Kreditni	140.707		142.453		101
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	1.411		2.837		201
3b)	Neto krediti (3-3a)	139.296	87,3	139.616	88,9	100
4.	Materijalna i nematerijalna imovina	5.747	3,6	5.281	3,4	92
5.	Dugoročne investicije	0	0,0	0	0,0	
6.	Ostala aktiva	1.304	0,8	1.422	0,9	109
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	0		0		
8.	UKUPNO AKTIVA	159.628	100	156.956	100	98
PASIVA						
9.a.)	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	56.995	35,7	59.201	37,7	104
9.b.)	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	48.888	30,6	42.948	27,3	88
9.c.)	Obveze po dospjelim kamatama	914	0,6	873	0,6	96
10.	Ostale obaveze	7.517	4,7	6.704	4,3	89
11.	UKUPNO OBVEZE	114.314	71,6	109.726	69,9	96
12.	Donirani kapital	0		0		
13.	Temeljni kapital	31.600		32.600		103
14.	Emisioni ažio	0		0		
15.	Neraspoređena dobit (15a+15b)	9.186		10.825		118
15a)	prethodnih godina	5.976		11.164		187
15b)	tekuće godine	3.210		-339		-11
16.	Zakonske rezerve	2.528		2.528		100
17.	Ostale rezerve	2.000		1.277		64
18.	UKUPNO KAPITAL	45.314	28,4	47.230	30,1	104
19.	UKUPNO PASIVA	159.628	100	156.956	100	98
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
20.	Otpisani krediti	2.738		3.325		121
21.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane vjerovnika	38.649		39.258		102
22.	Komisijoni poslovi	0		0		
23.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilančnim evidencijama i sl.	0		0		
24.	Ostalo (sve ostale izvanbilančne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	21.268		19.615		92

Prilog 10 - Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za MKO sa sjedištem u FBiH, za isplaćene mikrokredite u razdoblju 1.1.-31.3.2020.

R. br.	Opis	MKO sa sjedištem u FBiH		
		Isplate mikrokredita (u 000 KM)	Ponderirana NKS (prosječna) %	Ponderirana EKS (prosječna) %
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	14.775	20,36	33,31
1.1.	Uslužne djelatnosti	1.854	20,74	27,57
1.2.	Trgovinu	612	20,54	27,80
1.3.	Poljoprivredu	2.835	20,10	26,83
1.4.	Proizvodnju	304	20,18	26,77
1.5.	Stambene potrebe	1.191	20,83	28,02
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	6.046	20,65	43,29
1.7.	Ostalo	1.933	19,15	23,17
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	93.430	18,96	23,51
2.1.	Uslužne djelatnosti	18.978	18,64	21,64
2.2.	Trgovinu	3.356	19,18	22,64
2.3.	Poljoprivredu	29.369	17,86	20,88
2.4.	Proizvodnju	3.292	18,00	20,65
2.5.	Stambene potrebe	18.502	19,34	22,86
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	13.793	22,86	28,12
2.7.	Ostalo	6.140	15,76	35,49
3.	Ukupni mikrokrediti	108.205	19,15	24,85

Prilog 10a - Usporedni pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za MKO sa sjedištem u FBiH za isplaćene mikrokredite

- % -

Prosječne ponderirane NKS na:	1.1.-31.3. 2016.	1.1.-31.3. 2017.	1.1.-31.3. 2018.	1.1.-31.3. 2019.	1.1.-31.3. 2020.
Kratkoročne mikrokredite	16,00	18,20	20,06	21,64	20,36
Dugoročne mikrokredite	20,51	20,64	19,58	19,22	18,96
Ukupne mikrokredite	19,61	20,19	19,65	19,56	19,15
Prosječne ponderirane EKS na:	1.1.-31.3. 2016.	1.1.-31.3. 2017.	1.1.-31.3. 2018.	1.1.-31.3. 2019.	1.1.-31.3. 2020.
Kratkoročne mikrokredite	25,17	26,56	26,78	29,42	33,31
Dugoročne mikrokredite	24,30	24,52	23,26	22,61	23,51
Ukupne mikrokredite	24,47	24,90	23,79	23,57	24,85

Prilog 11 - Zbirni račun dobiti i gubitka MKF - 31. 3. 2020.

- 000 KM -

Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.3.2019.	Udjel	Za razdoblje 1.1. - 31.3.2020.	Udjel	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	17.488	87,3	19.408	90,5	111
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	1.990	11,9	1.924	10,8	97
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	15.498		17.484		113
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	2.541	12,7	1.809	8,4	71
5.	Operativni rashodi	13.504	80,9	13.669	76,9	101
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	0	0,0	231	1,1	-
7.	Ostali poslovni rashodi	174	1,0	86	0,5	49
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	1029	6,2	2.089	11,8	203
9.	Višak/manjak prihoda nad rashodima prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	3.332		3.680		110
10.	Porez na višak prihoda nad rashodima	0		313		-
11.	Neto višak/manjak prihoda nad rashodima (9.-10.)	3.332		3.367		101

Prilog 12 - Zbirni račun dobiti i gubitka MKD - 31. 3. 2020.

- 000 KM -

Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.3.2019.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.3.2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	6.436	98,9	6.956	98,5	108
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	1.139	25,2	1.358	18,5	119
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	5.297		5.598		106
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	69	1,1	30	0,4	43
5.	Operativni rashodi	2.998	66,4	3.927	53,6	131
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	0	0,0	76	1,1	-
7.	Ostali poslovni rashodi	15	0,3	15	0,2	100
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	365	8,1	2.025	27,7	555
9.	Dobit/gubitak prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	1.988		-263		-13
10.	Porez na dobit	198		76		38
11.	Neto dobit/gubitak (9.-10.)	1.790		-339		-19

PRILOZI ZA LEASING SEKTOR

Prilog 13 - Osnovni podaci o leasing društvima s pregledom osnovnih pokazatelja leasing društava iz FBiH - 31. 3. 2020.

R. br.	Naziv leasing društva	Web adresa	Direktor	Datum izdavanja dozvole za rad	Broj zapos.	- 000 KM -				
						Bilan. suma	Potraž. po fin. leasingu	Neto stanje sred. danih u oper. leasing	Uk. kapital	Plasmani u razdoblju 1.1.-31.3.2020.
1.	MOGO d.o.o. Sarajevo	www.mogo.ba	Sanja Štefatić Jovorić	1.6.2018.	17	5.237	2.993	0	803	0
2.	PORSCHE LEASING d.o.o.	www.porscheleasing.ba	Dejan Stupar	28.5.2015.	20	121.339	79.884	36.534	4.087	17.981
3.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	www.rlbh.ba	Maja Jurčević	19.1.2010.	40	131.427	89.109	11.285	14.502	10.321
4.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	www.s-leasing.ba	Elma Hošo	11.2.2010.	24	73.884	67.441	2.953	7.600	9.226
5.	VANTAGE LEASING d.o.o Sarajevo	www.vbleasing.ba	Aleksandar Milašinović	12.1.2010.	14	3.577	498	0	3.331	0
Ukupno					115	335.464	239.925	50.772	30.323	37.528

Prilog 14 - Zbirna bilanca stanja leasing društava - 31. 3. 2020.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31. 12. 2019.	Udjel %	31. 3. 2020.	Udjel %	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	5.530	1,7	6.287	1,9	114
2.	Plasmani bankama	13.572	4,2	24.019	7,2	177
3.	Potraživanja po financijskom leasingu, neto (3a-3b-3c-3d)	241.078	74,5	239.925	71,5	100
3a)	Potraživanja po financijskom leasingu, bruto	269.053	83,1	266.498	79,4	99
3b)	Rezerve za gubitke	2.665	0,8	2.791	0,8	105
3c)	Odgođeni prihodi po osnovi kamata	25.095	7,8	23.566	7,0	94
3d)	Odgođeni prihodi po osnovi naknada	215	0,1	216	0,1	100
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	2	0,0	2	0,0	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	50.371	15,6	52.182	15,5	104
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	4.810	1,5	4.849	1,4	101
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog leasinga	65.083	20,1	66.462	19,8	102
5c)	Ispravak vrijednosti - vlastita sredstva	3.605	1,1	3.439	1,0	95
5d)	Ispravak vrijednosti-operativni leasing	15.917	4,9	15.690	4,7	99
6.	Dugoročne investicije	248	0,1	248	0,1	100
7.	Ostala aktiva (7a+7b+7c)	12.893	3,9	12.801	3,8	99
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	5.331	1,6	5.245	1,6	98
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	5.334	1,6	5.248	1,6	98
7a2)	Rezerve za zajmove	3	0,0	3	0,0	100
7b)	Zalihe	1.474	0,5	1.063	0,3	72
7c)	Ostala aktiva	6.088	1,9	6.493	1,9	107
	UKUPNA AKTIVA	323.694	100	335.464	100	104
	PASIVA					
8.	Obveze po uzetim kreditima, neto	286.281	88,4	297.314	88,6	104
8a)	Obveze po kratkoročnim kreditima	0	0,0	115.774	34,5	-
8b)	Obveze po dugoročnim kreditima	286.526	88,5	181.779	54,2	63
8c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	245	0,1	239	0,1	98
9.	Ostale obveze	7.936	2,5	7.827	2,4	99
	UKUPNO OBVEZE	294.217	90,9	305.141	91,0	104
10.	Temeljni kapital	23.472	7,3	23.472	7,0	100
11.	Rezerve	7.950	2,5	5.994	1,8	75
12.	Akumulirana dobit/gubitak	-1.945	-0,6	857	0,3	-44
	UKUPNO KAPITAL	29.477	9,1	30.323	9,0	103
	UKUPNO PASIVA	323.694	100	335.464	100	104
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	21.749		23.468		108
	Novi otpis (+)	6.471		148		2
	Naplata (-)	1.039		16		2
	Trajni otpis (-)	3.713		0		0
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	23.468		23.600		101

Prilog 15 - Zbirni račun dobiti i gubitka leasing društava za razdoblje 1.1.-31.3.2020.

- 000 KM -

R. br.	Opis	1.1.- 31.3.2019.	Udjel %	1.1.- 31.3.2020.	Udjel %	Indeks (7/3)
1	2	3	4	5	6	7
	Financijski prihodi i rashodi					
1.	Prihodi od kamata	3.058	43,9	3.385	37,9	111
1a)	Kamate po financijskom leasingu	2.632	37,8	2.934	32,8	111
1b)	Kamate na plasmane bankama	68	1,0	96	1,1	141
1c)	Naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	175	2,5	218	2,5	125
1d)	Ostali prihodi po kamatama	183	2,6	137	1,5	75
2.	Rashodi po kamatama	943	14,2	1.082	13,4	115
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	917	13,8	1.054	13,0	115
2b)	Naknade za obradu kredita	26	0,4	28	0,4	108
2c)	Ostali rashodi po kamatama	0	0,0	0	0,0	-
3.	Neto prihodi od kamata	2.115	30,3	2.303	25,8	109
	Operativni prihodi i rashodi					
4.	Operativni prihodi	3.913	56,1	5.557	62,1	142
4a)	Naknade za izvršene usluge	1	0,0	0	0,0	0
4b)	Naknada za operativni najam	3.224	46,2	4.088	45,7	127
4c)	Prihod od prodaje leasing objekta	0	0,0	0	0,0	-
4d)	Ostali operativni prihodi	688	9,9	1.469	16,4	214
4d)1	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	85	1,2	3	0,0	4
4d)2	Prihodi od opomena	13	0,2	4	0,0	31
4d)3	Ostalo	590	8,5	1.462	16,4	248
5.	Operativni rashodi	5.669	85,4	6.790	83,8	120
5a)	Troškovi plaća i doprinosa	1.408	21,2	1.258	15,5	89
5b)	Troškovi poslovnog prostora	2.203	33,2	2.825	34,9	128
5c)	Ostali troškovi	2.058	31,0	2.707	33,4	132
6.	Troškovi rezervi za gubitke	23	0,4	223	2,8	970
7.	Dobit prije poreza	336	-	847	-	252
8.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
9.	Neto dobit/gubitak	336	-	847	-	252

Prilog 16 - Pregled ponderiranih NKS i EKS za ugovore o financijskom leasingu - 1.1.- 31.3.2020.
- prema predmetu i korisniku leasinga

Prosječna NKS i EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u razdoblju 1.1.-31.3.2020.					
R.br.	Opis	Broj ugovora	Iznos financiranja (000 KM)	Pond. NKS %	Pond. EKS %
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	7	313	3,94	8,07
a.	Putnička vozila	3	59	3,44	6,38
b.	Vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	4	254	4,05	8,47
c.	Strojevi i oprema	0	0	0,00	0,00
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	0	0	0,00	0,00
1.1.	Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	7	313	3,93	8,07
a.	Pravne osobe	7	313	3,93	8,07
b.	Poduzetnici	0	0	0,00	0,00
c.	Fizičke osobe	0	0	0,00	0,00
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	583	28.600	4,18	7,25
a.	Putnička vozila	378	16.747	4,30	7,35
b.	Vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	179	8.366	4,16	8,03
c.	Strojevi i oprema	26	3.487	3,62	4,89
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	0	0	0,00	0,00
2.1.	Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	583	28.600	4,18	7,25
a.	Pravne osobe	506	25.774	4,08	6,41
b.	Poduzetnici	23	978	5,21	8,84
c.	Fizičke osobe	54	1.848	4,91	18,18
	Ukupno (1+2)	590	28.913	4,18	7,26

Prilog 16a - Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za ugovore o financijskom leasingu po razdobljima – prema korisniku leasinga

- % -

R. br.	Opis	31. 3. 2016.		31. 3. 2017.		31. 3. 2018.		31. 3. 2019.		31. 3. 2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Kratkoročni leasing ugovori:	3,29	7,31	5,02	7,68	5,24	9,65	8,64	17,65	3,93	8,07
1.1.	Pravne osobe	3,07	4,83	5,02	7,59	5,24	9,65	2,99	5,23	3,93	8,07
1.2.	Poduzetnici	5,95	12,45	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.	Fizičke osobe	6,00	86,34	4,99	11,36	0,00	0,00	32,08	69,21	0,00	0,00
2.	Dugoročni leasing ugovori:	5,24	8,52	4,80	7,31	4,47	7,24	7,20	11,29	4,18	7,25
2.1.	Pravne osobe	5,24	7,80	4,81	6,68	4,43	6,58	4,13	6,19	4,08	6,41
2.2.	Poduzetnici	6,56	9,12	5,99	8,41	4,99	7,06	5,05	6,84	5,21	8,84
2.3.	Fizičke osobe	4,82	17,63	4,41	15,53	4,97	18,44	26,15	42,82	4,91	18,18
	Ukupno	5,19	8,48	4,80	7,31	4,47	7,25	7,22	11,37	4,18	7,26

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Web site: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba